

Uvodnik / Note by

Robert Travaš, predsjednik HOK-a
Robert Travaš, President of the CBA 2

Iz Hrvatske odvjetničke komore / From the Croatian Bar Association

Europski dan odvjetnika
European Lawyers Day 4

Baristeri na konferenciji u Zagrebu
Barristers at the Conference in Zagreb 8

Predstavljanja knjiga “Komentar Zakona o obveznim odnosima” i “Liber amicorum in honorem Vilim Gorenc”
Presentation of two interesting books 12

Zaklada “Zlatko Crnić” – stipendije najboljim studentima prava
Foundation Zlatko Crnić - Scholarships for the best law students 15

Potpisan sporazum Odvjetničkog zbora Splitsko-dalmatinske županije s Vijećem Odvjetničke komore Pescara
Agreement between CBA Split Chapter and Bar Association of Pescara signed 17

Konferencija “Europsko pravo društava i korporativno upravljanje”
Conference “European Corporate Law and Corporate Management” 19

Nova internetska stranica Hrvatske odvjetničke komore
CBA has a new website 21

HELP program - dugoročno obrazovanje pravnika praktičara
HELP - Long-Term Educational Program for Legal Practitioners 22

**Iz Centra za mirenje HOK-a
From the CBA Center of Mediation**

Posjet predsjednika američke zaklade FSRI Centru za mirenje HOK-a
FSRI President visits the CBA Center of Mediation 25

Implementacija izraza “autentične isprave”
Implementation of the expression “authentic instrument” 27

Osnovano Nacionalno udruženje medijatora Srbije
Serbian National Association of Mediators founded 30

Miguel Loinaz Ramos novi predsjednik UIA-e
Miguel Loinaz Ramos new President of the UIA 31

Članci i rasprave / Articles and Discussions

Daša Panjaković Senjić: Obiteljsko nasilje
Domestic violence 32

Igor Hrabar: Prijedlog za ocjenu ustavnosti
Motion of the assesment of constitutionality 38

Damir Jelušić: Menadžerski ugovor u primjerima iz relevantne judikature
Manager's contract in the examples of the relevant case law 43

Zanimljivo rješenje Visokog trgovačkog suda RH: Odluka o trošku
Interesting court order from the High Commercial Court of Republic of Croatia: Decision about the cost 54

Engleski za odvjetnike / English for Lawyers

Broj riječi u pravnim nazivima ne podudara se nužno među jezicima /
The number of words in a legal term of art may vary between languages 56

Hrvatski za odvjetnike / Croatian for Lawyers

Oblikovanje pitanja
How to form a correct question? 58

Prisege / Oaths

Prisege dane 19. studenoga 2014.
Oaths taken on 19 November 2014 60

Prisege dane 9. prosinca 2014.
Oaths taken on 9 December 2014 62

In Memoriam / Obituaries

Vlasta Živčić 64

Duško Dondur 64

Robert Travaš

predsjednik Hrvatske
odvjetničke komore

Poštovane kolegice i kolege,

još je jedna kalendarska godina za nama i došlo je vrijeme da, kao i obično, napravimo svojevrsnu inventuru godine koja odlazi, pa je i mene zapalo pisanje ovog uvodnika koji neće biti zanimljiv kao uvodnici nekih naših kolega već će biti iznošenje činjenica, problema i skraćene verzije onog što se radilo u protekloj godini. Naravno da će detaljno izvješće o tome biti moje izvješće na Skupštini HOK-a. Za mnoge naše članove 2014. godina bit će još jedna od onih godina koju će željeti što brže zaboraviti. Vremena su teška, gospodarska situacija u zemlji odražava se i na naš rad, i usprkos percepcije javnosti da odvjetnici "leže na novcima", činjenica je da većina naših članova dijeli sudbinu velikog dijela hrvatskih građana koji se sve češće suočavaju s blokadama, ovrhama i drugim problemima.

U brojnim sastancima s predstavnicima vlasti, posebice Ministarstva pravosuđa i Ministarstva financija, ukazivali smo na te probleme, s posebnim naglaskom na činjenicu da država duguje veliki novac odvjetnicima, da se ne plaćaju obrane po službenoj dužnosti, a istovremeno se odvjetnicima blokiraju računi zbog dugova prema državi. Unatoč svim našim nastojanjima, u više od godine i pol dana i puno održanih sastanaka, problem u vezi prijebaja još uvijek postoji. Ipak, imamo obećanje našeg resornog ministra da će u slučaju usvajanja

rebalansa proračuna dugovi sudova za obrane po službenoj dužnosti prema našim kolegicama i kolegama biti isplaćeni za cijelu 2013. godinu i negdje do jeseni 2014. U slučaju da se to ostvari, ostala bi neplaćena dva-tri zadnja mjeseca obavljenih obrana po službenoj dužnosti, što već možemo smatrati prihvatljivim kašnjenjem. Nadamo se da će na taj način taj problem za veliku većinu naših kolega biti zadovoljavajuće riješen.

Usprkos toj teškoj situaciji, hrvatski odvjetnici pokazali su još jedanput, kao što to uvijek i čine, da nisu neosjetljivi na sve ono što se oko nas događa. Podsjetimo još jedanput: hrvatski odvjetnici daju besplatnu pravnu pomoć socijalno ugroženim osobama (kojih je, nažalost, sve više) i braniteljima, kao i besplatnu pravnu pomoć u svim slučajevima vezanim uz alimentacije.

Potreseni osobnim tragedijama zbog nedavnih poplava na istoku Hrvatske, hrvatski odvjetnici i Hrvatska odvjetnička komora odmah su reagirali, pa je u dogovoru s odvjetničkim zborovima sakupljena donacija u iznosu većem od 150.000 kuna.

HOK je dao primjedbe, prijedloge i komentare na brojne nacрте prijedloga zakona, od kojih su neki uvaženi, a neki i nisu. Više smo puta ukazali i na nelogičnosti Zakona o državnom sudbenom vijeću i Zakona o pravosudnoj akademiji, odnosno na nemogućnost da od-

ODVJETNIK 11-12/2014.

Glasilo-Časopis Hrvatske odvjetničke komore, Zagreb, 11 - 12 2014., god. 87.
Journal of the Croatian Bar Association, Zagreb, 11 - 12 2014, annual file 87

Glavni i odgovorni urednik: Robert Travaš, odvjetnik, Zagreb, Jurkovićeve 24, tel: 466665; fax: 4665666; robert.travas@tip.hr, **Urednik:** mr. sc. Tin Matić, odvjetnik, Zagreb, Vlaška 95, tel: 6170791, fax: 6170792, tin.matic@zg.t-com.hr, **Zamjenik urednika:** mr. Mladen Vukmir, odvjetnik, Zagreb, Gramača 21, tel: 3760511, fax: 3760-555, mladen.vukmir@vukmir.net, **Izvršni i grafički urednik:** Nataša Barac, Zagreb, Koturaška cesta 53, tel: 6165207, fax: 6170 838, e-mail: hok-cba@hok-cba.hr, **Uredništvo:** Leo Andreis, Boris Jukić, Ivica Crnić, Marijan Hanžeković, Igor Hrabar, Maroje Matana, mr. Šime Pavlović, Ranko Pelicarić, Mladen Sučević, Branimir Tuškan, Josip Vukadin, dr.sc. Atila Čokolić, Ingrid Mohorovičić-Gjanković, Mario Janković - odvjetnici, Arno Vičić, Hrvoje Momčinović, sudac Ustavnog suda u m., Mladen Žuvela, sudac Ustavnog suda u m., Antun Palarić, sudac Ustavnog suda RH **Lektor:** Zvonko Šeb, **Tisak:** Kerschhoffset d.o.o., Zagreb, **Grafička priprema:** P.L. Studio, Zagreb. **Fotografije:** Grgur Žučko, Ines Stipetić.

Uredništvo

Zagreb, Koturaška cesta 53/II
tel: 6165 207; fax: 6170 838
e-mail: hok-cba@hok-cba.hr

Prodaja oglasnog prostora-marketing

1/1-6.800,00 kn,
1/1 (omot)-7.800,00 kn,
1/2-3.800,00 kn

Izdavač

Hrvatska odvjetnička komora, Zagreb
Koturaška cesta 53/II
tel: 6165-200; fax: 6170-686
www.hok-cba.hr

IBAN HR66 2360000-1101268409 **Godišnja pretplata za tuzemstvo** 200,00 kn, **za inozemstvo** 40 eura, **pojedinačni broj** za tuzemstvo 40,00 kn, za inozemstvo 8 eura.

Copyright © Hrvatska odvjetnička komora 2008.

Niti jedan dio ove publikacije ne smije se objaviti bez posebnog odobrenja izdavača.

Svi potpisani tekstovi odražavaju stavove i mišljenja isključivo njihovih autora, a ne Hrvatske odvjetničke komore, urednika i Uredništva Časopisa-glasila "Odvjetnik". Uredništvo zadržava pravo objave primljenih materijala u časopisu i/ili na web stranici HOK-a. Materijali objavljeni na web stranici ne honoriraju se.

vjetnici postanu suci u Republici Hrvatskoj, s izuzetkom sudaca najviših sudova, dakle Vrhovnog i Ustavnog suda. Isticali smo da se taj problem mora što prije riješiti, jer će inače i Komora morati početi razmišljati o uvođenju odvjetničkog ispita prilikom upisa u Imenik odvjetnika. Ministarstvo trenutačno radi na izmjenama i dopunama zakona kojima bi se trebali uvažiti naši prijedlozi i stavovi. U ovoj smo godini uspjeli izmjenama i dopunama Tarife, odnosno Tbr. 48., jasno odrediti dospelost potraživanja odvjetničke nagrade, kao i početak tjeka zastare za potraživanja odvjetnika, koji više nije pet godina od svake poduzete radnje, nego taj rok počinje teći tek od dospelosti potraživanja odvjetničke nagrade kako je ona definirana u Tbr. 48. st. 5. i 6. Tarife.

Pridajemo veliku važnost potrebi stalne edukacije i informiranja naših članova, te smo tako organizirali veliki broj predavanja, seminara i radionica o novim zakonima koji su stupili na snagu, o europskom pravu ili o temama koje su zanimljive odvjetnicima i koje bi im trebale olakšati svakodnevni rad. Osim toga, organizirali smo i četiri seminara za pripremu polaganja pravosudnih ispita, tradicionalni Dan hrvatskih odvjetnika, sportske igre odvjetnika i odvjetničkih vježbenika, te brojne druge događaje. Ove ćemo godine, dana 10. prosinca, prvi put obilježiti Europski dan odvjetnika koji je uveo CCBE, i toga će dana sve zemlje, odnosno nacionalne komore članice CCBE-a, obilježiti taj dan i ukazati na ulogu odvjetnika u modernom društvu, pa će to prigodnim programom, objavom u medijima i sudjelovanjem visokih državnih dužnosnika, učiniti i HOK.

Hrvatska odvjetnička komora tijekom ove je godine, unatoč teškoj financijskoj situaciji i bez bilo kakvog povećanja članarine, pokrenula i nekoliko projekata koji bi u konačnici morali olakšati odvjetnički rad. Pokrenuli smo i novu internetsku stranicu preko koje će odvjetnici moći lakše komunicirati s Komorom, te "skinuti" dokumente ili materijale koji su im potrebni. Nismo zanemarili ni financijsku stranu – održavanje nove internetske stranice bit će znatno jeftinije, te će se tako izrada nove stranice sama isplatiti u vrlo kratkom roku. Tiskali smo i nove separate s odvjetničkom tarifom, Zakonom o odvjetništvu, Statutom HOK-a i

Kodeksom odvjetničke etike, kao i odvjetničke ročišnike za 2015. godinu.

Nakon dugog vremena napravili smo nove odvjetničke iskaznice koje su modernije i imaju dodatne mjere sigurnosti, a odvjetnici do lipnja sljedeće godine svoje stare iskaznice mogu preko svojih zborova besplatno zamijeniti za nove.

I naše glasilo "Odvjetnik" doživjelo je neke promjene i konstantno se radi na poboljšanju kvalitete časopisa. Tako su uvedene i neke nove rubrike: rubrika "Iz EU" gdje objavljujemo prijevode europskih konvencija, direktiva i sličnih dokumenata, kao i rubrika "Hrvatski za odvjetnike".

U svim segmentima i aktivnostima HOK-a pazili smo i primijenili najracionalnija rješenja vodeći računa o najsvrsishodnijoj upotrebi sredstava HOK-a.

Nažalost, i ove su 2014. godine odvjetnici bili metom napada. Tijekom ljeta bilo je nekoliko napada na odvjetnike ili njihove urede. Ti su napadi još jedanput ukazali na problem da se takva nedjela ne gone po službenoj dužnosti, nego se za njih može podnijeti privatna prijava. Na tu smo nelogičnost ukazali glavnom državnom odvjetniku i resornom ministru, a tražili smo i dopunu nacрта Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, jer smatramo da je nužno zakonskom odredbom zaštititi odvjetnike u obavljanju njihove službe, jer je to jedini način da se omogući efikasnije i sigurnije pružanje odvjetničkih usluga građanima i pravnim osobama s ciljem što boljeg ostvarenja njihovih zakonskih prava, a ta se prava može ostvariti samo ako se odvjetnik u obavljanju svoje odvjetničke službe osjeća sigurnim i zaštićenim.

Poštovane kolegice i kolege, nadam se da vam ovo iznošenje činjenica nije bilo dosadno i zamorno. Iskoristio sam prigodu zadnjeg ovogodišnjeg uvodnika da vas sažeto obavijestim o našim aktivnostima i događajima u godini koja je na kraju. Nadam se i želim da nam nova 2015. godina svima donese bolje dane, bolji položaj odvjetništva i bolje uvjete rada, a svatko od nas svojim svakodnevnim ponašanjem i radom pridonese još većem ugledu odvjetništva. Svima želim sretnu i uspješnu 2015. godinu.

Hrvatska odvjetnička komora obilježila je 10. prosinca prvi Europski dan odvjetnika, posvećen ove godine masovnom državnom nadziranju komunikacije između odvjetnika i stranke, odnosno temi odvjetničke tajne, a na svečanosti su sudjelovali i predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović te visoki predstavnici pravosuđa Republike Hrvatske.

Važnost povjerljivosti odnosa stranke i odvjetnika

Piše:
Nataša Barac

.....
izvršna urednica

Predsjednik HOK-a Robert Travaš u svom je govoru kazao da je Vijeće odvjetničkih komora Europe (CCBE) odlučilo od ove godine uvesti Europski dan odvjetnika kao trajnu manifestaciju odvjetnika iz zemalja Europske unije, “u cilju promoviranja temeljnih vrijednosti odvjetničke profesije i uloge odvjetništva u civilnom društvu, kao i u cilju promicanja vladavine prava”, a CCBE je na to potaknut i obljeticom donošenja Opće deklaracije o ljudskim pravima koju je usvojila Opća skupština UN-a 10. prosinca 1948. godine.

“Europski dan odvjetnika posvećen je i Europskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, koja je usvojena od Vijeća Europe 4. studenoga 1950. godine u Rimu”, nastavio je Travaš, te istaknuo da “nepoštivanje odredbi

Opće deklaracije o ljudskim pravima i Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda dovodi do nedostatka demokracije, a upravo je uloga odvjetnika u društvu braniti vladavinu prava u korist građana”.

“Pridružujući se obilježavanju Europskog dana odvjetnika, Hrvatska odvjetnička komora, kao punopravna članica Vijeća odvjetničkih komora Europe, odlučila je ukazati na važnost povjerljivosti odnosa između stranke i odvjetnika, odnosno na odvjetničku tajnu”, nastavio je predsjednik HOK-a dodavši kako se ne smije zaboraviti da je “odvjetnik dužan čuvati kao tajnu sve ono što je prigodom pružanja pravne pomoći, osobito prigodom zastupanja ili obrane, saznao kao povjerljivo od svoje stranke ili na drugi način. Bez poštivanja odvjetničke tajne i povjerljivog odnosa stranke i odvjetnika ne postoji vladavina prava i ne može se ostvariti funkcioniranje pravne države”.

“Svako postupanje zakonodavca ili bilo kojeg drugog državnog tijela u smjeru dozvoljenosti

Vijeće odvjetničkih komora Europe (CCBE) predstavnik je odvjetničke profesije u Europskoj uniji i okuplja više od milijun odvjetnika. Hrvatska odvjetnička komora punopravna je članica te organizacije od 1. srpnja 2013. godine.

odavanja odvjetničke tajne predstavlja napad na temeljna ljudska prava i slobode. Država koja bi to dozvolila ne može se smatrati državom vladavine prava”, rekao je Travaš te dodao da je u Republici Hrvatskoj odvjetništvo ustavna kategorija i definirano je u čl. 27. Ustava Republike Hrvatske kao samostalna i neovisna služba koja svakome osigurava pravnu pomoć, u skladu sa zakonom.

“Zbog toga zaključno možemo kazati da je temeljna uloga odvjetništva kao profesije i svakog odvjetnika pojedinačno zaštita ljudskih prava u skladu s Općom deklaracijom o ljudskim pravima UN-a i Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda Vijeća Europe”, zaključio je predsjednik HOK-a.

Bulgarelli: Važna uloga odvjetnika u promociji vladavine prava

Predstavnik HOK-a pri CCBE-u Ranko Pelicarić okupljenima je pročitao pismo predsjednika CCBE-a Alda Bulgarellija koji je svima čestitao prvi Europski dan odvjetnika posebno zahvalivši na sudjelovanju u obilježavanju tog dana hrvatskom predsjedniku Ivi Josipoviću “koji je iznad svega osoba jako dobro poznata kao promotor ljudskih prava, ali ništa manje kao sveučilišni profesor na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i posljednje, ali ne i najmanje važno, kao kompozitor”.

“CCBE je odlučio inaugurirati svečanost Europskog odvjetničkog dana, ovoga puta s temom o masovnom državnom nadzoru (*mass governmental surveillance*) što predstavlja jednu od najraširenijih i istodobno jednu od najvažnijih tema vezanih za današnju ulogu vladavine prava i za pravnu sigurnost demokratskih društava u budućnosti”, istaknuo je Bulgarelli u svom pismu, te dodao kako je odabirom te teme CCBE želio još jedanput podcrtati da zaštita osnovnih ljudskih prava predstavlja osnovnu zadaću i cilj profesionalnog rada svakog pojedinog odvjetnika, a povjerljivost, neovisnost i permanentna pravna edukacija, kao prava koja su na samom vrhu liste temeljnih vrijednosti odvjetništva i istodobno najugroženije vrijednosti naše profesije, po svojoj prirodi predstavljaju prava profesije koja služe upravo i isključivo građanima.

Prvi Europski dan odvjetnika obilježen je u većini država članica EU-a raznim događanjima na istu temu.

Europska povjerenica za pravosuđe, potrošače i ravnopravnost spolova Věra Jourová dala je tim povodom izjavu koje se nalazi i na YouTubeu (<https://www.youtube.com/watch?v=aLOG89U8-yk>).

Na istom kanalu nalazi se i zanimljivi intervju predstavnika CCBE-a s Benom Wiznerom, pravnim savjetnikom Edwarda Snowdena, o masovnom nadzoru i povjerljivosti između odvjetnika i klijenta (<https://www.youtube.com/watch?v=8J4cV4g0Dc0&feature=youtu.be>)

“Nepoštivanje odredbi Opće deklaracije o ljudskim pravima i Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda dovodi do nedostatka demokracije, a upravo je uloga odvjetnika u društvu braniti vladavinu prava u korist građana. Pri tome je naročito važno istaknuti povjerljiv odnos između odvjetnika i stranke, jer je bez povjerenja stranke u odvjetnika i zaštite odvjetničke tajne nemoguće ostvariti pristup pravdi i vladavinu prava”, istaknuo je predsjednik HOK-a Robert Travaš.

“Uloga nas odvjetnika u društvu jest upravo u održavanju i obrani vladavine prava za građane. Povjerljivost u odnosu odvjetnik-klijent i zaštita klijentovih podataka ključne su komponente te naše uloge. Bez povjerenja i bez povjerljivosti, pristup pravosuđu i vladavina prava ne mogu biti zajamčeni. Kada su prava povrijeđena, povjerenje građana u pravosuđe i u vladavinu prava slabe”, poručio je predsjednik CCBE-a.

Branko Hrvatin,
predsjednik
Vrhovnog sud RH

Ranko Pelicarić,
predstavnih HOK-a
pri CCBE-u

“Odvjetništvo ima veliku i važnu ulogu u suvremenom društvu, ne samo za zaštitu pojedinaca u raznim postupcima, već i važnu ulogu za funkcioniranje pravosuđa i vladavine prava, a funkcionirajuće odvjetništvo je pretpostavka demokracije”, rekao je predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović.

“Profesionalna tajna je osnova odnosa odvjetnika i klijenta, jer je odvjetniku povjeren suštinski zadatak obrane pojedinaca pred sudom”, kazala je zastupnica Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava Štefica Stažnik.

“Europski odvjetnički dan 2014. godine slavi – kroz aktivnosti odvjetničkih komora u Europi, na nacionalnim i lokalnim nivoima – zajedničke vrijednosti odvjetnika i njihovu ulogu na promociji vladavine prava u civilnom društvu”.

Stožnik: Države su dužne osigurati poštivanje zajamčenih ljudskih prava

Zastupnica Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava Štefica Stažnik u svom je govoru istaknula da uvijek treba krenuti od načela da su svi ljudi rođeni slobodni te od toga da su “države dužne osigurati ljudska prava zajamčena Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljenih sloboda”.

“U tom procesu važna je uloga odvjetnika, kao i odnos klijenta i odvjetnika, kazala je.

“Čuvanje odvjetničke tajne nije nepovredivo i može biti stavljeno pod znak pitanja u određenim uvjetima, kada se radi o javnom interesu i kada su npr. ugrožena državna sigurnost ili javni red i mir”, kazala je zastupnica Republike Hrvatske, ističući da o tom pitanju postoji i zanimljiva sudska praksa Suda u Strasbourgu.

Razlažući zanimljiv slučaj tužbe jednog francuskog odvjetnika protiv Francuske, u kojem se radilo o slučaju odvjetničke tajne i pranja novca, Štefica Stažnik kazala je da je Sud u Strasbourgu detaljno razmotrio taj slučaj i na kraju zaključio da je u tome “miješanje države bilo zakonito”, jer se radilo o mogućnosti “prevencije kaznenih djela”.

Ipak, ne treba zaboraviti da je “profesionalna tajna osnova odnosa odvjetnika i klijenta, jer je odvjetniku

povjeren suštinski zadatak obrane pojedinaca pred sudom”, zaključila je .

Nazočne je pozdravio i predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske Branko Hrvatin, ističući da je tema prvog Europskog dana odvjetnika “neizmjerljivo važna, te da ju treba promatrati kroz prizmu temeljnih ljudskih prava koja su zajamčena svima jednako”.

“Ideal svakog društva bila bi potpuna i trajna zaštita ljudskih prava a jamci toga su sudstvo i odvjetništvo”, rekao je Hrvatin.

Josipović: Funkcionirajuće odvjetništvo je pretpostavka demokracije

“Odvjetništvo ima veliku i važnu ulogu u suvremenom društvu ne samo za zaštitu pojedinaca u raznim postupcima, već i za funkcioniranje pravosuđa i vladavine prava, a funkcionirajuće odvjetništvo je pretpostavka demokracije”, smatra predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović.

“Ova tema o masovnom državnom nadzoru je u meni pobudila profesora, i moram istaknuti da masovno državno nadziranje komunikacije sigurno nije prihvatljivo u demokratskoj državi”, kazao je Josipović.

Hrvatski predsjednik govorio je i o raznim vrstama praćenja i nadziranja, dodajući da ni tu stvari nisu jednoznačne te da ponekad ovise o raznim okolnostima.

“Posebni izazov u raznim nadzorima komunikacije danas predstavljaju nove tehnologije, a

Visoki gosti u HOK-u

zahvaljujući novim tehnologijama danas ima puno više slučajnih meta i pogodaka kada se provodi nadzor”, dodao je Josipović, čije predsjedničke ovlasti uključuju i nadzor sigurnosnih službi.

“Principijelno, svi trebaju imati isti tretman, i uvijek treba imati na umu provodi li se sve po zakonu”, zaključio je Josipović te dodao da se radi o vrlo zanimljivoj temi o kojoj bi se moglo raspravljati danima.

Godišnja konferencija Europskoga kruga Baristerske komore Engleske i Walesa održana je sredinom studenoga u suradnji s Hrvatskom odvjetničkom komorom u Zagrebu. Tema konferencije bila je "Europski odvjetnici u Uniji koja se mijenja".

Baristeri na konferenciji u Zagrebu

Piše:

Nataša Barac

izvršna urednica

Europski krug baristera je sekcija unutar Baristerske komore Engleske i Walesa koja nastoji prebroditi jaz između anglosaksonskog i kontinentalnog prava.

Odvjetnici iz Engleske i Walesa izrazili su želju da svoju godišnju Konferenciju održe u suradnji s Hrvatskom odvjetničkom komorom kao znak dobrodošlice u povodu ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, a time i ulaska Hrvatske odvjetničke komore u punopravno članstvo Vijeća odvjetničkih komora Europe.

Baristeri su svoju konferenciju započeli sastankom i razgovorom na Vrhovnom sudu Republike Hrvatske gdje ih je primio predsjednik Suda, Branko Hrvatinić. Svojim je gostima objasnio ulogu i funkciju Vrhovnog suda u pravosudnom su-

stavu Hrvatske, te odgovarao na njihova pitanja. Na Konferenciji organiziranoj u suradnji s Hrvatskom odvjetničkom komorom u Hrvatskoj odvjetničkom domu, sudjelovali su članovi Europskog kruga Baristerske komore, članovi HOK-a, te kao posebni gosti studenti Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

"Želim vam dobrodošlicu na našu godišnju konferenciju u prekrasnom europskom glavnom gradu Zagrebu", rekao je na početku radnog dijela Gordon Nardell, voditelj Europskog kruga.

"Ovom konferencijom želimo pozdraviti ulazak Hrvatske i HOK-a u Europu, a europski odvjetnici moraju raditi i surađivati zajedno", istaknuo je Nardell.

*Gordon Nardell,
voditelj Europskog
kruga i Robert
Travaš, predsjednik
HOK-a*

Europski krug Baristerske komore Engleske i Walesa

U ožujku 2001. godine, prvi put u gotovo 300 godina dugoj tradiciji Baristerske komore Engleske i Walesa, na posebnoj ceremoniji u Old Hallu osnovan je Europski krug.

Europski krug osnovan je kako bi se baristeri okrenuli novim realnostima 21. stoljeća, s obzirom na to da je novo vrijeme i novo okruženje donijelo i veće i češće kontakte između odvjetnika različitih jurisdikcija unutar Europe. S obzirom na tu činjenicu, baristeri su osjetili sve veću potrebu osnivanja takvog foruma, kako bi se odvjetnici mogli sastajati i razgovarati o praktičnim pitanjima proizišlima iz sve veće odvjetničke aktivnosti koja prelazi državne granice. Iz svih tih razloga, smatraju baristeri, koncept Europskog kruga je koristan i ima svoju vrijednost.

“Krug” je od 12. stoljeća dio engleskog pravosudnog sustava, a termin “krug” tada je predstavljao dijelove, odnosno “krugove”, određenih gradova u kojima su djelovali kraljevi suci. Tradicionalno, krugovi su za baristere ispunjavali tri važne uloge: prvo, omogućavanje članovima Kruga, od najnižih do najviših, da se međusobno upoznaju i izmjenjuju praktične informacije; drugo, da djeluju kao neformalni regulatori discipline, i treće, da lobiraju u korist svojih članova.

Europski krug želi nastaviti s tim tradicionalnim ulogama, jer su one korisne i imaju veliku praktičnu važnost, te bi se moglo reći da je Europski krug moderni pristup tradicionalnoj operaciji. Jedan od zadataka Europskoga kruga je i održavanje redovnih konferencija na kojima se raspravljaju pitanja koja su važna članovima. Jedanput godišnje u jednom od većih europskih gradova održava se godišnja konferencija.

“Europski odvjetnici moraju raditi i surađivati zajedno, a za nas je važno doprinostiti općem cilju i donositi i izmjenjivati nove ideje”, dodao je.

Sudionike Konferencije na početku je pozdravio i domaćin, predsjednik HOK-a Robert Travaš, koji je u svom pozdravnom govoru, uz ostalo, istaknuo da “Europski krug Baristerske komore Engleske i Walesa zbližava našu profesiju koja potječe iz dva različita pravna sustava, i to sustava anglosaksonskog i kontinentalnog prava. Međunarodna suradnja odvjetnika nužna je pretpostavka obrane neovisnosti i samostalnosti odvjetništva kao samoregulirajuće profesije, a takav položaj odvjetništva nužan je za obranu i ostvarenje prava naših stranaka.”

“Odvjetnici su zadnja linija obrane od samovolje države, bez obzira o kojoj se državi radi”, istaknuo je.

Predsjednik Komore naveo je i dvije povijesne sličnosti odvjetništva u Hrvatskoj i Engleskoj i Walesu: profesija baristera, kako je rekao, potječe negdje iz 13. stoljeća, iz vremena vladavine kralja Henrika III., koji je dekretom iz 1234. godine uveo institut pravnog obrazovanja, a u približno isto vrijeme nastao je jedan od najvažnijih hrvatskih povijesnih pravnih dokumenata – Vinodolski zakonik iz 1288. godine.

“U tom pravno-povijesnom dokumentu prvi put se spominje naziv naše zajedničke profesije na hrvatskom jeziku i pismu. Riječ je o pravnom dokumentu koji je uveo pravne institute kao npr. da nitko ne može biti osuđen bez suđenja, da dokazna sredstva nisu ni Božji sud ni tortura, uvedena je ravnopravnost stranaka u postupku i što je naročito zanimljivo, posebna zaštita žena”, upoznao je Travaš baristere s bogatom hrvatskom pravnom poviješću.

“Za nas kao odvjetnike posebno je važna odredba da svatko ima pravo na zastupanje putem odvjetnika – stručne osobe koja se razumije u pravo, te da se odvjetnicima zabranjuje primanje nagrade veće od propisane”, istaknuo je.

Važnost ekskluzivnog prava odvjetnika na pružanje pravne pomoći

Predsjednik HOK-a rekao je također kako smatra da je današnji položaj odvjetništva u Hrvatskoj zadovoljavajući. Odvjetništvo je, kazao je, u Ustavu Republike Hrvatske navedeno kao neovisna i samostalna služba koja svakome pruža pravnu pomoć u skladu sa zakonom, a uređeno je Zakonom o odvjetništvu i drugim aktima. Nadripisarstvo, odnosno neovlašteno pružanje pomoći za naknadu propisano je u Kaznenom zakonu Republike Hrvatske kao kazneno djelo protiv pravosuđa, a HOK smatra da se, upravo

Radni dio
konferencije
u HOK-u

Tko su baristeri?

Baristeri (engleski: *barrister*, *barrister-at-law* ili *Bar-at-law*) član je jedne od dviju "vrsta" odvjetnika koje nalazimo u brojnim anglosaksonskim jurisdikcijama koje imaju podijeljenu odvjetničku profesiju.

U Engleskoj se odvjetništvo razvijalo u manjoj mjeri kroz djelovanje pravnika školovanih na pravnim učilištima, a više kao posebna, zatvorena klasa, koja je vještinu stjecala u nekoliko pravnih društava koja su djelovala pri londonskim sudovima (*Inns of Court*). Članovi tih društava, ili članovi odvjetničke komore (*members of the Bar*, *barristers*), činili su uzak krug osoba ovlaštenih da zastupaju pred kraljevskim/kraljičinim sudovima (tzv. *King's* ili *Queen's Counsel*), a iz njihovih su se redova regrutirali i budući suci visokih engleskih sudova.

Uz taj, najelitniji odvjetnički poziv, specijaliziran za zastupanje pred sudovima, razvijala se i manje povlaštena klasa odvjetnika (*solicitors*), koja nije izravno zastupala pred sudom, već se bavila pripremom slučaja i savjetovanjem klijenata. Od 18. stoljeća granice između *baristera* i *solicitora* postajale su čvršće, pa su stranke mogle *baristera* angažirati samo preko *solicitora*, a ne i izravno.

Trenutačno u Engleskoj i Walesu djeluje oko 15.000 baristera.

u cilju održavanja takvog statusa odvjetništva koje je jedina garancija stručne i profesionalne pomoći strankama, odvjetnici svuda u svijetu i kroz organizacije kojima su povezane moraju zalagati za ekskluzivno pravo odvjetnika na pružanje pravne pomoći.

"Zato HOK ne podržava ulazak osoba izvan odvjetničke profesije u vlasničku strukturu odvjetničkih društava", rekao je i dodao da HOK ne podržava neke nove koncepte koji se pojavljuju u svijetu poput Alternative Business Structures (ABS), One Stop Shop i slično.

U Ujedinjenom Kraljevstvu, podsjetio je, djeluje 327 ABS-ova, ali to je ipak relativno mali broj u odnosu na 11.000 odvjetničkih društava koliko ih ima u Ujedinjenom Kraljevstvu.

Travaš je i istaknuo da HOK svakako podržava međunarodnu suradnju i djelovanje odvjetnika na području drugih jurisdikcija, naravno u skladu s propisima EU-a, i s time usklađenim nacionalnim propisima.

“Svrha i osnovni zadatak odvjetništva je ostao isti tijekom stoljeća, a to je zaštita interesa naših stranaka – zaštita ljudskih prava. Uvjeren sam da ćemo zajedničkim snagama uspjeti sačuvati neovisnost i samostalnost odlučivanja isključivo u cilju obrane i ostvarenja prava naših stranaka”, zaključio je u svom pozdravnom govoru, predsjednik HOK-a.

Sudionici su tijekom dvodnevne konferencije razgovarali o brojnim temama, uz ostalo, o prekograničnom parničanju radi naknade

Inns of Court su profesionalna udruženja odvjetnika u Ujedinjenom Kraljevstvu, svojevrsna inačica odvjetničke komore. Svaki odvjetnik u Engleskoj i Walesu mora biti član jedne od četiriju odvjetničkih komora. Odvjetničke komore imaju pravo discipliniranja i kažnjavanja svojih članova prema donesenim statutima.

Tijekom stoljeća broj Inns of Court se ustalio te danas djeluju četiri odvjetničke komore:

- Gray's Inn
- Lincoln's Inn
- The Inner Temple
- The Middle Temple

štete iz vanugovornih odnosa, te o budućnosti odvjetništva kao profesije. Na svakom od panela sudjelovali su i članovi Hrvatske odvjetničke komore.

IUS-INFO®

Pravno rješenje koje štedi vaše vrijeme!

Rezultat višegodišnjeg iskustva u obrađivanju pravnih sadržaja, portal IUS-INFO redovito vas opskrbljuje dnevno ažuriranim i preglednim informacijama.

IUS SOFTWARE d. o. o.

Tuškanova 37,
10 000 Zagreb

T. 01 5999 918

F. 01 5999 919

E. info@iusinfo.hr

www.iusinfo.hr

Pravno-informacijski portal koji nudi najviše:

- Pretraživanje portala po ključnim riječima
- Pročišćeni tekstovi svih važećih zakona i podzakonskih propisa u RH
- Više od 200 000 sudskih presuda i sentenci
- Stručni članci renomiranih autora
- Međunarodni ugovori
- Sudska praksa Europskog suda za ljudska prava i Europskog suda pravde
- Mišljenja i tumačenja nadležnih tijela u RH
- Radni dokumenti Hrvatskog Sabora
- Korisni obrasci s poveznicama na zakonodavstvo i literaturu, ogledni primjeri i kalkulatori
- Informacije o stečajnim i likvidacijskim postupcima te predstečajnim nagodbama
- Izračun zateznih kamata
- Tjedni glasnik pravnih novosti IUS-NEWS
- Najave stručnih seminara i savjetovanja
- Aktualne vijesti iz područja prava i gospodarstva
- Stalna korisnička pomoć

Hrvatska odvjetnička komora i Narodne novine d. d. organizirale su u prosincu u prostorijama HOK-a predstavljanje knjige “Komentar Zakona o obveznim odnosima”, a tom je prigodom predstavljeno i posebno izdanje “Liber amicorum in honorem Vilim Gorenc”.

Predstavljanje knjiga “Komentar Zakona o obveznim odnosima” i “Liber amicorum in honorem Vilim Gorenc”

Piše:

Nataša Barac

izvršna urednica

O knjizi “Komentar Zakona o obveznim odnosima” te o Vilimu Gorencu govorili su prof. dr. sc. Zvonimir Slakoper, dr. sc. Aldo Radolović, sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske i prof. dr. Vilim Gorenc, a uzvanicima su se uvodno obratili Robert Travaš, predsjednik Hrvatske odvjetničke komore i Davor Čović, predsjednik Uprave Narodnih novina d. d. Predsjednik HOK-a zahvalio je eminentnim autorima na ogromnom trudu koji je uloženi u pisanje komentara jednog od osnovnih i najopsežnijih zakona koji svi

Vilim Gorenc rođen je 1934. godine, Pravni fakultet završio je u Zagrebu, a doktorirao je u Ljubljani. Radio je u pravosuđu i gospodarstvu. Na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu predavao je trgovačko pravo, a sudjelovao je u izradi nekoliko nacrti zakona i pisao komentare zakona. Neka od djela prof. Gorenca su: *Posebne uzance u ugostiteljstvu (1984.)*, *Ugovor o factoringu (1988.)*, *Trgovačko pravo – ugovori (1993.)*, *Poslovno pravo u turizmu i ugostiteljstvu (1999.)* i mnogi drugi radovi.

pravnici primjenjuju u svom svakodnevnom radu. Veliki dio svog uvodnog govora, Robert Travaš posvetio je Vilimu Gorencu. “Kada na internetu tražite podatke o gospodinu Gorencu, onda ne nalazite čak ni osnov-

ne podatke. Ono što možete naći prvim upitom jesu stranice koje upućuju na profesora Gorenca kao autora brojnih stručnih radova, knjiga, komentara zakona. Prema mom mišljenju, i ova činjenica sama po sebi govori puno toga o profesoru Gorencu – govori o njemu kao o skromnom, jednostavnom, izuzetno vrijednom čovjeku i vrhunskom stručnjaku”, rekao je Travaš.

“Ako bih morao jednom rečenicom predstaviti s profesionalnog aspekta prof. Viliama Gorenca, rekao bih: vrhunski stručnjak za kojeg znaju svi pravници, odvjetnici i čiju knjigu na svojim policama ima svaki odvjetnik – barem jednu”, istaknuo je predsjednik HOK-a.

“Zakon o obveznim odnosima je opsežni zakon i na njega nije lako dati komentare, te zato treba odati posebnu pohvalu autorima”, kazao je Davor Čović, a posebno se sjetio i

Branka Vukmira, jednog od autora, koji je u međuvremenu preminuo.

Toplim riječima o djelu Viliama Gorenca govorio je i prof. Radolović, istaknuvši pritom izvanredan dijapazon interesa Viliama Gorenca, koji je ostvario, kako je kazao “velebnu profesionalnu karijeru”.

“Profesor Gorenc je među prvima izbacio pojam poslovnog prava, sintezu prava i ekonomije uz dodatak komunikacijske znanosti”, rekao je.

Zvonimir Slakoper sa svoje je strane zahvalio svim autorima koji su o Vilimu Gorencu pisali *pro bono*.

A Vilim Gorenc zahvalio je svim govornicima na lijepim i toplim riječima, te rekao kako se nada da će mlađe generacije nastaviti s radom koji je on započeo sa svojim suradnicima, ali je istaknuo da svako pisanje komentara zakona zahtijeva dugotrajan i naporan posao.

Predstavljanje knjiga u HOK-u

Robert Travaš,
predsjednik HOK-a

“Kada na internetu tražite podatke o gospodinu Gorencu, onda ne nalazite čak ni osnovne podatke. Ono što možete naći prvim upitom jesu stranice koje upućuju na profesora Gorencu kao autora brojnih stručnih radova, knjiga, komentara zakona. Prema mom mišljenju, i ova činjenica sama po sebi govori puno toga o profesoru Gorencu – govori o njemu kao o skromnom, jednostavnom, izuzetno vrijednom čovjeku i vrhunskom stručnjaku”, rekao je Travaš.

Komentar Zakona o obveznim odnosima

Od posljednjeg opsežnog izdanja Komentara Zakona o obveznim odnosima prošlo je gotovo deset godina. U međuvremenu je ZOO dva puta mijenjan (NN 41/08 i 125/11), te su objavljeni brojni stručni i znanstveni radovi, objavljena je sudska praksa, prikazana su pravna mišljenja o konkretnim pitanjima koje uređuje, ali bez djela koje bi kompletno i na jednom mjestu obuhvatilo materiju koju uređuje ZOO.

To je navelo autore da pripreme ovo izdanje Komentara, prije svega zbog potreba poslovne, odvjetničke i sudske prakse, ali i drugih subjekata koji dolaze u prilike sklapanja ugovora i trpe posljedice koje slijede u njihovu ispunjenju, odnosno neispunjenju, kao i izvanugovornih odnosa. Veliki dio Komentara ZOO-a čini materija poznata poslovnoj i sudskoj praksi, a s dodatnim, kako novim, tako i osuđenim tekstom, on je potpuno usklađen – u materiji koja se izlaže s pravom EU-a u području obveznog prava.

Zaklada "Zlatko Crnić" tradicionalno je i ove godine, u prosincu, u Hrvatskoj odvjetničkoj komori najboljim studentima pravnih fakulteta u Republici Hrvatskoj dodijelila stipendije za akademsku godinu 2013./2014.

Zaklada "Zlatko Crnić" – stipendije najboljim studentima prava

Predsjednik Zakladnog vijeća Zaklade "Zlatko Crnić" Danko Špoljarić pozdravio je sve ovogodišnje dobitnike stipendija, te istaknuo da Zaklada već više od dvadeset godina djeluje s ciljem promoviranja pravne struke i očuvanja uspomene na Zlatka Crnića.

"Ovo je prilika da se prisjetimo Zlatko Crnića koji je tragično stradao u prometnoj nesreći 29. rujna 1992. godine", kazao je Špoljarić, te podsjetio da je u trenutku pogibije Zlatko Crnić bio predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske, te izrazito svestran čovjek, humanist i erudita.

Kao i svake godine, po jednu godišnju stipendiju Zaklade u iznosu od 12.000 kuna, tradicionalno financiraju odvjetnička društva: Žurić i partneri, Hanžeković i partneri, Bogdanović, Dolički i partneri, Sučević i partneri, Andreis i partneri, Porobija i Porobija, Grgić i partneri, Vukić i partneri te Hrvatska odvjetnička komora i Croatia osiguranje.

"Uz vrlo zahtjevan posao napisao je i više od 60 znanstvenih i stručnih radova", kazao je, te istaknuo da je fokus interesa Zlatka Crnića bilo radno pravo.

Nakon tragične pogibije Zlatka Crnića rodila se ideja o osnivanju zaklade usmjerene na promicanje prava i vladavine prava, te stipendiranje najboljih studenata prava u Republici Hrvatskoj. A nakon tragičnog događaja 1999. godine, kada su na Općinskom sudu u Zagrebu ubijene Ljiljana Hvalec, sutkinja Općinskog suda u Zagrebu, odvjetnica Hajra Prohić te Gordana Orešković, stranka u sudskom postupku, a teško je ranjena Stanka Cvetković, sudska zapisničarka, Zaklada je, zahvaljujući Hrvatskoj udruzi sudaca, proširila svoju djelatnost i na pomaganje djeci Ljiljane Hvalec. Osim toga, osnivanje Zaklade bio je i način da se trajno sačuva sjećanje na Zlatka Crnića.

"Zaklada Zlatko Crnić do sada je dodijelila 557 stipendija, a s obzirom na tešku gospodarsku situaciju u zemlji i dugogodišnji kontinuirani rad, mislim da treba odati priznanje Zakladi i reći da je ostvarila cilj zbog kojeg je utemeljena", zaključio je Špoljarić.

Ove godine Zaklada je dodijelila 12 stipendija studentima na preddiplomskom i diplom-

Piše:

Nataša Barac

izvršna urednica

*Stipendisti
Zaklade Zlatko
Crnić s članovima
Zakladnog vijeća*

skom studiju prava za akademsku godinu 2014./2015., kazala je tajnica Zaklade Dubravka Burcar. Riječ je o najboljim studentima pravnih fakulteta u Republici Hrvatskoj, jer je prosjek ocjena stipendista veći od 4,93. Zaklada je ove godine dodijelila i jednu stipendiju za poslijediplomski studij prava.

Laureatima je u ime Hrvatske odvjetničke komore čestitao dopredsjednik HOK-a Mladen Klasić, izrazivši nadu da će kada diplomiraju, vrlo brzo svoje teorijsko znanje provesti u praksu.

“Čestitam laureatima i fantastičnim studentima s porukom da su vam zasad otvorena sva sporedna vrata, a ostala ćete morati otvoriti

sami”, rekao je, pozdravljajući nazočne, predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske Branko Hrvatin.

Zaklada “Zlatko Crnić” podupire i stipendira zaista najbolje studente pravnih fakulteta u Republici Hrvatskoj, a članovi Zaklade i Zakladno vijeće smatraju da na taj način potiču izvrsnost. Mnogi nekadašnji stipendisti Zaklade danas su uvaženi suci na sudovima diljem Republike Hrvatske, odvjetnici ili javni bilježnici. Neki bivši stipendisti Zaklade opredijelili su se za znanstveni rad i sveučilišnu karijeru i danas zauzimaju važno mjesto u akademskom obrazovanju studenata pravnih fakulteta – svojih nasljednika.

Ordine degli Avvocati
di Pescara

Camera degli Avvocati
della Contea di Spalato e Dalmazia

Potpisan sporazum

Odvjetničkog zbora
Splitsko-dalmatinske
županije s Vijećem
Odvjetničke komore
Pescare

Izveštava:
Marin Mrklič

.....
predsjednik
Odvjetničkog zbora
Splitsko-dalmatinske
županije

**Sporazum
Convenzione**

Pescara, 17 Listopad 2014

Izvršni odbor HOK-a, na sjednici održanoj 7. travnja 2014. godine, odobrio je tekst Sporazuma Odvjetničkog zbora Splitsko-dalmatinske županije s Vijećem Odvjetničke komore Pescare, koji je, nakon organizirane pripreme, potpisan u Pescari 17. listopada 2014. godine.

Svečanosti potpisivanja Sporazuma, uz predstavnike Odvjetničkog zbora Splitsko-dalmatinske županije – predsjednika Marina Mrkliča, dopredsjednice Zdenke Monterisi te članova UO-a Zbora Srđana Brajevića i Tonija Vukičevića, prisustvovali su i predsjednik Vijeća Odvjetničke komore Pescare

Donato Di Campli, gradonačelnik Pescare Marco Alessandrini, župan Provincije Pescare Antonio di Marco te predsjednik Gospodarske komore, Daniele Becci.

Prijem predstavnika našega Zbora protekao je u svečanoj, srdačnoj i kolegijalnoj atmosferi te smo u takvom ozračju razgovarali o budućoj međusobnoj suradnji.

*Predstavnici
Odvjetničkog
zborna Splitsko-
dalmatinske
županije*

*predsjednik Vijeća
Odvjetničke
komore Pescare
Donato Di Campli
i predsjednik
OZ Splitsko-
dalmatinske
županije Marin
Mrklić*

U organizaciji Akademije za europsko pravo i ove je godine održana godišnja konferencija na temu aktualnosti u europskom pravu društava i korporativnom upravljanju. Konferencija je održana u konferencijskom centru Akademije, u gradu Trieru u Njemačkoj, 16. i 17. listopada 2014. godine, a tekst za "Odvjetnik" piše odvjetnica Ana Petrić.

Konferencija: "Europsko pravo društava i korporativno upravljanje"

Polazna točka svih izlaganja bio je paket mjera koji je Europska komisija donijela 9. travnja 2014. godine. Paket uključuje prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća kojim bi se izmijenila Direktiva 2007/36/EZ o izvršavanju pojedinih prava dioničara trgovačkih društava uvrštenih na burzu (skraćeno: Direktiva o pravima dioničara), kao i Direktiva 2013/34/EU o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća. Također, u paketu se nalazi i prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o društvima s ograničenom odgovornošću s jednim članom (*lat.* "Societas Unius Personae", skraćeno "SUP"), kao i Preporuka Europske komisije o kvaliteti izvješćivanja o korporativnom upravljanju ("poštuj ili objasni", *engl.* "comply or explain"). Te su mjere jednim dijelom usmjerene na poboljšavanje korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima uvrštenima na burzu, a u drugom se dijelu odnose na omogućavanje jednostavnijeg poslovanja malih i srednjih trgovačkih društava. Svim mjerama Europska komisija ostvaruje prethodno zacrtane ciljeve za daljnji razvoj prava društava i korporativnog upravljanja u Europskoj uniji, predviđene Akcijskim planom iz 2012. godine.

Joanne Sikora-Wittnebel, iz Europske komisije, u svom je izlaganju iznijela pregled najvažnijih inicijativa Europske unije u području prava društava, kao i buduće prioritete Europske komisije u tom području. Njeno je predavanje

dalo kratak uvid u razvoj zakonodavnog okvira Europske unije nakon donošenja Akcijskog plana iz 2012. godine. Istaknula je koja su nastojanja do sada ispunjena te što se očekuje u budućem razdoblju, zaključivši da je mjerama iz travnja ove godine Komisija implementirala čak 80 posto ciljeva postavljenih 2012. godine. Profesor Pierre-Henri Conac sa Sveučilišta u Luksemburgu održao je veoma detaljno predavanje na temu prijedloga Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o društvima s ograničenom odgovornošću s jednim članom. Cilj donošenja te Direktive jest u olakšavanju malim i srednjim društvima da svoje poslovanje obavljaju u inozemstvu. Direktiva zato propisuje standardizirane pretpostavke za osnivanje nacionalnih društava s ograničenom odgovornošću u svim državama članicama, bez osnivanja novog oblika supranacionalnog oblika trgovačkih društava. Tvrtke takvih trgovačkih društava morale bi sadržavati skraćenicu "SUP", a u pogledu visine temeljnog kapitala predlaže se najmanji iznos od 1 eura.

Prijedlogu izmjena Direktive broj 2007/36/EZ o pravima dioničara svoje izlaganje posvetio je belgijski odvjetnik Howard M. Liebman. Konstatirao je da je Komisija kod predlaganja tih izmjena imala cilj pridonijeti dugoročnoj održivosti trgovačkih društava u Europskoj uniji, kao i stvaranju privlačnog okruženja za dioničare. Iz navedenog razloga prijedlog izmjena Direktive sastoji se u poboljšanju sudjelovanja institucionalnih ulagatelja i up-

Piše:

Ana Petrić

.....
odvjetnica u Varaždinu

ravitelja imovinom, povećanju ovisnosti između plaće i uspješnosti direktora, poboljšanju nadzora dioničara nad transakcijama s povezanim strankama, većoj transparentnosti ovlaštenih zastupnika s pravom glasa i olakšavanju izvršavanja prava koja proizlaze iz vrijednosnih papira. U svom izlaganju Liebman je zaključio da se ovim prijedlogom izmjena uistinu može očekivati uklanjanje pojedinih nedostataka koji su uočeni od strane Komisije u postojećem pravnom okviru korporativnog upravljanja.

Drugi dio prvog dana konferencije otvorio je profesor Dirk Zetsche sa Sveučilišta u Lichtensteinu. Tema njegove prezentacije bilo je pitanje reguliranja tržišta pružatelja usluga istraživanja i analize za potrebe glasanja dioničara (*engl.* "proxy advisors"). Profesor Zetsche je iznio svoje protivljenje prijedlogu Direktive Europske komisije u dijelu kojim se namjeravaju uvesti određene promjene na tom planu iz razloga što smatra optimalnim tržište tim uslugama regulirati isključivo principima najbolje prakse (*engl.* "Best Practice Principles"), usvojenima od strukovnih organizacija.

Nakon njega predavanje je održao Thomas Bachner, profesor na Sveučilištu u Beču, na temu pojedinih tehničkih pitanja za ostvarivanje prekograničnog glasanja u Europskoj uniji. Profesor Bachner je istaknuo da prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive o pravima dioničara sadrži definicije koje mogu izazvati probleme u primjeni. Osim toga, profesor drži da te nedorečenosti, pa i pogrešna terminologija, dovode u pitanje ostvarenje cilja izmjene Direktive – veće aktivnosti dioničara u izvršavanju njihovih prava.

Konferenciju je prvog dana svojim izlaganjem zaključila prof. Vanessa Knapp, stručnjak iz područja prava društava i korporativnog upravljanja iz Velike Britanije. Profesorica Knapp obradila je temu nagrađivanja direktora, pri čemu je iznijela prikaz regulative u Velikoj Britaniji i glavne elemente koje Komisija predlaže izmijeniti u Direktivi o pravima dioničara. Istaknula je da postoji generalno stajalište o tome da je uređenje u Velikoj Britaniji u značajnoj mjeri utjecalo na prijedlog izmjene Direktive. Smatra da pretjerano oslanjanje na britanski sistem nagrađivanja može dovesti do različitih rezultata u državama članica Europske unije, pa i do poteškoća u primjeni Direktive.

Zanimljiva predavanja drugog dana konferencije

Drugoga dana konferencije napravljen je prijelaz s tematike prava društava na novosti iz područja kor-

porativnog upravljanja. Budući da je najznačajnija novina u tom dijelu Preporuka Europske komisije o kvaliteti izvješćivanja o korporativnom upravljanju, ona nije zaobiđena u predavanju Evgenije Gissing, savjetnice za pitanja korporativnog upravljanja Deutsche Bank AG. U svom je izlaganju ukazala na najznačajnije probleme na koje je u svojoj praksi naišla kod sastavljanja izvješća o korporativnom upravljanju, te je pohvalila nastojanja Europske komisije da se utječe na društva da daju kvalitetnija obrazloženja za odstupanja od preporuka.

Guillermo Guerra, odvjetnik iz Madrida, održao je predavanje na temu upravljanja rizikom u društvima uvrštenima na burzu. Napomenuo je da kodeksi korporativnog upravljanja u svim zemljama članicama Europske unije traže od uprave da bude uključena u postupak upravljanja rizikom. To znači da uprava mora donijeti politiku rizika prema kojoj će odrediti najvišu prihvatljivu razinu rizika, postaviti osnovna načela za kontrolu i upravljanje rizicima i nadzirati uspješnost upravljanja rizicima te obavijestiti dioničare o osnovama upravljanja rizicima. Osim toga, prema čl. 41. Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o zakonskim revizijama godišnjih financijskih izvještaja i konsolidiranih financijskih izvještaja, svaki subjekt od javnog interesa mora imati odbor za reviziju, dok prema Direktivi 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, financijske institucije obavezno moraju imati odbor za rizike.

Konferencija je završena predavanjem Dominiquea Dussarda, pravnika iz Belgije, stručnjaka za pitanja korporativne etike i poštivanja pravnih pravila (*engl.* "Ethics and Compliance", skraćeno "E&C"). On je uputio na važnost etičkih standarda za uspješnost poslovanja i održivost trgovačkih društava, pri čemu kao osobito važne ističe vrijednosti koje njeguju određeni poslovni subjekti i kojih se pridržavaju pri donošenju poslovnih odluka.

Zanimljivi i upućeni predavači, kao i izvrstan izbor tema učinili su ovu konferenciju mjestom kvalitetne edukacije, ali i razmjene ideja i kritika. Bit će zanimljivo vidjeti kakva će biti sudbina predloženog paketa mjera Europske komisije, kao i hoće li koja od kritika iznesenih na konferenciji biti prihvaćena kod sastavljanja konačnih tekstova Direktiva. Osim toga, budući da je europsko pravo društava vrlo dinamično područje, za očekivati je da će Europska komisija i nakon tih mjera iznositi prijedloge novih instrumenata koji će se odraziti na nacionalne propise.

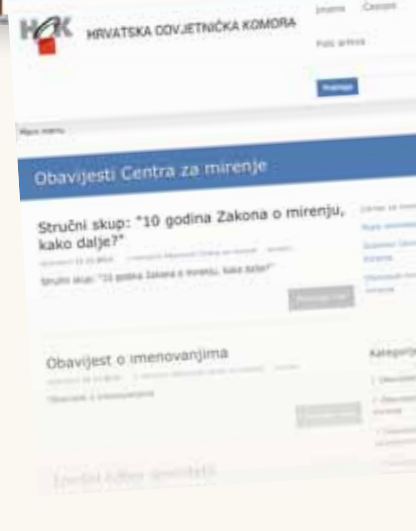
Nova internetska stranica Hrvatske odvjetničke komore

Hrvatska odvjetnička komora od kraja studenoga ima novu internetsku stranicu. Adresa stranice je ostala ista: www.hok-cba.hr, ali sama stranica doživjela je brojne promjene te postala modernija i jednostavnija za pretraživanje i korištenje.

Hrvatska odvjetnička komora krenula je u izradu nove internetske stranice kako bi svojim članovima olakšala pristup informacijama

i dokumentima: npr. prijave za sva događanja, predavanja ili sportske igre koje organizira HOK odvjetnici će ispunjavati on-line, a sve materijale vezane uz predavanja (npr. *power-point* prezentacije) također će moći "skinuti" s internetske stranice.

Nova internetska stranica bit će s vremenom dopunjena i novim sadržajem, kao i stranicom na engleskom jeziku.

HELP – The European Programme for Human Rights Education for Legal Professionals – projekt Vijeća Europe namijenjen dugoročnoj edukaciji pravnika praktičara u području ljudskih prava u zemljama članicama.

U prethodnom broju časopisa "Odvjetnik" ukratko smo opisali HELP kao program podrške zemljama članicama Vijeća Europe u implementaciji Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (EKLJP), utvrđen preporukom Vijeća ministara (2004.) 4. Brightonskom deklaracijom iz 2012. i Rezolucijom 1982 (2014.) Parlamentarne skupštine. U ovom broju predstavljamo sadržaj HELP programa i način njegove praktične primjene u praksi, uz poziv odvjetnicima da se aktivno uključe u program.

HELP program – dugoročno obrazovanje pravnika praktičara

Piše:

Sandra Budimir

.....
odvjetnica u Zagrebu

Osnovni cilj HELP programa je omogućiti potpunu integraciju prava i pravnih standarda propisanih EKLJP-om unutar nacionalnih pravnih sustava i to na način na koji ih tumače odluke Europskog suda za ljudska prava (ESLJP). Osnovni način provedbe tog programa jest dugoročno obrazovanje pravника praktičara, osobito sudaca, državnih odvjetnika i odvjetnika u svim zemljama članicama Vijeća Europe, s ciljem povećanja njihovog znanja i mogućnosti primjene EKLJP-a u svakodnevnom radu. Samo dobrim poznavanjem i razumijevanjem specifičnosti i standarda Konvencije u svjetlu odluka ESLJP-a, moguće je pružiti učinkovitu zaštitu ljudskih prava tamo gdje njihove povrede primarno i nastaju, a to je

nacionalni pravni sustav i praksa. Sekundarni cilj takve učinkovite primjene Konvencije bit će smanjenje broja zahtjeva koji svakodnevno, u sve većem broju, pristižu na ESLJP, a što sve više otežava kvalitetan rad Suda.

Nosioci HELP programa u zemljama članicama su nacionalne institucije nadležne za trajnu edukaciju sudaca, državnih odvjetnika i odvjetnika. U Hrvatskoj to su Pravosudna akademija i Odvjetnička akademija Hrvatske odvjetničke komore. Tečajeve priprema i vodi nacionalni tutor uz pomoć nacionalnog HELP Focal Pointa. Focal Point je osoba imenovana od Vijeća Europe, zadužena za implementaciju i širenje HELP programa u zemlji članici, a u Hrvatskoj je to odvjetnica Sandra Budimir.

HELP platforma za učenje

HELP platforma za učenje EKLJP-a i europskih standarda o ljudskim pravima predviđena je kao e-učenje, odnosno učenje putem interneta na daljinu (*e-distance learning*) i samostalno *on-line* učenje (*self-learning*). HELP metodologija, zasnovana na principu otvorenog učenja, uzima u obzir vremensku i poslovnu opterećenost sudaca, državnih odvjetnika i odvjetnika te im stoga pruža potpunu fleksibilnost u učenju i zadovoljava njihove posebne edukacijske potrebe. Opsežni obrazovni i radni materijal, pripremljen od strane međunarodnih stručnjaka za ljudska prava i prilagođen nacionalnom pravnom sustavu, dostupan je na internetskoj stranici HELP-a (<http://help.ppa.coe.int/>) u obliku grupnog ili samostalnog učenja. Pristup stranici moguć je uz registraciju, besplatan je i omogućuje korištenje velike baze podataka koja je prevedena na nekoliko jezika odabranih zemalja članica. Stranica sadrži materijale za obuku, priručnik o obrazovnoj metodologiji o EKLJP-u, ključne konvencijske pojmove, odabrane teme o ljudskim pravima, priručnike, standardne nastavne planove, prezentacije, analize slučajeva, rječnike te *on-line* tečajeve na temu EKLJP-a i određenih članaka EKLJP-a.

Tečajevi učenja na daljinu

Tečajevi učenja na daljinu (*e-distance learning courses*) su pilot tečajevi namijenjeni grupnom učenju pravnikâ (sudaca, državnih odvjetnika i odvjetnika) u pojedinim, pilot zemljama članicama, među kojima je i Hrvatska. Teme grupnih tečajeva na daljinu koje nudi HELP platforma za učenje su:

- Antidiskriminacija
- Prava djece
- Mjere alternativne pritvoru
- Uvjeti dopuštenosti zahtjeva
- Obiteljsko pravo
- Opći uvod u EKLJP i ESLJP
- Govor mržnje i kaznena djela mržnje
- Azil i EKLJP
- Međunarodna suradnja u kaznenim stvarima
- MEDICRIME Konvencija.

U Hrvatskoj je ove godine, u suradnji s Prvosudnom akademijom, uspješno proveden

prvi e-tečaj *Opći uvod u Europsku konvenciju o ljudskim pravima i Europskom sudu za ljudska prava*, pod vodstvom nacionalnog tutora, predsjednice Ustavnog suda Republike Hrvatske prof. dr. sc. Jasne Omejec. Pohađalo ga je tridesetak sudaca i državnih odvjetnika iz cijele Hrvatske. Za sada je samo taj e-tečaj preveden na hrvatski jezik i prilagođen hrvatskom pravnom sustavu, dok su tečajevi o antidiskriminaciji, mjerama alternativnim pritvoru i obiteljskom pravu prevedeni i prilagođeni za susjedne zemlje u regiji (Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Srbiju). Ovisno o interesu hrvatskih odvjetnika za tu vrstu učenja, postoji mogućnost provođenja i ostalih navedenih e-tečajeva.

Uvodni tečaj

Osnovni cilj uvodnog tečaja jest unaprijediti polaznicima opće znanje i razumijevanje o Konvenciji, njezinim standardima, osnovnim pojmovima, načelima i specifičnostima; omogućiti polaznicima učinkovitu primjenu Konvencije na nacionalnoj razini; unaprijediti njihovo znanje o strukturi i postupcima ESLJP-a i razumijevanje metodologije njegovih presuda te, konačno, da polaznici tečaja usvoje i primjene konvencijske standarde i praksu ESLJP-a u svom svakodnevnom radu. Ovo posljednje osobito je bitno za odvjetnike, jer upravo su odvjetnici prvi koji su dužni reagirati na povrede ljudskih prava u tijeku postupka pred nacionalnim tijelima i sudovima te ukazivati na povrede u svjetlu EKLJP-a i prakse ESLJP-a. Kvaliteta zahtjeva, a ujedno i uspjeh pred ESLJP-om, koji u ime stranke piše odvjetnik, također znatno ovise i o tome koliko dobro odvjetnik poznaje konvencijske standarde i njene specifičnosti te praksu ESLJP-a. Nije na odmet napomenuti da je skoro 90 posto zahtjeva pred ESLJP-om odbačeno kao nedopušteno, a razlog je bio nepoznavanje uvjeta dopuštenosti i konvencijskih standarda.

Prvi e-tečaj za odvjetnike

S obzirom na utvrđenu potrebu trajne edukacije odvjetnika u području ljudskih prava, Odvjetnička akademija HOK-a, kao jedan od nosioca HELP programa, početkom slijedeće godine planira aktivno započeti implementaci-

ju HELP-a i provesti prvi e-tečaj za odvjetnike na temu *Opći uvod u Europsku konvenciju o ljudskim pravima i Europskom sudu za ljudska prava*.

U četveromjesečnom trajanju tečaja, prijavljeni i odabrani odvjetnici imat će priliku, u vremenu koje sami izaberu za učenje (tijekom radnog tjedna ili vikendom), učiti o osnovama konvencijskog prava, radu i odlukama ESLJP-a i osnovnim uvjetima dopuštenosti zahtjeva pred ESLJP-om. Tečaj je podijeljen u tri dijela odnosno poglavlja, svaki u trajanju dva do tri tjedna.

Polaznike kroz tečaj vodi moderator-nacionalni tutor s kojim komuniciraju putem foruma unutar tečaja. Polaznici mogu postavljati pitanja vezana uz gradivo i voditi rasprave na određenu temu za koju se pokaže poseban interes ili potreba. Nakon svakog poglavlja polaznici pišu *on-line* test i prelaze na učenje sljedećeg poglavlja. Tečaj završava konačnim pisanim *on-line* ispitom, nakon kojega pola-

znici, koji su uspješno položili sve testove, dobivaju certifikate o položenom e-tečaju. Korist tih tečaja za odvjetnike je višestruka, od stjecanja općeg i specifičnog znanja iz područja ljudskih prava, olakšanog vođenja postupaka koji uključuju pitanja povreda ljudskih prava do uspješnog zastupanje svojih stranaka pred ESLJP-om.

E-tečajevi na internetskoj stranici sadrže i Moodle aplikaciju, korisnu za *on-line* učenje putem video-linka, koja se obično koristi za obuku pojedinačnih grupa pravika na određenu temu u direktnoj komunikaciji s pravnim stručnjakom.

Nadamo se da će se odvjetnici aktivno uključiti u program e-učenja, o čijem početku će biti pravovremeno obaviješteni od svojih odvjetničkih zborova. Također pozivamo na redovito korištenje sadržaja HELP internetske stranice pomoću koje će odvjetnici unaprijediti svoje sposobnosti i znanja za učinkovitu primjenu EKLJP-a i zaštitu ljudskih prava.

U srpnju ove godine američki odvjetnik Vic Schachter predsjednik Zaklade The Foundation for Sustainable Rule of Law Initiatives (FSRI), koja podupire inicijative usmjerene na razvoj izvansudskog sustava rješavanja sporova, posjetio je Centar za mirenje Hrvatske odvjetničke komore.

Posjet predsjednika američke zaklade FSRI Centru za mirenje HOK-a

Pripremajući susret s predsjednikom FSRI-a, Upravni odbor Centra za mirenje HOK-a dostavio je Zakladi promemoriju o polazišnim osnovama sastanka u kojoj su ukratko predočene kratke informacije o radu Centra te je, uz ostalo, istaknuto kako među odvjetnicima u Hrvatskoj medijacija nema obim za koji postoji objektivna potreba, a što je rezultat prvenstveno nedovoljne informiranosti i financijskih poteškoća vezanih uz edukaciju za medijatore.

Vic Schachter boravio je u Hrvatskoj 10. i 11. srpnja 2014., a Centar za mirenje HOK-a posjetio je 10. srpnja 2014. i razgovarao s predsjednikom Centra Branimirom Tuškanom i članom UO-a Centra Mladenom Vukmirom. Tom prigodom Centar je Zakladi ponudio suradnju u razvoju medijacije u regiji kao i trajniju logističku povezanost.

Tijekom boravka u Hrvatskoj, Vic Schachter posjetio je i sudove u Zagrebu te neke centre za mirenje, i susreo se sa sucima, odvjetnicima i medijatorima s kojima je razmijenio mišljenja, a o svojim susretima, dojmovima i

zaključcima sačinio je Izvješće Zakladi koje je Centru za mirenje HOK-a dostavljeno 1. rujna 2014. godine.

Navedeno Izvješće predstavlja *monitoring* stanja medijacije u Hrvatskoj te prijedloge kako poboljšati stanje i unaprijediti medijaciju kao jedan od alternativnih načina rješavanja sporova, radi činjenice velikog broja zaostalih neriješenih sporova i općeg stava građana da svaki, pa i najmanji spor, zahtijeva samo sudsku zaštitu. Kao jedan od razloga za takvo mišljenje građanstva, u Izvješću se navodi prvenstveno činjenica da su u Hrvatskoj niski troškovi sudovanja te da postoji

Piše:

Branimir Tuškan

odvjetnik u Zagrebu,
predsjednik Centra za
mirenje HOK-a

Zaklada *The Foundation for Sustainable Rule of Law Initiatives* (FSRI) je nevladina organizacija koja se bavi obukom, organizacijom treninga i savjetovanjima pravosudnih sudaca, odvjetnika i medijatora u brojnim zemljama. Cilj Zaklade je, uz ostalo, olakšavanje međunarodne razmjene iskustava između sudaca, odvjetnika, medijatora i drugih pravosudnih djelatnika.

Predsjednik Zaklade FSRI Vic Schachter partner je u odvjetničkom društvu Fenwick & West. Više od četrdeset godina bavi se medijacijom i sudjeluje u medijacijskim postupcima. Godine 2008. za svoj je rad dobio Godišnju nagradu kalifornijskih odvjetnika.

nedostatak znanja i svijesti o alternativnom rješavanju sporova.

U Izvješću je Hrvatskoj preporučeno da prvenstveno izradi *strukturu načina upućivanja predmeta u medijaciju* i pri tome je istaknuto da bi prioritetno trebalo, u sudovima zatpanim predmetima, odabirati najprikladnije slučajeve za medijaciju, te da bi istu strukturu trebalo razraditi i u područjima osiguranja, bankarskog poslovanja, maloprodaje i radnim sporovima u korporacijama.

U pogledu edukacije preporučuje se prvenstveno održati treninge sa sucima uz obvezne radionice, kako bi mogli brže prepoznati predmete koje će upućivati na medijaciju, a da bi se ubrzala i maksimalizirala uspješnost, potrebno je izraditi jedinstveni obrazac za upućivanje na medijaciju.

Spomenuto je također da bi naglasak trebao biti na višim razinama sudbene vlasti, jer bez podrške ukupne sudbene vlasti postoji opasnost da bi se rezultati zadržali na osrednjosti, tim više jer bi medijacija trebala imati mjesto u svim fazama postupka pa i u žalbenom postupku.

Nadograditi sustav alternativnog rješavanja sporova

Podnositelj izvješća dobio je dojam da se odvjetnici, usprkos svom nastojanju, ne osjećaju dovoljno involvirani u proces medijacije pa predlaže poticanje njihova sudjelovanja na seminarima i radionicama. Također predlaže da se u svim centrima za medijaciju zaposli posebni koordinator čiji bi zadatak bio ugovaranje medijacije, selekcija medijatora i razmjena dokumentacije vezane uz cijeli postupak, što

bi osiguralo veću profesionalnost, a suce i medijatore oslobodilo svakodnevnog administriranja.

Predlaže se i uspostavljanje centralnog upravljačkog tijela koje bi upravljalo svim razinama medijacije kao što je slučaj u SAD-u gdje je osnovan tzv *Governance Committee* sastavljen od medijatora, pravosudnih dužnosnika te službenika za probaciju.

Preporučeno je također korigirati odnos sudova prema nagodbama sklopljenim u medijaciji, jer sudovi ne bi smjeli preispitivati nagodbe sklopljene uz medijatora, osim, naravno, u onim rijetkim slučajevima u kojima je nagodba protivna zakonu ili javnom moralu, a ne samo iz razloga što određeni sudac smatra da je nagodba *unfair*.

U pogledu pak podataka o provedenim medijacijama, trebalo bi prakticirati evaluaciju medijacije te iskazati slučajeve u kojima je provedena medijacija, odnosno sklopljen sporazum, pri čemu bi svakako trebalo dobiti suglasnost stranaka da se podaci o njihovoj medijaciji koriste samo u statističke svrhe.

Predlaže se svakako razvijati mentoriranje medijatora kao postupak u kojem stariji i iskusniji medijatori mentoriraju mlade, pri čemu bi mentoriranje predstavljalo proces obostranog učenja.

Od ostalih prioriteta uočava se:

1. potreba kreiranja centraliziranog *Check-In* sustava za praćenje započinjanje, trajanje i dovršetak medijacije
2. formiranje mreže medijatora koja bi postavila timove od 12 do 15 medijatora s vođama timova koji bi se rotirali
3. poticanje razvoja medijacije odavanjem priznanja i davanjem nagrada
4. implementiranje efektivnog načina discipliniranja medijatora
5. otvaranje knjižnice za medijatore.

Vic Schachter zaključno ističe kako njegove preporuke ne znače da dosad nije mnogo učinjeno na implementaciji medijacije, već želi istaknuti da se nadogradnjom još učinkovitije može razvijati sustav alternativnog rješavanja sporova u Hrvatskoj.

Ulazak u Europsku Uniju zatrpao nas je sekundarnim izvorima prava Europske unije, odnosno uredbama, smjernicama, odlukama, preporukama i mišljenjima. Najveća je razlika među njima ta da su uredbe, smjernice i odluke pravno obvezujući akti, dok preporuke i mišljenja imaju orijentacijsku funkciju.

Implementacija izraza "autentične" isprave

Uredbe su obvezujuće u cijelosti, imaju izravan učinak, a na svakom nacionalnom zakonodavstvu stoji zadaća da svoje postojeće zakonodavstvo uskladi s Uredbama vezanima uz tu materiju.

Kako bi se odredio redoslijed i opseg usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa stečevinom EU-a, Hrvatski sabor svake godine donosi Plan usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije.

No, bez obzira na Plan, postavlja se pitanje: što ako prijevodi europske pravne stečevine ne odgovaraju našoj pravnoj tradiciji?

Naime, prema članku 31. Ovršnog zakona (NN 93/14) vjerodostojnom ispravom označavaju se račun, mjenica i ček s protestom i povratnim računima kad je to potrebno za zasnivanje tražbine, **javna isprava**, izvadak iz poslovnih knjiga, po zakonu ovjerovljena privatna isprava te isprava koja se po posebnim propisima smatra javnom ispravom.

Iz te formulacije jasno je vidljivo da se vjerodostojnim ispravama, između ostalog, smatraju javne isprave te isprave koje se prema posebnim propisima smatraju javnom ispravom.

Uspoređujući formulaciju Ovršnog zakona s Uredbom Vijeća (EZ) broj 44/2001 od 22. prosinca 2000. godine o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (u nastavku: Uredba 2000), primjećujemo da se u članku 57. javlja pojam **autentična isprava** koja se definira kao **isprava koja je službeno sastavljena ili registrirana**

na kao javna isprava i koja je izvršiva u jednoj državi članici... te sporazum u vezi obveze uzdržavanja, postignut s pravnim tijelima (engleski: *public authority*) ili **onaj koji upravna tijela** (engleski: *other authority*) potvrde.

Iz Uredbe 2000 proizlazi da autentična isprava obuhvaća i javne isprave i sporazume u vezi uzdržavanja postignute s pravnim tijelima ili one koji upravna tijela potvrde.

Međutim, prema novom Obiteljskom zakonu (NN 75/14, 83/14), Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (u nastavku: Plan), koji predstavlja sporazum roditelja o načinu ostvarivanja skrbi nad djetetom, mora odobriti sud. Sud u izvanparničnom postupku odobrava Plan na način da donese Rješenje o odobrenju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi. Takvo Rješenje je ovršna isprava.

Stoga je zbunjujuće **javne isprave i sporazume u vezi obveze uzdržavanja, postignute s pravnim tijelima ili one koji upravna tijela potvrde** definirati kao autentične isprave jer jedne predstavljaju vjerodostojne isprave, a drugi ovršne isprave. Iz svega toga proizlazi da su autentične isprave zapravo neke vjerodostojne isprave (javne isprave) i neke ovršne isprave (sporazumi u vezi obveze uzdržavanja, postignut s pravnim tijelima ili oni koji upravna tijela potvrde).

Problemi s prijevodima

Još je zanimljivije da Uredba EZ br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. godine o uvođenju europskog naloga

Piše:

Ana Tuškan

.....
odvjetnica u Zagrebu

za izvršenje za nesporne tražbine (u nastavku: Uredba 2004) definira autentičnu ispravu, u članku 4., kao: *ispravu koja je službeno sastavljena ili registrirana kao autentična isprava (francuski: acte authentique; engleski: authentic instrument) i čija se vjerodostojnost (francuski: authenticité; engleski: authenticity,) odnosi na potpis i sadržaj isprave i utvrđuje se od strane državnog tijela ili drugog tijela koje je u tu svrhu ovlastila država članica iz koje isprava potječe ili je to sporazum u vezi obveze uzdržavanja, sklopljen pred administrativnim tijelima ili koji su ona potvrdila.*

Kad usporedimo prijevode gore navedenih dviju uredbi, jasno je vidljivo da se u Uredbi 2000 kao autentične isprave označavaju isprave koje su službeno sastavljene ili registrirane kao javne isprave i sporazum u vezi obveze uzdržavanja postignuti s pravnim tijelima ili onaj koji upravna tijela potvrde, dok se u Uredbi 2004 navodi da je autentična isprava ona isprava koja je službeno sastavljena ili registrirana kao autentična isprava ili je to sporazum u vezi obveze uzdržavanja sklopljen pred administrativnim tijelima ili koji su ta tijela potvrdila.

Iz takvih definicija proizlaze određene nejasnoće jer nije jasno pod koju kategoriju spadaju sporazumi u vezi obveze uzdržavanja, niti su oni jednako definirani u gore navedenim uredbama.

Naime, prema definiciji Uredbe 2000, autentična isprava je sporazum postignut s pravnim tijelima (engleski: *public authority*) ili koji upravna tijela (engleski: *other authority*) potvrde, a što ima sasvim drugo značenje od definicije iz Uredbe 2004, u kojoj sporazum u vezi obveze uzdržavanja, da bi bio autentična isprava, mora biti sklopljen ili potvrđen od strane administrativnih tijela (engleski: *administrative authorities*).

Izraz *public authority* nikako se ne bi smio prevesti kao *pravna tijela*, niti bi se izraz *other authority* smio prevoditi kao *upravna tijela*.

Takvi prijevodi unose nesigurnost u naš pravni sustav, a što je sasvim nepotrebno, jer u hrvatskom jeziku imamo primjerenije izraze kao što su *sudovi i javnopravna tijela*.

Također, u hrvatskoj pravnoj terminologiji koriste se izrazi *ovršne isprave* (pod koje spadaju i rješenja o odobrenju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi) i *vjerodostojne isprave* (pod koje

spadaju i javne isprave) te izraz *vjerodostojnost/autentičnost isprave*, ali ne i izraz *autentična isprava*.

Naime, kada se podsjetimo na gradivo iz građanskog procesnog prava koje, u poglavlju o dokaznoj snazi javnih isprava nalazimo kako *pravilo o dokaznoj snazi javnih isprava sadrži dvije presumpcije: 1) da je isprava autentična- odnosno da ju je izdalo tijelo koje je u njoj naznačeno kao izdavač i 2) da je sadržaj isprave, utvrđen u granicama nadležnosti izdavača, istinit*¹.

Dakle, kada bi za gore navedenu, ustaljenu formulaciju, umjesto izraza javna isprava, upotrijebili izraz autentična isprava, dobili bismo formulaciju da pravilo o dokaznoj snazi autentičnih isprava sadrži presumpciju da je isprava autentična, a što logički nema nikakvog smisla. Autentičnost isprave u hrvatskom pravnom jeziku ima svoju primjenu i svoje značenje, te kao takva predstavlja jednu od pretpostavki dokazne snage javnih isprava, dok se izraz autentična isprava nije do sada koristio.

Članak 230. Zakona o parničnom postupku (NN 25/13, 89/14) koji definira pojam javne isprave kao *isprave koju je u propisanom obliku izdalo državno tijelo u granicama svoje nadležnosti te isprava koju je u takvom obliku izdala pravna ili fizička osoba u obavljanju javnog ovlaštenja koje joj je povjereno zakonom ili propisom utemeljenim na zakonu. Istu dokaznu snagu imaju i druge isprave koje su, posebnim propisima u pogledu dokazne snage izjednačene s javnim ispravama. Dopušteno je dokazivati da su u javnoj ispravi neistinito utvrđene činjenice ili da je isprava nepravilno sastavljena. Ako sud posumnja u autentičnost isprave, može zatražiti da se o tome izjasni tijelo od kojega bi ona trebalo da potječe.*

Također članak 60. Zakona o općem upravnom postupku (NN 47/09) glasi: *Dokazivanje se izvodi javnim ili privatnim ispravama. Isprava može biti i u elektroničkom obliku. Pod javnim ispravama u smislu ovoga Zakona smatraju se isprave koje su izdali nadležni sudovi ili javnopravna tijela u granicama svoje nadležnosti i u propisanom obliku. Javne isprave dokazuju ono što se njima utvrđuje ili potvrđuje. Ako postoji sumnja u vjerodostojnost isprave, službena*

¹ Građansko parnično procesno pravo, dr.sc Siniša Triva, profesor emeritus, akademik HAZU; dr.sc. Mihajlo Dika, str. 513-515, Narodne Novine Zagreb, 2004

osoba provjerit će po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke vjerodostojnost takve isprave kod suda, odnosno javnopravnog tijela koji su takvu ispravu izdali.

Budući da pod autentične isprave spadaju samo one ovršne isprave koje su vezane uz sporazume o obvezi uzdržavanja, dvojbena je mogu li biti sklopljene i potvrđene od „pravnih tijela“ ili samo od „administrativnih tijela“.

Također se postavlja pitanje pod kakav režim spadaju one ovršne isprave koje ne ulaze u definiciju autentične isprave (primjerice: ovršne odluke i nagodbe donesene u upravnom postupku).

Naime, članak 23. Ovršnog zakona (NN 93/14) definira ovršnu ispravu kao: *ovršna sudska odluka i ovršna sudska nagodba, ovršna nagodba iz članka 186.a Zakona o parničnom postupku, ovršna odluka arbitražnog suda, ovršna odluka donesena u upravnom postupku i ovršna nagodba sklopljena u upravnom postupku ako glase na ispunjenje novčane obveze, ako zako-*

nom nije drukčije određeno, ovršna javnobilježnička odluka i ovršna javnobilježnička isprava, nagodba sklopljena u postupku pred sudovima časti pri komorama u Republici Hrvatskoj te nagodba sklopljena u postupku mirenja u skladu s odredbama zakona kojim se uređuje postupak mirenja, druga isprava koja je zakonom određena kao ovršna isprava.

Zbog svega gore navedenog, postavlja se pitanje moramo li uskladiti naše zakonodavstvo s prijevodima uređaba koji su doslovni i neuobičajeni za naš pravni sustav?

Ako je odgovor pozitivan, tada je potrebno izmijeniti velik broj zakona jer svi oni još uvijek upotrebljavaju samo izraze ovršna i vjerodostojna isprava, no nigdje ne spominju autentične isprave.

Iz gore navedenih razloga bilo bi nužno uspostaviti tim stručnjaka koji bi proučavali prijevođe europske pravne stečevine i koji bi u institucije Europske unije upućivali svoje primjedbe i prijedloge.

Međunarodna unija odvjetnika (Union Internationale des Avocats) organizira u lipnju 2015. godine u Zagrebu seminar o novom jedinstvenom Zakonu o prodaji. Seminar će biti organiziran uz podršku Hrvatske odvjetničke komore. Tema seminara biti će novi europski Zakon o prodaji koji će po prvi puta ponuditi jedinstvenu lepezu pravila ugovornog prava za prodavatelje i potrošače i to u pogledu prodaje roba, digitalnih usluga, internetskih i telefonskih usluga. Zakon bi također trebao ponuditi mogućnosti poslovnih aktivnosti u prijateljski nastrojenom okruženju za potrošače.

The New Common European Sales Law

ZAGREB
CROATIA

Seminar organised by the UIA with the support of the Croatian Bar Association

Introduction

One of the European Union's most significant achievements is the Single Market, that allows business entities to move and interact freely in a borderless area. Despite this impressive success, barriers to trade resulting from differences between national legal systems still remain, and this is mainly due to lack of uniformity in contract law, which governs all economic transactions.

The Common European Sales Law (CESL) shall, for the first time, offer a uniform set of contract law rules for traders and consumers in the sale of goods, digital content and related services over the internet and the phone, thus offering the option of doing business in a consumer-friendly and easily understandable environment.

Rather than moving within the different national laws of the States in which they operate, traders and consumers shall have the opportunity to benefit from an equally understandable legislation that has been foreseen by many as a possible "booster" to re-start Europe's engine for economic.

This seminar shall discuss the main issues and challenges faced by the CESL promoters and supporters in drafting an EU uniform contract law instrument and shall analyze the advantages for companies to opt-in this regime by also comparing this brand new legislation with the CISG (Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 1980).

We look forward to welcoming you in Zagreb for this exciting seminar!

All the information relative to our seminar is available on our Website www.uianet.org.

The registration programme will be available in February. For more information, please do not hesitate to contact us.

UIA
25 rue du Jour – 75001 Paris – France
T +33 1 44 88 55 66 – F +33 1 44 88 55 77
E uiacentre@uianet.org – www.uianet.org

Sve obavijesti vezane uz taj seminar nalaze se na internetskoj stranici: www.uianet.org. Program i formulari za registraciju bit će dostupni u veljači 2015. godine.

Osnovano Nacionalno udruženje medijatora Srbije

Centar za mirenje Hrvatske odvjetničke komore osnovan je u skladu sa Smjernicom 2008/52 EC Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o određenim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim predmetima. Upravni odbor Hrvatske odvjetničke komore na sjednici održanoj 17. listopada 2009. godine donio je Etički kodeks Centra za mirenje i Pravilnik o radu Centra za mirenje i postupku mirenja.

Piše:
Boris Jukić

.....
odvjetnik u Zagrebu

U subotu, 25. listopada 2014. održana je osnivačka skupština Nacionalnoga udruženja medijatora Srbije (NUMS), a na toj je skupštini za predsjednika Udruženja izabran Blažo Nedić, medijator i odvjetnik iz Beograda.

Osnivačkoj skupštini nazočilo je više od 120 medijatora iz Republike Srbije, među kojima su bili i odvjetnici, te brojni gosti iz Srbije i inozemstva.

Uz ostale, okupljenima su se na osnivačkoj skupštini obratili Ljubica Milutinović, sutkinja Vrhovnog kasacijskog suda Srbije, Jasmina Pavlović, odvjetnica i članica Upravnog odbora Advokatske komore Srbije, Joe Lowther, medijator i direktor USAID Projekta za bolje uvjete poslovanja, Vid Pavlica, medijator iz Društva medijatora Slovenije, kolegica odvjetnica i izmiriteljica, Ana Tuškan, koja je pročitala pozdravno pismo dr. Srđana Šimca, predsjednika Hrvatske udruge za mirenje, te autor ovih redaka kao predstavnik Centra za mirenje Hrvatske

odvjetničke komore, koji je u ime odvjetnika-izmiritelja okupljenih u našem Centru za mirenje pozdravio osnivanje udruženja, prenio naša iskustva i ponudio suradnju.

Nacionalno udruženje medijatora Srbije osnovano je kao je dobrovoljna, neovisna, nevladina, neprofitna i nestranačka udruga, s ciljem promocije medijacije kao alternativnog načina rješavanja sukoba i unaprjeđenja uvjeta za primjenu medijacije u svim sferama.

U tom smislu, kako je rečeno, NUMS će raditi na profesionalnom razvoju i stalnom unaprjeđenju znanja i vještina svojih članova, da bi se korisnicima omogućio jednostavan pristup visokostručnim uslugama medijacije, pri čemu je jedan od najvažnijih zadataka podizanje svijesti građana i drugih korisnika o prednostima i dostupnosti medijacije u svim sferama društvenog života.

Uz to, istaknuto je da će se NUMS, radi daljnjeg razvoja medijacije, povezivati sa sličnim organizacijama u regiji i svijetu te tako unaprjeđivati medijatorsku praksu u Srbiji kroz razmjenu iskustava, prakse i međunarodnih standarda. Smatramo potrebnim zamijetiti da je put kojim su kolege medijatori-izmiritelji krenuli u Srbiji, obratan od onoga u Hrvatskoj. Naime, NUMS je, kao krovna organizacija, osnovan tek nakon više godina upornog rada medijatora na etabli-ranju medijacije i nakon donošenja Zakona o posredovanju-medijaciji.

Iako je Hrvatska udruga za mirenje (HUM), koja okuplja izmiritelje različitih profesija, osnovana još 2003. godine s pretenzijama da to postane, u nas još uvijek ne postoji krovna organizacija izmiritelja *stricto sensu*. To zato što, bez obzira na to što su entuzijasti okupljeni u HUM-u nesporno puno pridonijeli razvoju mirenja u Hrvatskoj, te neovisno o tome što je to za sada jedina organizacija u nas akreditirana za edukaciju, činjenica da se u okviru HUM-a provodi mirenje, zapravo, tu udrugu čini samo još jednim centrom za mirenje, kakav, uz ostalo, postoji i u Hrvatskoj odvjetničkoj komori.

Na završetku 58. Godišnjeg kongresa Međunarodne unije odvjetnika (Union Internationale des Avocats – UIA), održanog krajem listopada i početkom studenoga u Firenzi, Urugvajac Miguel A. Loinaz Ramos preuzeo je predsjedništvo od dosadašnjeg predsjednika Stephena L. Dreyfussa.

Miguel Loinaz Ramos novi predsjednik UIA-e

Miguel A. Loinaz Ramos prvi je urugvajski odvjetnik koji predsjedava najstarijom međunarodnom odvjetničkom organizacijom.

Miguel Angel Loinaz Ramos jedan je od osnivača i partnera ALS Global Law & Accounting. Diplomirao je na Sveučilištu u Montevideu, ima doktorat iz prava i socijalnih znanosti, te nekoliko postdiplomskih titula iz Francuske i Ujedinjenog Kraljevstva. Loinaz Ramos govori više jezika i pravi je poliglot.

Loinaz je specijalizirao filozofiju prava, agrarno pravo i aeronautičko pravo. Viši je pravni savjetnik Delegacije Europske komisije u Urugvaju te savjetnik Europskog instituta za javnu administraciju i UNESCO-a.

Već više od 10 godina Loinaz je član UIA-e, te je unutar Unije obnašao više visokih dužnosti: bio je savjetnik predsjednik, direktor međunarodnih odnosa, a na Kongresu 2012. godine izabran je za prvog dopredsjednika.

U svom inauguracijskom govoru Loinaz je najavio glavne ciljeve svog predsjedništva, uključujući razvoj odnosa između UIA-e i velikih međuvladinih organizacija poput UNESCO-a, Svjetske trgovinske organizacije, Organizacije američkih država i Međunarodne organizacije za migraciju.

Loinaz je kazao i da će se zalagati za promoviranje i zaštitu ljudskih prava odvjetnika diljem svijeta.

“Naša je zadaća braniti odvjetnike koji se nalaze u problemima u brojnim zemljama, i koji

brane ideje za koje se svi mi zalažemo”, rekao je Loinaz.

UIA je osnovana 1927. godine i najstarija je odvjetnička udruga na svijetu. UIA među svojim članstvom ima nekoliko tisuća odvjetnika, oko 200 odvjetničkih komora (koje predstavljaju dva milijuna odvjetnika) iz više od 110 zemalja svijeta.

Glavni ciljevi UIA-e su promoviranje osnovnih načela pravne profesije, pridonnošenje uspostavi međunarodnog pravnog poretka koji se temelji na principima pravde među narodima, te obrana odvjetnika i njihovih klijenata.

UIA je jedina veća međunarodna organizacija odvjetnika koja ima osam službenih jezika (francuski, engleski, njemački, španjolski, talijanski, portugalski, arapski i kineski).

Piše:

Nataša Barac

izvršna urednica

Union Internationale des Avocats
International Association of Lawyers
Unión Internacional de Abogados

Dva su cilja najvažnija u aktivnostima UIA-e:

- promoviranje osnovnih načela pravne profesije i razvoj pravne znanosti na svim poljima i na svim međunarodnim razinama
- pridonnošenje profesionalnom razvoju članova zahvaljujući razmjeni informacija.

Obiteljsko nasilje

Piše:

**Daša Panjaković
Senjić**

odvjetnica u Osijeku

1. Uvod

Obiteljsko nasilje je veliki problem današnjice. Ono predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava svih žrtava bez obzira na dob, spol, status, obrazovanje, rasu, nacionalnost, spolnu orijentaciju ili materijalnu situaciju. Najčešće žrtve nasilja su djeca, žene, starije osobe i osobe s posebnim potrebama. Obiteljsko nasilje se određuje kao skup ponašanja čiji je cilj uspostaviti moć i kontrolu nad drugim osobama upotrebom sile, zastrašivanjem i manipuliranjem.

Nasilje u obitelji je vrlo raširena pojava koja je odavno i konstantno prisutna u društvu. Riječ je o nešto opasnijem obliku nasilja u odnosu na druge oblike, jer ono najčešće ostaje skriveno. Obiteljsko nasilje širok je pojam koji obuhvaća i nasilje među partnerima, ali i nasilje nad djecom, nad starijim osobama i nad rodbinom. Zaštita od nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj regulirana je domaćim i međunarodnim propisima i dokumentima. Od domaćih propisa najvažniji su Ustav Republike Hrvatske, Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, Obiteljski zakon i Kazneni zakon. Od međunarodnih ugovora pravno relevantni su Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Konvencija o pravima djeteta, Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena te njezin Protokol, Deklaracija o uklanjanju nasilja nad ženama i dr. (detaljnije o pravnim propisima dalje u radu).

Žrtve nasilja često prikrivaju nasilje u obitelji iz straha da će njihova sigurnost biti još više ugrožena ako se nekome povjere, zbog srama što žive u takvoj obitelji kao i zbog mnogih drugih razloga. U cijelom začaranom

krugu obiteljskog nasilja, najvažnije je prvo prepoznati i utvrditi nasilje, pomoći žrtvi i napokon, putem nadležnih institucija, suzbiti i spriječiti daljnje činenje nasilja.

2. Odrednice obiteljskog nasilja

Već je 60-ih godina prošlog stoljeća prepoznat sindrom zlostavljanog djeteta. Ubrzo se počela razvijati svijest o rasprostranjenosti i zdravstvenim posljedicama fizičkog nasilja nad djecom. Nakon toga počelo se aktivnije istraživati nasilje nad ženama u partnerskim odnosima, a 80-ih godina prepoznat je i problem seksualnog zlostavljanja djece. U 90-tim godinama prepoznaje se nasilje nad starijim osobama u obitelji. Istraživanja provedena u različitim zemljama svijeta su pokazala da obitelj može biti vrlo nasilno okruženje i da taj problem ne treba ignorirati niti tolerirati¹. Zbog navedenih spoznaja i istraživanja došlo je do razvoja zakonodavstva koje omogućuje intervenciju društva i ograničavanje privatnosti obitelji kad je u pitanju nasilje te jasno propisuje odgovornosti svih stručnjaka za prijavljivanje nasilja u obitelji. U Republici Hrvatskoj to se prvenstveno odnosi na sljedeće propise:

- Ustav Republike Hrvatske² (u odredbama Ustava posebno je naglašena zaštita braka i obitelji i istaknuto da država štiti djecu i mladež, da su roditelji dužni odgovajati, uzdržavati i školovati svoju djecu i da su svi ostali dužni štititi djecu i nemoćne osobe

¹ Marina Ajduković i Dean Ajduković: Nasilje u obitelji: što zdravstveni djelatnici mogu učiniti, *Medicina Fluminensis*, Vol. 46 No. 3, 2010., str. 293.

² Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10).

- **Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji**³ (propisuje što je nasilje u obitelji, osobe koje se smatraju članovima obitelji, te vrste i svrhu prekršajno-pravnih sankcija za počinjenje nasilja u obitelji)

- **Kazneni zakon**⁴ (stari Kazneni zakon poznavao je kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji – čin kada *član obitelji nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem dovede drugog člana obitelji u ponižavajući položaj; nažalost, nasilničko djelo ponašanja u obitelji više ne postoji u novom Kaznenom zakonu, što predstavlja štetnu okolnost za žrtve obiteljskog nasilja*)

- **Obiteljski zakon**⁵ (postavlja načela na kojima se temelje obiteljski odnosi: načelo ravnopravnosti žene i muškarca, uzajamnog poštovanja i pomaganja svih članova obitelji, načelo zaštite dobrobiti i prava djeteta, odgovornosti obaju roditelja za odgoj i podizanje djece, te načelo skrbi zaštitne djeteta bez roditeljske skrbi i odrasle osobe s duševnim smetnjama).

Osim nacionalnim propisima, zaštita obitelji osigurava i se kroz međunarodne propise i dokumente: dokumenti UN-a o ljudskim pravima (Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Konvencija o pravima djeteta, Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena te njezin Protokol). Međunarodni pakt ističe se da je obitelj “prirodna i temeljna društvena jedinica i ima pravo na zaštitu društva i države”. Konvencija o pravima djeteta navodi kako obitelji “kao temeljnoj jedinici društva i prirodnoj sredini za odrastanje i dobrobit svih njezinih članova, a osobito djece, treba omogućiti potrebnu zaštitu i pomoć kako bi u potpunosti mogla preuzeti svoje odgovornosti u društvu”.

Ratifikacijom te konvencije Republika Hrvatska preuzela je obvezu sveobuhvatne zaštite prava djece: zaštitu djece od svih oblika tjelesnog i psihičkog nasilja, povrede ili zloporaba, zanemarivanja ili zapuštenosti,

zlostavljanja ili iskorištavanja, uključujući i spolno zlostavljanje. Također treba istaknuti Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena i njezin Fakultativni protokol. Ratificirajući Konvenciju, Republika Hrvatska preuzela je obvezu poduzimanja odgovarajućih mjera za uklanjanje svih oblika diskriminacije. Fakultativni protokol uz Konvenciju žrtvama pruža mogućnost da, nakon što su iscrpile domaća pravna sredstva, svoju zaštitu ostvare podnošenjem pritužbe Odboru za otklanjanje diskriminacije žena. Vrlo je važna i Deklaracija o uklanjanju nasilja nad ženama u kojoj je nasilje određeno kao bilo kakav akt nasilja koji se temelji na rodu i spolu, a koji kao posljedicu ima, ili je vjerojatno da će imati, fizičku, seksualnu ili psihološku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim radnjama, prisilu ili samovoljno lišavanje slobode, bilo u javnom ili privatnom životu. Republika Hrvatska je obvezna osigurati pravnu zaštitu obitelji u skladu s Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i njezinim protokolima koji propisuju pravo svakoga na poštovanje privatnog i obiteljskog života, pravo na brak i obitelj te uređenje odnosa između roditelja i djece. Istaknut je i Protokol o nediskriminaciji kojim se propisuje obveza država da ugrade odredbe o zabrani diskriminacije u svoja nacionalna zakonodavstva te o zaštiti tog prava pred Europskim sudom za ljudska prava⁶.

3. Oblici obiteljskog nasilja

Vrlo je važno naglasiti da Republika Hrvatska u pogledu zaštite obitelji od nasilja ima propise na razini visokih standarda, čak bolje nego u velikom broju članica EU-a. Osim prethodno navedenih zakona, doneseni su i Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, te Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji.

Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji,

3 Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 137/09, 14/10, 60/10).

4 Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12).

5 Obiteljski zakon (NN 116/03, 17/04, 136/04, 107/07, 57/11, 61/11).

6 Grozdanić, Velinka et al: Nasilje u obitelji u svjetlu promjena Kaznenog zakona, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, Vol. 17 No. 2, 2010., str. 672.

oblici obiteljskog nasilja su:

- psihičko nasilje
- fizičko (tjelesno) nasilje
- seksualno (spolno) nasilje
- ekonomsko nasilje i radno iskorištavanje.

3.1. Psihičko nasilje

Prvi oblik obiteljskog nasilja odnosi se na oblike emocionalnog zlostavljanja čiji je cilj ostvariti moć i kontrolu nad žrtvom. Psihičko nasilje tako uključuje različite zabrane koje nisu primjerene dobi žrtve (npr. druženja s prijateljima, zapošljavanje), prijetnje žrtvi ili njoj dragoj osobi, vrijeđanje i ponižavanje, ismijavanje u javnosti, omalovažavanje, proglašavanje žrtve psihički bolesnom ili nestabilnom, ucjenjivanje, ograničavanje i kontrolu kretanja, uhođenje, neprestano provjeravanje (npr. izravno ili telefonom), izoliranje od socijalne mreže, manipuliranje osjećajima žrtve i slično. Uništavanje važnih osobnih stvari žrtve ili zlostavljanje njoj važnih kućnih životinja također je oblik prijetnje. Ovakva ponašanja osobito štetno djeluju na psihičko zdravlje, sliku o sebi, samopoštovanje i ličnost žrtve⁷.

3.2. Fizičko (tjelesno) nasilje

Fizičko (tjelesno) nasilje uključuje bilo koji oblik fizičkog zlostavljanja kao što je nagraivanje, ćuškanje, davljenje, ćupanje kose, pritiskanje (npr. uza zid, u ugao prostorije), udaranje rukama, nogama ili predmetima, nanošenje ozljeda i opekotina, izbacivanje iz kuće, zaključavanje u neku prostoriju. Tjelesno nasilje može ići od relativno blagog udara do teških ozljeda, pokušaja ubojstva i ubojstva⁸.

3.3. Seksualno (spolno) nasilje

Seksualno (spolno) nasilje ili uznemiravanje obuhvaća svako neželjeno seksualno ponašanje druge osobe koje ponižava i ugrožava dostojanstvo i sigurnost žrtve. Seksualno nasilje uključuje tjelesni kontakt kao što je dodirivanje, gladenje, štipanje, pripijanje uz tijelo, ali i

verbalno ponašanje (ustrajavanje u nagovaranju na spolni odnos, sugestivne primjedbe koje žene definiraju kao spolni objekt), ostavljanje na dostupnom mjestu pornografskih i seksualno sugestivnih slika. Krajnji oblik seksualnog nasilja je svakako silovanje (seksualni kontakt bez dobrovoljnog pristanka koji je iznuđen primjenom sile i/ili prijetnjama) i seksualna zlostavljanja djece. Taj oblik nasilja ostavlja duboke štetne psihičke posljedice na žrtve koje u većini slučajeva zahtijevaju profesionalnu psihološku i psihoterapijsku pomoć⁹.

3.4. Ekonomsko nasilje i radno iskorištavanje

Ekonomsko nasilje i radno iskorištavanje obuhvaća oštećenje, uskraćivanje i oduzimanje financijskih sredstava žrtvi, onemogućavanje raspolaganja svojom imovinom i sredstvima za život, sitničavo kontroliranje izdataka, manipuliranje, ucjenjivanje i prisiljavanje žrtve da se odrekne imovine u korist nasilnog člana obitelji, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržavanim članovima zajedničkog kućanstva i dr.

4. Žrtve obiteljskog nasilja

Za razliku od drugih oblika nasilja, obiteljsko nasilje najčešće je skriveno i nevidljivo. Njegovu žrtvu su nemoćne i slabe, premlade ili prestare osobe, koje se ne mogu suprotstaviti nasilniku ili ih neka društvena očekivanja ili vlastiti strahovi i stavovi prisiljavaju na šutnju. Obiteljsko nasilje širok je pojam koji obuhvaća i nasilje među partnerima, ali i nasilje nad djecom, nad starijima, nad rodbinom. Najgori mogući ishodi obiteljskog nasilja su silovanja i ubojstva, koja sve češće posljednjih godina pune crnu kroniku¹⁰.

Šteta od obiteljskog nasilja najprije se očituje kod djece, odnosno kod njihovog razvoja i funkcioniranja u odrasloj dobi, kod partnerskih odnosa u obitelji, kod odnosa roditelja

⁷ Marina Ajduković i Dean Ajduković, loc. cit.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

¹⁰ Grozdanić, Velinka et al, op. cit., str.670.

i djece. Posljedice obiteljskog nasilja očituju se u psihičkoj i fizičkoj izloženosti nasilju, u visokim društvenim troškovima, a osobito u ugroženosti ljudskih prava.

Teško je izbjeći činjenicu da je posljednjih godina broj intervencija zbog obiteljskog nasilja u porastu, gdje su aktivno sudjelovali policija i centri za socijalnu skrb. Od ukupnog broja slučajeva evidentiranih u sustavu socijalne skrbi, u 72 posto slučajeva žrtve su bile žene, a u 87 posto slučajeva počinitelji su bili muškarci.

Temeljem provedenih dosadašnjih istraživanja, u Hrvatskoj su najčešće žrtve obiteljskog nasilja djeca, žene i starije osobe.

4.1. Nasilje nad djecom

Temeljem istraživanja Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba, mladi su retrospektivno procijenili da su tijekom djetinjstva u 15,9 posto slučajeva bili izloženi tjelesnom zlostavljanju, u 16,5 posto emocionalnom, 14,8 posto ispitanika svjedočilo je nasilju u obitelji, a 14 posto navodi da je bilo spolno zlostavljano.

Na uzorku iste dobne skupine provedeno je slično istraživanje koje je pokazalo nešto drugačiju, ali opet zabrinjavajuću izloženost nasilju u djetinjstvu: 12 posto mladih iskazalo je iskustvo tjelesnog nasilja u obitelji, 20 posto psihičkog, dok je 10 posto svjedočilo fizičkom nasilju oca nad majkom. Žrtvama spolnog nasilja osjećalo se 2 posto ispitanika. Istraživanje na odraslim ženama pokazalo je da su djeca u 36 posto hrvatskih obitelji svjedočila fizičkom nasilju očeva nad majkama¹¹.

Znakovi koji mogu ukazivati na izloženost djece nasilju su: ozbiljni problemi s izljevi-ma bijesa, sklonost fizičkoj agresiji u školi ili s braćom kod kuće, uništavanje stvari u kući i izvan nje, okrutno ili zlostavljачko ponašanje u obitelji, prijetnje nasiljem mlađoj braći i sestrama, nastojanje da se pridobije pažnja nazočnih udaranjem, lupanjem i sličnim gestama, oponašanje zlostavljачkog ponašanja. Što se tiče posljedica nasilja kod djece, one mogu biti: tjeskoba, depresija, lošiji školski uspjeh, nisko samopoštovanje, neposlušnost,

noćne more, pritužbe na tjelesne smetnje. Također su istražene i potvrđene posljedice nasilja kod adolescenata, a to su: strah i trauma poput PTSP-a, pritužbe na zdravstvene probleme, agresija, poteškoće u stvaranju bliskih odnosa u odrasloj dobi, povećan rizik od skitnje, ozljede koje su posljedica pokušaja zaštite zlostavljanog roditelja, međugeneracijski prijenos nasilja.

4.2. Nasilje u partnerskim odnosima

Istraživanja o učestalosti nasilja u partnerskim odnosima pokazala su da je najčešće prisutno psihičko nasilje, a onda tjelesno (fizičko), koje je učestalije od seksualnog nasilja. Iako su neka istraživanja pokazala postojanje obostranog nasilja među partnerima, većina drugih istraživanja, policijskih izvještaja i podataka socijalne skrbi, pronalazi znatno manju učestalost muškaraca kao žrtvi, a daleko veću kao počinitelja nasilja. To je, prema svemu sudeći, odraz toga što je muški partner češće fizički i seksualno nasilan, uz teže posljedice koje se lakše i otkrivaju, te činjenice da u partnerskom nasilju kao počinitelji prevladavaju muškarci u odnosu na žene u omjeru oko 9 : 1. Što se tiče istraživanja na međunarodnoj razini, Vijeće Europe je 2002. godine objavilo podatak da je 20 do 50 posto žena u Europi tijekom života bilo žrtvama obiteljskog nasilja, te time nasilje nad ženom predstavlja najčešći oblik kršenja ljudskih prava u Europi.

5. Prepoznavanje i prijavljivanje nasilja u obitelji

Nasilje u obitelji je vrlo ozbiljan i čest problem kojeg nije uvijek lako prepoznati. Ono često ostaje neotkriveno zbog raznih čimbenika, kao što je npr. strah žrtve da govori o tome (najčešće zbog straha da će njihova sigurnost biti još više ugrožena ako se nekome povjere ili zbog srama što žive u takvoj obitelji, što žrtvu čini bespomoćnom). Osim toga, prepoznavanje nasilja u obitelji dovodi mnoge stručnjake u profesionalnu i osobnu dvojbu. Sudionici nasilja u obitelji mogu biti svi članovi obitelji. Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, članovi obitelji su:

11 Marina Ajduković i Dean Ajduković, *op.cit.*, str. 294.

- žena i muškarac u braku, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih
- žena i muškarac u izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca
- srodnici po krvi u ravnoj lozi bez ograničenja
- srodnici po krvi u pobočnoj lozi zaključno s trećim stupnjem
- srodnici po tazbini zaključno s drugim stupnjem u bračnoj i izvanbračnoj zajednici
- osobe koje imaju zajedničku djecu
- skrbnik i štićenik
- udomitelj, korisnik smještaja u udomiteljskoj obitelji i članovi njihovih obitelji dok takav odnos traje.

Pregledom sudske prakse prekršajnih sudova razvidno je da su najčešći počinitelji nasilja u obitelji muškarci, a najčešći uzroci alkoholiziranost. (VPSRH Jž 1982/2003, Broj :Jž-1629/2014.)

Najčešća je obrana okrivljenika da su u vrijeme počinjenja, *tempore criminis*, bili zbog alkoholiziranosti potpuno neubrojivi, odnosno da nisu mogli shvatiti značenje svog ponašanja, te da nisu mogli upravljati svojim postupcima.

Sudovi ne prihvaćaju obrane okrivljenika te navode kako okolnost da je počinitelj bio u stanju alkoholiziranosti ne isključuje krivnju za prekršaj, jer se prema stavu sudova, okrivljenik svojom krivnjom, pijenjem alkoholnog pića, stavio u stanje u kojem nije mogao vladati svojom voljom i sam je time pristao na posljedice svog ponašanja (VPSRH Jž 1982/2003).

Od predviđenih prekršajnog pravnih sankcija za zaštitu od nasilja u obitelji, sudovi najčešće izriču **novčanu kaznu i zaštitnu mjeru**, dok se kazna zatvora rijetko izriče.

A kad je riječ o odlukama o visini **novčane kazne**, kao najčešćoj prekršajno-pravnoj sankciji, prema stavu prekršajnih sudova prilikom izricanja novčane kazne uzima se u obzir priroda i težina prekršaja te je ona individualizirana u odnosu na okrivljenika.

Od zaštitnih mjera najčešće se počiniteljima

nasilja u obitelji izriču mjere obveznog psihosocijalnog tretmana te zabrana približavanja žrtvi nasilja kao najčešća mjera.

Smatra se da je svrha tih mjera da se njihovom primjenom spriječi nasilje, odnosno da se spriječi mogućnost počinjenja novog prekršaja.

5.1. Obveza prijavljivanja nasilja u obitelji

Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, zdravstveni radnici, stručni radnici u djelatnosti socijalne skrbi, obiteljske prevencije i zaštite, odgoja i obrazovanja te stručni radnici zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama, udrugama civilnog društva u djelokrugu djece i obitelji, obvezni su prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova¹².

Iako je propisana navedena obveza prijavljivanja nasilja u obitelji, druge činjenice stvaraju problem. Naime, u zdravstvu ne postoji adekvatna standardizirana evidencija, što onemogućuje dobivanje pouzdanih podataka o liječenju i hospitalizaciji žrtava obiteljskog nasilja. Dakle, osim provedbe zakonskih obveza, potrebno je poduzimati i niz drugih mjera kojima će se djelovati na prevenciju nasilja u obitelji kao i na osiguravanje pravodobne pomoći svim žrtvama nasilja, uz poticanje kontinuirane suradnje među svim nadležnim tijelima.

“Svaka osoba ima pravo na svoju privatnost i privatnost svoje obitelji, a budući da je obiteljsko nasilje pod snažnom društvenom osudom, razumljivo je da članovi obitelji u kojoj ima nasilja o tome nerado govore. Sukladno tome, postoji stajalište da žrtva ima pravo prešutjeti nasilje koje proživljava u svome domu, jer je to područje njihove privatnosti. Zdravstveni djelatnici mogu imati ključnu ulogu u prepoznavanju i prevenciji nasilja u obitelji, osobito nad djecom i ženama jer predstavljaju jedinu instituciju u koju svi oni tijekom života

¹² Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000,00 kuna kaznit će se navedene osobe koje ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji a koje su saznale obavljajući svoju djelatnost.

dođu i gdje postoji prilika za interakciju u povjerljivom okruženju. Činjenica je da mnoga djeca i žene umanjuju i prikrivaju činjenicu da su izloženi obiteljskom nasilju¹³.

S druge strane, istraživanja su pokazala da i sami liječnici pridonose neuspjehu prepoznavanja nasilja u obitelji. Naime, mnogi liječnici obiteljske medicine u praksi ne postavljaju svojim pacijentima adekvatna pitanja koja bi im pomogla progovoriti o svojoj izloženosti nasilju u obitelji. Upravo liječnici obiteljske medicine najbolje poznaju svoje bolesnike pa trebaju imati u vidu neka obilježja iz anamneze konkretne osobe koja upućuju na mogućnosti nasilja u obitelji, kao što su npr. poremećaji u prehrani, kronični umor, glavobolja, neuvjerljiva objašnjenja za dobivene ozljede, tjeskoba, neplanirana trudnoća, pobačaj, česti posjeti hitnoj medicinskoj pomoći i mnogi drugi razlozi.

Isto tako, istraživanja navode da ozljede na tijelu žene predstavljaju jedan od ključnih znakova koji upućuju na obiteljsko nasilje. Mjesto ozljede može biti vrlo indikativno: žrtve obično imaju ozljede na središnjem dijelu tijela koji uključuje dojke, abdomen i genitalije, ozljede glave i vrata nastale udarcima otvorenim dlanom ili davljenjem. Rane na nadlakticama obično nastaju dok se žrtva pokušava obraniti. Masnice različite boje odnosno starosti upućuju na postojanje ponavljano nasilja. Tjelesno zlostavljane žene imaju trinaest puta češće ozljede prsa, dojki, trbuha i lica. Kod seksualnog zlostavljanja 40 posto pacijentica ima tjelesne ozljede kao što su abrazije i kontuzije na grudima, nosu i licu, vaginalna i perinealna oštećenja, spolno prenosive bolesti kao što su klamidija i gonoreja te u 5 posto slučajeva neplanirana trudnoća¹⁴.

5.2. Obveze nadležnih tijela u slučaju nasilja u obitelji

Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji propisuje obveze nadležnih tijela i drugih čimbenika koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju nasilja te pružanju pomoći i zaštite osoba-

ma izloženima nasilju u obitelji. Nadležna tijela su: policija, centri za socijalnu skrb, zdravstvene ustanove, odgojno-obrazovne ustanove i pravosudna tijela.

Prema navedenom Protokolu, policija je dužna raditi na suzbijanju nasilja u obitelji, zaštititi žrtvu i zdravlje obitelji, te spriječiti međugeneracijsko nasilje u obitelji. Centri za socijalnu skrb trebaju stalno raditi na unaprjeđenju zaštite žrtava nasilja u obitelji, na prevenciji novog nasilja u obitelji te na razvoju mjera zaštite prava i dobrobiti osoba izloženih nasilju u obitelji. Zdravstvene ustanove trebaju pružiti žrtvi sveukupnu zdravstvenu skrb s ciljem očuvanja tjelesnog i psihičkog zdravlja žrtve kao i sanacije nastalih ozljeda i psihotrauma. Cilj postupanja odgojno-obrazovnih ustanova je senzibiliziranje djelatnika odgojno-obrazovnih ustanova za pojave nasilja u obitelji koje doživljavaju djeca i učenici te poduzimanje mjera radi otkrivanja i prijavljivanja problema i pomoći djetetu. Cilj postupanja pravosudnih tijela je što učinkovitije iskoristiti sve zakonske mogućnosti propisane pozitivnim propisima Republike Hrvatske radi zaštite članova obitelji izloženih nasilju u obitelji te im omogućiti sudsku zaštitu radi zaštite njihovog psihofizičkog integriteta i temeljnog prava na život bez nasilja.

6. Zaključak

Nasilje u obitelji predstavlja oblik diskriminacije, kao i grubu povredu temeljnih ljudskih prava i sloboda. Nasilje u obitelji je ozbiljan društveni problem i ne smije se tretirati kao privatna stvar među bračnim partnerima.

Posebno treba voditi računa da na djecu, koja odrastaju u obitelji u kojoj je prisutno nasilje, nasilje na njih ostavlja teške posljedice, zbog čega dijete u kasnijoj dobi također postane nasilno i primjenjuje viđene oblike ponašanja. Još je dramatičnija situacija kad je nasilje usmjereno prema samom djetetu.

Sustav zaštite treba funkcionirati tako da sva nadležna tijela međusobno što uže surađuju, odnosno da nastoje što učinkovitije i žurnije riješiti svaki pojedini slučaj obiteljskog nasilja, pri tome, naravno, vodeći računa da svaka osoba koja počini nasilje odgovara za čin nasilja i zato bude odgovarajuće sankcionirana.

13 Marina Ajduković i Dean Ajduković, loc. cit.

14 Ibid., str. 297.

Sredinom srpnja ove godine uputio sam Ustavnom sudu Republike Hrvatske prijedlog za ocjenu suglasnosti s Ustavom odredbe članka 51. st. 1. i 56. st. 1. Zakona o državnom sudbenom vijeću, te članka 110. st. 1. i 159.a Zakona o državnom odvjetništvu.

Postavlja se pitanje zašto je bilo potrebno da odvjetnici reagiraju na spomenute odredbe Zakona o državnom sudbenom vijeću i Zakona o državnom odvjetništvu?

Ponajprije, nedvojbeno proizlazi da su osporavane odredbe protivne ustavnim načelima – jednakosti pred zakonom, razmjernosti u ograničavanju sloboda ili prava, te slobode i prava prijema i obavljanja javnih službi.

Smatrali smo da je riječ o zakonskim odredbama koje diskriminiraju odvjetnike, a time i odvjetništvo kao Ustavom zaštićenu službu. Osim te pravne razine, nedvojbeno iz odredaba proizlazi da Zakonodavac ima lošije mišljenje o odvjetnicima nego li o svim ostalim pravnicima (nametnuvši obvezu pohađanja jedne posebne „škole“), te da time ne razumije i ne razlikuje osnovne pojmove i njihov sadržaj – što je to pravo, što je to služba, što je to čast i ugled profesije.

U skladu s normativnim optimizmom, a rekli bismo, zapravo, s poplavom propisa i njihovih izmjena koje je teško pratiti svakome, pa tako i odvjetnicima, smatrao sam da je Zakonodavac potpuno zaobišao smisao i doseg sudačke funkcije. Pokazao je i da mu logičko prosuđivanje nije osobito blisko, jer, zabo-ga! – kako li je mogao napraviti takav *faux pas* i za suce viših i visokih sudova (i Državnog odvjetništva) ne uvjetovati završetak Državne škole za pravosudne dužnosnike, dočim to tražiti za prvostupanijske sudove/suce??!! Zakonodavac je pokazao da ne poznaje vlastite propise, poglavito Zakon o državnom sudbenom vijeću koji bi valjalo smatrati *sedes materiae* izbora sudaca.

Zato sam Ustavnome sudu postavio pitanje, a otvoreno je i za sve čitatelje i zainteresirane – zar ostali pravosudni dužnosnici, odvjetnici, javni bilježnici i sveučilišni profesori, koji prema postojećoj zakonskoj regulativi mogu bez „škole“ biti suci Vrhovnog suda i zamjenici državnog odvjetnika u Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, nemaju kompetencije, a ne mogu obavljati funkcije prvostupanijskih sudaca i zamjenika općinskih državnih odvjetnika? Izokretanje i inverzija hijerarhije u napredovanju očito su bliski Zakonodavcu.

Daleko od toga da bismo mislili da je stručno usavršavanje pravosudnih kadrova nepotrebno. Naprotiv, mišljenja smo da ono pridonosi podizanju kvalitete rada sudaca i time umnaža pozitivni stav građana o sudstvu kao

Prijedlog za ocjenu suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske

Piše:

Igor Hrabar

.....
odvjetnik u Zagrebu

državnoj službi. Međutim, odabirom tko može, a tko ne može biti sucem ili državnim odvjetnikom na temelju osporavanih članaka, Zakonodavac je prekoračio ustavna načela i naštetio odvjetništvu kao staroj, uvaženoj i prijeko potrebnoj društvenoj instituciji. I, dakako, svim odvjetnicima.

No, valja istaknuti da je Ministarstvo pravosuđa nedavno oformilo radnu grupu za izmjenu i dopunu Zakona o Pravosudnoj akademiji kroz doradu postojećih institucionalnih okvira Državne škole za pravosudne dužnosnike, nadajmo se da je to zbog toga što je uočilo nepravdu koju generiraju odredbe o diskriminaciji odvjetnika.

Predlagatelj: Odvjetničko društvo Hrabar&Partneri iz Zagreba, Gajeva 35, zastupano po odvjetniku Igoru Hrabaru

Na temelju članka 38. stavak 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN 49/02) predlagatelj podnosi

Prijedlog

za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti odredbe članka 51. stavak 1. 56. stavak 1. Zakona o državnom sudbenom vijeću (NN 116/10, 57/11, 130/11, 13/13, 28/13) i članka 110. stavak 1. i 159.a Zakona o državnom odvjetništvu (NN 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13) s Ustavom Republike Hrvatske (dalje Ustav)

1. Odredba članka 51. Zakona o državnom sudbenom vijeću u cijelosti glasi:

Članak 51.

- (1) *Za suca prekršajnog, općinskog, trgovačkog i upravnog suda može biti imenovana osoba koja je završila Državnu školu za pravosudne dužnosnike.*
- (2) *Za suca županijskog suda, Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske, Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske i Visokog upravnog suda Republike Hrvatske može biti imenovana osoba koja radi kao pravosudni dužnosnik najmanje 8 godina.*
- (3) *Za suca Vrhovnog suda Republike Hrvatske može biti imenovana osoba koja je najmanje 15 godina radila kao pravosudni dužnosnik, isto toliko godina bila odvjetnik, javni bilježnik, sveučilišni profesor pravnih znanosti koji ima položen pravosudni ispit i najmanje 15 godina radnog iskustva nakon položenog pravosudnog ispita i ugledni pravnik s položenim pravosudnim ispitom i najmanje 20 godina radnog iskustva, koji se dokazao svojim stručnim radom na određenom pravnom području, kao i stručnim i znanstvenim radovima.*

Predlagatelj osporava odredbu članka 51. stavak 1. navedenog zakona koja glasi:

Za suca prekršajnog, općinskog, trgovačkog i upravnog suda može biti imenovana osoba koja je završila Državnu školu za pravosudne dužnosnike.

Odredba članka 56. Zakona o državnom sudbenom vijeću u cijelosti glasi:

Članak 56.

- (1) Kada Vijeće za suca imenuje kandidate koji su završili Državnu školu za pravosudne dužnosnike izbor mora biti utemeljen na završnoj ocjeni koju su kandidati ostvarili u Državnoj školi i ostvarenim bodovima na razgovoru s kandidatima.
- (2) Na razgovoru kandidati mogu ostvariti najviše 20 bodova.

Predlagatelj osporava odredbu članka 56. stavak 1. navedenog zakona koja glasi:

Kada Vijeće za suca imenuje kandidate koji su završili Državnu školu za pravosudne dužnosnike izbor mora biti utemeljen na završnoj ocjeni koju su kandidati ostvarili u Državnoj školi i ostvarenim bodovima na razgovoru s kandidatima.

2. Odredba članka 110. Zakona o državnom odvjetništvu u cijelosti glasi:

Članak 110.

- (1) Za zamjenika državnog odvjetnika u općinskom državnom odvjetništvu može se imenovati osoba koja je završila Državnu školu za pravosudne dužnosnike.
- (2) Za zamjenika državnog odvjetnika u županijskom državnom odvjetništvu može se imenovati osoba koja je kao dužnosnik u pravosudnim tijelima obnašala pravosudnu dužnost najmanje osam godina.
- (3) Za zamjenika državnog odvjetnika u Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske može se imenovati osoba koja je kao dužnosnik u pravosudnim tijelima obnašala pravosudnu dužnost najmanje 15 godina ili isto toliko godina bila odvjetnik, javni bilježnik, sveučilišni profesor pravnih znanosti koji ima položen pravosudni ispit i najmanje 15 godina radnog iskustva nakon položenog pravosudnog ispita i ugledni pravnik s položenim pravosudnim ispitom i najmanje 20 godina radnog iskustva koji se je dokazao svojim stručnim radom i na određenom pravnom području kao i stručnim i znanstvenim radovima.
- (4) Kod imenovanja zamjenika državnih odvjetnika mora se voditi računa o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina sukladno odredbama članka 22. stavka 2. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

(5) Kada pripadnici nacionalnih manjina podnose prijavu na objavljeno slobodno mjesto zamjenika državnog odvjetnika, mogu se pozvati na ostvarivanje prava koja im pripadaju sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Predlagatelj osporava odredbu članka 110. stavak 1. navedenog zakona koja glasi:

Za zamjenika državnog odvjetnika u općinskom državnom odvjetništvu može se imenovati osoba koja je završila Državnu školu za pravosudne dužnosnike.

Odredba članka 159.a Zakona o državnom odvjetništvu u cijelosti glasi:

Članak 159.a

(1) Kada Vijeće za zamjenika općinskog državnog odvjetnika imenuje kandidata koji je završio Državnu školu za pravosudne dužnosnike, izbor mora biti utemeljen na završnoj ocjeni koju je kandidat ostvario u Državnoj školi i ostvarenim bodovima na razgovoru s kandidatom, prema utvrđenoj listi prvenstva.

(2) Na razgovoru kandidati mogu ostvariti najviše 20 bodova.

Predlagatelj osporava odredbu članka 159.a stavak 1. navedenog zakona koja glasi:

Kada Vijeće za zamjenika općinskog državnog odvjetnika imenuje kandidata koji je završio Državnu školu za pravosudne dužnosnike, izbor mora biti utemeljen na završnoj ocjeni koju je kandidat ostvario u Državnoj školi i ostvarenim bodovima na razgovoru s kandidatom, prema utvrđenoj listi prvenstva.

3. Osporenim člankom 51. stavak 1. i 56. stavak 1. Zakona o državnom sudbenom vijeću te člankom 110. stavak 1. i 159.a Zakona o državnom odvjetništvu povrijeđene su odredbe članka 5. stavak 1., 14. stavak 2., 16., 44., 121. i 121.a Ustava.

Razlozi zbog kojih osporeni Zakon nije u skladu s Ustavom

4. Ad. 1. Članak 14. stavak 2., 16. i 44. Ustava
Odredba članka 14. st. 2. Ustava glasi:

Svi su pred zakonom jednaki.

Odredba članka 16. Ustava glasi:

Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.

Svako ograničenje slobode ili prava mora biti

razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.

Odredba članka 44. Ustava glasi:

Svaki državljanin Republike Hrvatske ima pravo, pod jednakim uvjetima, sudjelovati u obavljanju javnih poslova i biti primljen u javne službe.

5. Osporenim odredbama zakonodavac evidentno pogoduje i daje više prava jednoj vrsti osoba, onima koji su završili Državnu školu za pravosudne dužnosnike, čime je prekršeno Ustavom zajamčeno pravo na jednakost pred zakonom i sudjelovanje svih u javnim službama pod jednakim uvjetima.

Drugim riječima, postojećim zakonskim okvirom Državna škola za pravosudne dužnosnike nametnuta je kao suštinski uvjet za dostupnost i obavljanje sudske i državnoodvjetničke funkcije uopće.

Na taj način, osporenim odredbama *de facto* je derogirano vrednovanje i ocjenjivanje kandidata prema ostalim zakonskim propisanim uvjetima za obavljanje javnih službi o kojima je ovdje riječ.

Tako, odredbom članka 48. Zakona o državnom sudbenom vijeću propisano je da: *Za suca može biti imenovan državljanin Republike Hrvatske koji ima završen sveučilišni diplomski studij prava i položen pravosudni ispit, radno iskustvo u skladu s ovim Zakonom, stručnu sposobnost i iskazane radne sposobnosti.*

Dakle, tumačeći *ratio* osporenih odredaba nameće se zaključak da radno iskustvo, stručne sposobnosti i iskazane radne sposobnosti postaju, zapravo, bespredmetne reference kandidata ako nemaju Državnu školu za pravosudne dužnike.

Time se među kandidatima pravi diskriminacija, što je suprotno čl. 14. i 44. Ustava, jer im se pristup javnoj službi čini ovisnim samo o tome jesu li polazili Državnu školu ili ne.

Posebno su diskriminirani kandidati koji su godinama iskustva stekli znanje i stručnost na temelju kojih su dosadašnji suci i zamjenici već imenovani.

Osporene odredbe *de facto* jednim potezom učinile su nekompetentnim i uskratile pristup javnoj službi osobama koje su do stupanja na snagu dugogodišnjim radom i iskustvom stekle uvjete za kandidiranje na mjesto sudaca

i zamjenika državnih odvjetnika.

Apsurdno je da za suca županijskog suda, Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske, Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, Visokog upravnog suda Republike Hrvatske i Vrhovnog suda, mogu biti osobe koje nisu završile spornu školu dok za prvostupanjske sudove to ne mogu.

Identično je i kad se radi o zamjenicima državnim odvjetnika.

Postavlja se pitanje: zar ostali pravosudni dužnosnici, odvjetnici, javni bilježnici i sveučilišni profesori, koji prema postojećoj zakonskoj regulativi mogu bez "škole" biti suci Vrhovnog suda i zamjenici državnog odvjetnika u Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, nemaju kompetencije i ne mogu obavljati funkcije prvostupanjskih sudaca i zamjenika općinskih državnih odvjetnika?

Osporene odredbe predstavljaju i neustavno ograničenje prava svim osobama koje nisu polaznici Akademije, a koja nisu nužna s obzirom na okolnosti.

Prema članku 16. Ustava, svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.

Nema nikakve potrebe da se osobama koje nisu završile Državnu školu za pravosudne dužnosnike ograniči pravo da budu izabrani za suce prvostupanjskih sudova i zamjenike općinskih državnih odvjetnika.

Ograničenje mora biti razmjerno legitimnom cilju koji se želi postići, a teret koji se nameće pojedincu ne smije biti prekomjeran i u nerazmjeru sa svrhom uvođenja ograničenja.

Opravdavajući legitimni cilj, Zakonodavac u prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću (<http://www.sabor.hr/fgs.axd?id=14132>) ističe: *Državna škola za pravosudne dužnosnike osniva se radi postizanja veće profesionalizacije sudaca i državnih odvjetnika odnosno njihovih zamjenika, stjecanja stručnih znanja i vještina potrebnih za obnašanje ovih funkcija i napredovanje u njihovoj karijeri, a čime se prvenstveno osigurava načelo neovisnosti pravosudnih dužnosnika.*

Prema mišljenju predlagatelja, nesumnjivo je da stručno usavršavanje pravosudnih kadrova doprinosi podizanju kvalitete u obavljanju ja-

vnih službi i da kao takvo treba predstavljati zakonom opisani kriterij koji treba adekvatno vrednovati prilikom odabira osoba za sudsku ili državnoodvjetničku funkciju, ali je ustavno-pravno neprihvatljivo zakonsko rješenje prema kojem su sve osobe koje nisu završile Državnu školu za pravosudne dužnike samim time apsolutno eliminirane iz kruga kandidata za suce prvostupanjskih sudova i zamjenika općinskih državnih odvjetnika.

Ovo posebno kada se ima na umu da polaznici te škole u tijeku svoje obuke obavljaju poslove jednake onima koje obavljaju i oni koji nisu polaznici te obuke.

Zbog svega, prema shvaćanju predlagatelja, osporene odredbe suprotne su čl. 14., 16. i 44. Ustava.

6. Ad. 2. Članak 121. i članak 121.a Ustava
Odredba članka 121. Ustava glasi:
Članak 121.

Državno sudbeno vijeće je samostalno i neovisno tijelo koje osigurava samostalnost i neovisnost sudbene vlasti u Republici Hrvatskoj.

Državno sudbeno vijeće, u skladu s Ustavom i zakonom, samostalno odlučuje o imenovanju, napredovanju, premještanju, razrješenju i stegovnoj odgovornosti sudaca i predsjednika sudova, osim predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Odluke iz stavka 2. ovoga članka Državno sudbeno vijeće donosi na nepristran način, a na temelju kriterija propisanih zakonom.

Državno sudbeno vijeće sudjeluje u osposobljavanju i usavršavanju sudaca i drugog pravosudnog osoblja.

Državno sudbeno vijeće ima jedanaest članova, a čine ga sedam sudaca, dva sveučilišna profesora pravnih znanosti i dva saborska zastupnika, od kojih jedan iz redova oporbe.

Članovi Državnoga sudbenog vijeća biraju predsjednika između sebe

Predsjednici sudova ne mogu biti birani za članove Državnoga sudbenog vijeća.

Članovi Državnoga sudbenog vijeća biraju se na razdoblje od četiri godine, s tim da članom Državnoga sudbenog vijeća nitko ne može biti više od dva puta.

Djelokrug, ustrojstvo, način izbora članova i način rada Državnoga sudbenog vijeća uređuju se zakonom.

Odredba članka 121.a Ustava glasi:

Članak 121.a

Državno odvjetništvo je samostalno i neovisno pravosudno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela, poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine Republike Hrvatske te podnositi pravna sredstva za zaštitu Ustava i prava.

Glavnoga državnog odvjetnika Republike Hrvatske imenuje na vrijeme od četiri godine Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, uz prethodno mišljenje nadležnog odbora Hrvatskoga sabora.

Zamjenike državnih odvjetnika, u skladu s Ustavom i zakonom, imenuje, razrješuje i o njihovoj stegovnoj odgovornosti odlučuje Državnoodvjetničko vijeće.

Odluke iz stavka 3. ovoga članka

Državnoodvjetničko vijeće donosi na nepristran način, a na temelju kriterija propisanih zakonom.

Zamjenici državnog odvjetnika državnoodvjetničku dužnost obavljaju stalno. Državnoodvjetničko vijeće ima jedanaest članova, a čine ga sedam zamjenika državnog odvjetnika, dva sveučilišna profesora pravnih znanosti i dva saborska zastupnika, od kojih jedan iz redova oporbe.

Članovi Državnoodvjetničkog vijeća biraju se na vrijeme od četiri godine, s tim da članom Državnoodvjetničkog vijeća nitko ne može biti više od dva puta.

Članovi Državnoodvjetničkog vijeća biraju predsjednika između sebe.

Čelnici državnih odvjetništava ne mogu biti birani za članove Državnoodvjetničkog vijeća. Djelokrug, ustrojstvo, način izbora članova i način rada Državnoodvjetničkog vijeća uređuju se zakonom.

7. Osporenim odredbama (čl. 56. st. 1. Zakona o Državnom sudbenom vijeću i čl. 159.a Zakona o Državnom odvjetništvu) oduzeta je ustavnopravna funkcija Državnog sudbenog vijeća (dalje DSV) i Državnoodvjetničkog vijeća (dalje DOV) kao samostalnog i neovisnog tijela koje osigurava samostalnost i neovisnost sudbene vlasti u Republici Hrvatskoj.

Tim odredbama propisuje se da odluka Vijeća, kada imenuje za suce ili zamjenike općinskih državnih odvjetništava kandidate koji su završili

Državnu školu, mora biti utemeljena na završnoj ocjeni koju je kandidat ostvario u Državnoj školi i ostvarenim bodovima na razgovoru s kandidatom, prema utvrđenoj listi prvenstva.

Na taj način Ustavom ustanovljene neovisne organe obvezuje ocjena kojom je određen uspjeh kandidata u Državnoj školi, a koju daje Pravosudna akademija, koja je osnovana kao ustanova za početnu izobrazbu i stručno osposobljavanje njenih kandidata.

Drugim riječima, osporene odredbe odriču gore navedenim organima ustavnopravnu ovlast da samostalno i neovisno donose konstitutivne odluke kojeg će suca i zamjenika imenovati, i arbitrarno im nameću dužnost da obligatorno samo deklariraju već donesene odluke neke Pravosudne akademije.

Naime, Državna škola za pravosudne dužnosnike nije tijelo u sklopu Državnog sudbenog vijeća, već tijelo kojim upravljaju tijela Pravosudne akademije (Upravno vijeće, Ravnatelj i Programsko vijeće).

Kako su osporenim odredbama DSV i DOV vezani ocjenom iz Državne škole, to je jasno da je ovlast imenovanja sudaca i zamjenika, zapravo, prenesena na Akademiju, a što je suprotno odredbama čl. 121. i 121.a Ustava.

8. Slijedom svega navedenog, evidentno je da odredbe članka 51. stavak 1. i 56. stavak 1. Zakona o državnom sudbenom vijeću (NN 116/10, 57/11, 130/11, 13/13, 28/13) te članka 110. stavak 1. i 159.a Zakona o državnom odvjetništvu (NN 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13) nisu u suglasnosti s člankom 14. stavak 2., 16., 44., 121. i 121.a Ustava, a time ni s člankom 5. stavak 1. Ustava koji propisuje da u Republici Hrvatskoj zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske pa predlagatelj

predlaže

da Ustavni sud Republike Hrvatske na temelju članka 43. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske prihvati ovaj prijedlog i pokrene postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom RH članka 51. stavak 1. i 56. stavak 1. Zakona o državnom sudbenom vijeću (NN 116/10, 57/11, 130/11, 13/13, 28/13) te članka 110. stavak 1. i 159.a Zakona o državnom odvjetništvu (NN 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13) i da osporene članke ukine.

Menadžerski ugovor u primjerima iz relevantne judikature

1. Uvod

Riječ *manager* je anglizam i u prijevodu na hrvatski jezik označava stručnjaka i organizatora koji svojom kreativnošću i idejama upravlja poduzećem, nekom organizacijom, sportskim klubom i slično¹. Kod nas se u kolokvijalnom govoru termin menadžer² uvriježio za označavanje predsjednika i članova uprava trgovačkih društava ili sportskih menadžera koji osobno ili licenciranim menadžerskim agencijama vode poslove za jednog ili više profesionalnih igrača odnosno sportaša. Prema našem shvaćanju sadržaj termina menadžer treba sagledavati šire, jer smatramo da je menadžer svatko tko upravlja nekim poslom odnosno sistemom, pa makar i na mikro razini, kroz menadžeriranje, primjerice, nekom trgovinom ili *caffe* barom, jer je akcent na upravljanju odnosno menadžmentu.

Kada su građani Republike Hrvatske, doduše još uvijek više deklarativno nego stvarno, socijalističku ekonomiju i samoupravljanje odlučili zamijeniti slobodnim tržišnim gospodarstvom, u pravnoj su se praksi počeli javljati sporovi koji su proizašli iz menadžerskih ugovora. Zato ćemo u ovom radu, na primjerima iz judikature Vrhovnog suda, pokušati pružiti odgovore barem na neka od spornih

pravnih pitanja koja su se u judikaturi javila u kontekstu menadžerskih ugovora i na koje je judikatura tijekom vremena iznjedrila pravne odgovore.

2. Pravna priroda menadžerskog ugovora

Menadžerski je ugovor, prvo, inominantan ugovor, jer kao ugovor nije reguliran odredbama Zakona o obveznim odnosima niti bilo kojeg inog propisa³. Prema Čolakoviću, posrijedi je ugovor kojim se zasniva partnerstvo između, s jedne strane, onog koji ima određenu poslovnu viziju i spremnost da uloži novac i, s druge strane, menadžera koji prihvaća profesionalni izazov da tu poslovnu viziju provede u život odnosno oživotvori⁴.

Drugo, kolokvijalno kazano, *klasični* ili *čisti* menadžerski ugovor je *sui generis* ugovor obveznog prava. Kad kolokvijalno rabimo pridjeve *klasični* ili *čisti* menadžerski ugovor tada mislimo na menadžerski ugovor koji se sastoji isključivo od obveznopravnih elemenata, uglavaka, klauzula i stipulacija, koji treba razlikovati od mješovitih ugovora kod kojih menadžerski ugovor sadrži elemente više vrsta ugovora, a o kojima će više riječi biti poslije. Nastavno citiramo bitan fragment jedne odluke iz judikature donijete u predmetu u kojem je menadžer, u procesnom svojstvu revidenta,

Piše:
Damir Jelušić

odvjetnik u Rijeci

1 Anić, Goldstein, *Rječnik stranih riječi*, str. 833.

2 Izrazi u ovom radu korišteni u muškom rodu, primjerice *menadžer*, rodno su neutralni, odnosno na jednak način obuhvaćaju muški i ženski rod.

3 Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08 i 125/11), dalje ZOO

4 Čolaković, Esad, *Menadžerski ugovori*, nakladnik HUM-CROMA, II. izdanje, Zagreb, 2006., str. 33.

imao pravni stav da je menadžerski ugovor koji je imao sklopljen s poslodavcem mješoviti ugovor koji uz obveznopravne sadrži i radno-pravne elemente, dok su sudovi nižih instanci, a naposljetku i Vrhovni sud, zauzeli pravno shvaćanje da je posrijedi isključivo menadžerski ugovor koji smo mi poviše kolokvijalno nazvali čistim ili klasičnim: ...U dokaznom postupku je utvrđeno da su stranke 8. siječnja 1996. godine sklopile Ugovor o obvezama, ovlaštenjima i plaćanju rada (Menadžerski ugovor – dalje Ugovor). Dopisom Nadzornog odbora broj 4/96 od 31. listopada 1996. godine tuženik je jednostrano taj Ugovor raskinuo temeljem čl. 13. Ugovora. Tužitelj smatra da raskid ugovora nije automatski doveo i do otkaza njegovog radnog odnosa, jer da je s tuženikom sklopio i ugovor o radu, što je tuženik osporio. Ocjenom svih izvedenih dokaza utvrđeno je da tužitelj, osim Ugovora o obvezama, ovlaštenjima i plaćanju rada od 8. siječnja 1996. godine, nije s tuženikom sklopio ni jedan drugi ugovor, a navedeni Ugovor ne sadrži elemente ugovora o radu na neodređeno vrijeme. Zbog toga niži sudovi odbijaju zahtjev tužitelja da se nakon raskida navedenog Ugovora uspostavi radni odnos kod tuženika. Tužitelj u reviziji navodi da Ugovor od 8. siječnja 1996. godine nije Menadžerski ugovor, jer da iz njegovog sadržaja ustvari proizlazi da je među strankama sklopljen ugovor o radu. Naime, tužitelj je kod tuženika imao status člana Uprave trgovačkog društva i kao takav bio je registriran kod Trgovačkog suda u Rijeci. Suprotno navodima revizije, iz sadržaja Ugovora o obvezama, ovlaštenjima i plaćanju rada sklopljenim s Nadzornim odborom ne proizlazi da bi tužitelj zasnovano i radni odnos s tuženikom. Činjenica što je pored ugovorene plaće u bodovima navedeno u Ugovoru da će se tužitelju isplaćivati i sve ostale naknade po aktima tuženika kao i ostalim radnicima u Društvu ne čini Ugovor u tom dijelu ujedno i ugovorom o radu. Ugovoreni primitci pojedinog člana Društva mogu biti različiti (plaća, sudjelovanje u dobiti, naknade izdataka za prijevoz, godišnji odmor, prehranu i dr.) i mogu se slobodno uređivati ugovorom. U konkretnom

slučaju stranke su ugovorile da i tužitelj i tuženik imaju pravo na jednostrani raskid spornog Ugovora bez ikakvih ograničenja (čl. 12. i čl. 13. Ugovora). Ni tu se ne spominje radno-pravni status tužitelja, što bi bilo logično kod zasnivanja mješovitog pravnog posla s elementima ugovora o radu i menadžerskog ugovora. Tužitelj je obavljao određene poslove kod tuženika na temelju Ugovora koji je po svom sadržaju i pravnoj prirodi isključivo menadžerski ugovor, a ne i ugovor o radu, pa se nakon jednostranog raskida tog Ugovora, na status tužitelja ne primjenjuju odredbe Zakona o radu (Narodne novine, broj 38/95, 54/95, 65/95 i 17/01 – dalje ZR) o zasnivanju i prestanku radnog odnosa, već se odnosi stranaka u ovom slučaju procjenjuju na temelju sadržaja navedenog Ugovora. Na reviziju tužitelja treba još odgovoriti da se radni odnos ne zasniva prijavom na mirovinsko i upisom u radnu knjigu, već se zasniva prema odredbi čl. 8. ZR ugovorom o radu iz čega proizlazi da za zasnivanje radnog odnosa mora postojati volja i suglasnost obiju strana da se takav trajan obvezni odnos zasnjuje, a iz sadržaja predmetnog ugovora to ne proizlazi, kako se to želi prikazati u reviziji. Nižestupanjski sudovi su stoga pravilno primijenili materijalno pravo kad su odbili zahtjev tužitelja na uspostavu radnog odnosa kod tuženika i na priznanje svih prava iz radnog odnosa, nakon što je Ugovor raskinut⁵...

Citirano je pravno shvaćanje Vrhovnog suda, posljedično, rezultiralo pravnim shvaćanjem istog prema kojem spor o pravima koja proizlaze iz menadžerskog ugovora nije radni spor⁶: ...Revizija nije dopuštena. Tužbeni zahtjev tužitelj temelji na odredbi čl. 7. toč. 1. Ugovora o međusobnim pravima i obvezama koje je 27. veljače 2004. sklopio s tuženikom za poslove predsjednika Uprave – direktora (menadžerski ugovor). Kako nije riječ o radnom sporu već tužitelj kao predsjednik Uprave druš-

5 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 1222/01-2

6 Odredbama čl. 433.-437.a Zakona o parničnom postupku (NN 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11, 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13 i 89/14 – Odluka Ustavnog suda), dalje ZPP, regulirana je procesna materija radnih sporova.

tva traži ispunjenje ugovora o menadžmentu, to je u smislu čl. 34. b) toč. 3. nadležan je trgovački sud koji je i proveo postupak⁷...

Treće, po kriteriju vrste pravnog posla⁸, menadžerski je ugovor, prvo, dvostranoobvezni pravni posao odnosno ugovor, jer njime oba sukontrahenta preuzimaju konkretne ugovorne prestacije. Drugo, naravno da je posrijedi *inter vivos* pravni posao kao što se, treće, podrazumijeva da je posrijedi onerozni odnosno naplatni pravni posao. Četvrto, on je komutativan, jer su u vrijeme njegova sklapanja poznate ugovorne uloge i obveze, a kauzalan je, peto, zato jer je kauza, razlog i svrha njegova sklapanja, bitan element istog. Konačno, šesto, s obzirom na to da smo već uvodno apostrofirali da je posrijedi inominantan ugovor, on je posljedično toj činjenici neformalan pravni posao, jer (ne)propisana forma sklapanja nije uvjet za njegovu (pravo)valjanost, iako se, dakako, u praksi menadžerski ugovori u pravilu sklapaju u pisanoj odnosno pismenoj formi u skladu sa starom latinskom *verba volant, scripta manent*. Obrasci takvih pisanih menadžerskih ugovora mogu se, primjerice, pronaći na mrežnoj stranici Hrvatskog udruženja menadžera i poduzetnika CROMA⁹ i mrežnoj stranici tvrtke Orkis¹⁰.

3. Bitni i prirodni sastojci menadžerskog ugovora

Smatramo da su bitni sastojci menadžerskog ugovora, *essentialia negotii*, s jedne strane, ugovorni uglavci s precizno stipuliranim ovlastima i obvezama menadžera i, s druge strane, ugovorni uglavci koji reguliraju materiju plaće i eventualnih inih primanja menadžera. Primjerice, Zakonom o trgovačkim društvima¹¹ normirana su načela za primanja članova uprave na način da je propisano da pri određivanju ukupnih primitaka pojedinih člano-

Također, ako je menadžerskim ugovorom stipulirano pravo menadžera da sudjeluje u dobiti društva za tekuću godinu, tada se njegov udio u dobiti obračunava temeljem dobiti za tekuću godinu umanjene za nepokriveni gubitak iz prethodnih godina, te iznose koji se po zakonu i statutu iz tekuće dobiti unose u rezerve društva. Posrijedi je kogentnopravna zakonska odredba pa su eventualni ugovorni uglavci, kojima bi sudjelovanje člana uprave društva u dobiti bilo stipulirano na drukčiji način, ništetni.

va uprave, dakle plaća, sudjelovanja u dobiti, nadoknadi izdataka, plaćanju premija osiguranja i svih ostalih davanja, nadzorni odbor trgovačkog društva mora brinuti o tome da ukupni iznosi primanja budu u primjerenom odnosu posla koji obavlja član uprave i stanja društva, s tim da nadzorni odbor, u slučaju pogoršanja prilika društva, ima zakonsku ovlast da gore navedena primanja članova uprave društva primjereno smanji¹².

Također, ako je menadžerskim ugovorom stipulirano pravo menadžera da sudjeluje u dobiti društva za tekuću godinu, tada se njegov udio u dobiti obračunava temeljem dobiti za tekuću godinu umanjene za nepokriveni gubitak iz prethodnih godina, te iznose koji se po zakonu i statutu iz tekuće dobiti unose u rezerve društva. Posrijedi je kogentnopravna zakonska odredba pa su eventualni ugovorni uglavci, kojima bi sudjelovanje člana uprave društva u dobiti bilo stipulirano na drukčiji

7 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 148/07-2

8 Vedriš, Martin, Klarić, Petar, *Gradansko pravo, Narodne novine*, 1998., str. 104. – 107.

9 www.croma.hr

10 www.orkis.hr

11 Zakon o trgovačkim društvima (NN 125/11 – pročišćeni tekst, 111/12 i 68/13), dalje ZTD

12 ZTD, čl. 247. u vezi s čl. 432.

način, ništetni¹³. Prema Čolakoviću, osnovna menadžerska plaća trebala bi u malim trgovačkim društvima iznositi 6, srednjim 8, i velikim 10 prosječnih plaća u tim trgovačkim društvima isplaćenima u određenom promatranom obračunskom razdoblju, ali u praksi su menadžerske plaće u Republici Hrvatskoj, u pravilu, ipak niže¹⁴.

Prirodni su, pak, sastojci menadžerskog ugovora, prema našem pravnom shvaćanju, ugovorni uglavci o vremenu na koje je ugovor sklopljen, uz opasku da je Zakonom propisano da predsjednik i članovi uprave trgovačkog društva mogu biti imenovani na mandat ne dulji od 5 godina, s time da mogu biti reimenovani¹⁵, o ugovornoj zabrani konkurencije odnosno natjecanja s poslodavcem, tzv. (*anti*) konkurentska klauzula, (engleski: *covenant not to compete*), o čuvanju poslovnih tajni društva, naknadi štete, pravu na otpremninu i njezinoj visini, načinima raskida odnosno otkaza ugovora i slično.

4. Prestanak menadžerskog ugovora

S obzirom na to da je menadžerski ugovor obveznopravni posao, obveze iz njega primarno prestaju na način stipuliran u ugovornim odredbama koje se odnose na materiju prestanka ugovora, dakle, primjenjuje se ono što su ugovorne stranke sporazumno dogovorile u tom kontekstu, u skladu s načelima slobode uređivanja obveznih odnosa i dispozitivnosti¹⁶, a podredno se primjenjuju odredbe ZOO-a koje reguliraju načine prestanka obveza. Kod menadžerskih ugovora sklopljenih na određeno vrijeme, ugovor, odnosno obveze, prestaju protekom vremena na koje su sklopljeni; kako rekospo kod predsjednika i članova uprava trgovačkih društava to je određeno vrijeme od maksimalno pet godina. Primjer iz judikature u kojem je Vrhovni sud zauzeo pravno shvaćanje da se menadžerski ugovor, zbog njegove pravne prirode, sklapa

na određeno vrijeme: *...Prema prosudbi ovog revizijskog suda pravilnim se pokazuje ocjena prvostupanjskog suda da ugovor kojeg su stranke sklopile 23. svibnja 1997. godine ima (i) značaj menadžerskog ugovora. Tako se u tom Ugovoru, među inim navodi, da je tužitelj „imenovan za pomoćnika direktora za tehničko-investicijske poslove“; da će „pomoćnik direktora za tehničko-investicijske poslove svoju funkciju obnašati za vrijeme od četiri godine“, s tim da može biti ponovo imenovan na istu funkciju (čl. 1. Ugovora), da pomoćnik direktora za tehničko-investicijske poslove ima „potpunu samostalnost u donošenju odluka radi provođenja utvrđenih ciljeva poslovne politike društva“ (čl. 3. Ugovora), te da pomoćnik direktora za tehničko-investicijske poslove, osim osnovne plaće „ima pravo na naknadu za postignute rezultate rada kroz sudjelovanje u dobiti društva nakon analize godišnjeg izvještaja o poslovanju“ (čl. 6. Ugovora). Iz sadržaja odredbi navedenog ugovora proizlazi da je riječ o ugovoru koji ima značaj i menadžerskog ugovora (čl. 247. Zakona o trgovačkim društvima – Narodne novine, broj 111/93), a menadžerski ugovor se ne temelji na odredbama Zakona o radu, već na odredbama Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99 –dalje: ZOO). Menadžerski ugovor se, zbog svoje pravne prirode, zaključuje samo na određeno vrijeme i ne može se prešutno, nakon isteka vremena na koji je ugovor zaključen, temeljem same činjenice obavljanja određenih poslova, produžiti na neodređeno vrijeme¹⁷...*

Od ostalih načina prestanka, u praksi su najčešći sporazum ugovornih stranaka i jednostrani otkaz ili raskid kod kojeg menadžerski ugovor prestaje nakon proteka otkaznog roka reguliranog ugovorom ili, ako nije reguliran ugovorom, zakonom ili običajem, protekom primjerenog roka¹⁸. Primjer iz predmeta u kojem je Vrhovni sud zauzeo pravno shvaćanje o prestanku menadžerskog ugovora raskidom: *...U ovom sporu radi utvrđenja da nije dopu-*

13 *ibid.*, čl. 246.

14 Čolaković, *op. cit.*, str. 76.

15 ZTD, čl. 244/1.

16 ZOO, čl. 2. i 11.

17 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Revr 666/04-2

18 ZOO, čl. 212/4.

šten prestanak Ugovora o radu tužitelja temeljem raskida broj ... od 31. ožujka 2004., da tužitelju nije prestao radni odnos kod tuženika i za vraćanje na rad, te sklapanja novog ugovora o radu, u reviziji je sporno pravno pitanje je li tužitelju, koji je obavljao funkciju direktora tuženika i koji je opozvan s te funkcije, raskidom Ugovora od strane Nadzornog odbora tuženika od 31. ožujka 2004., prestao Ugovor o radu broj ... od 26. srpnja 2004. Odlučujući o sporu, sudovi su utvrdili: da je tužitelj odlukom Skupštine tuženika od 13. rujna 2001. imenovan direktorom tuženika na mandat od četiri godine, da su tužitelj i Nadzorni odbor tuženika, povodom odluke o imenovanju tužitelja za direktora tuženika, sklopili Ugovor o radu broj ... od 26. travnja 2004. (dalje: Ugovor), kojim je određeno da će tužitelj funkciju direktora obavljati četiri godine, s tim što mandat počinje teći 14. rujna 2001., da je čl. 5. Ugovora određeno da direktor ima prava i obveze utvrđene društvenim ugovorom, Zakonom o trgovačkim društvima, Zakonom o radu i pravilnicima društva (tuženika), da svaka od stranaka ima pravo na raskid Ugovora i da se raskid podnosi pismenim putem (čl. 9.), da su istim uređena prava tužitelja (direktora) za slučaj raskida Ugovora i razrješenja direktora, te da Ugovorom nije predviđeno da će, za slučaj opoziva s funkcije direktora ili raskida Ugovora, tuženik tužitelju ponuditi sklapanje novog ugovora o radu za poslove koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi, da je odlukom Skupštine tuženika broj ... od 12. ožujka 2004. tužitelj opozvan s funkcije direktora, te da je Nadzorni odbor tuženika pismenom broj ... od 31. ožujka 2004. raskinuo Ugovor i odredio da, u skladu s odredbom čl. 9. tog Ugovora, tužitelju radni odnos prestaje 12. rujna 2004., te da tužitelj odluku o opozivu nije pobijao tužbom. Na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja pravilno je u osporenoj presudi primijenjeno materijalno pravo kada je zauzeto pravno stajalište da je Ugovor po svom sadržaju tzv. "menadžerski ugovor", da je isti prestao na Ugovorom određeni način, tj. raskidom u smislu čl. 9., te da ne postoji obveza tuženika da tužitelju ponudi sklapanje novog

ugovora o radu prema njegovoj stručnoj spremi, niti ga vratiti na rad. Naime, kraj činjenice da je Ugovor s tužiteljem sklopio Nadzorni odbor tuženika i da je sklopljen isključivo s obzirom na obavljanje funkcije direktora, taj Ugovor ima značaj menadžerskog ugovora. Na tzv. menadžerski ugovor primjenjuje se Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, broj 33/91, 73/91, 113/93, 3/94, 7/96, 91/96 i 112/99), pa je dopušteno ugovoriti i jednostrani raskid. Nakon što je tužitelj opozvan s funkcije direktora i nakon što je Nadzorni odbor tuženika Ugovor raskinuo na način određen čl. 9. istog, a kraj činjenice da Ugovor nije predviđao da će stranke, nakon raskida Ugovora, sklopiti novi ugovor o radu, tužitelju je radni odnos prestao 12. rujna 2004., kako je to određeno u "Raskidu Ugovora o radu broj ... od 31. ožujka 2004.". Ugovor koji je prestao raskidom ne može se otkazivati po odredbama Zakona o radu, tako da se tužbeni zahtjev za utvrđenje nedopuštenosti prestanka Ugovora, kao i svi ostali zahtjevi koji se na taj nadovezuju, a koji su naprijed navedeni, ukazuju neosnovanim¹⁹...

Predsjedniku i članu uprave trgovačkog društva, pak, menadžerski ugovor ne prestaje donošenjem odluke o opozivu što proizlazi iz kogentnopravne zakonske odredbe temeljem koje se opozivom ne dira u ugovorne odredbe ugovora koje su sklopili s društvom²⁰. Nastavno, u kontekstu prestanka menadžerskog ugovora, citiramo relevantan fragment odluke Vrhovnog suda u predmetu u kojem je zauzeo pravno shvaćanje pema kojem je poslodavac ukidanjem radnog mjesta na kojem je menadžer radio, faktički ga opozvao s funkcije, ali taj opoziv ne utječe na poslodavčeve obveze odnosno menadžerova prava pravno izviruća iz menadžerskog ugovora, *in concreto* prava na isplatu dogovorene otpremnine u slučaju opoziva: ...Predmet spora je isplata ugovorene otpremnine u iznosu 506.338,08 kn. U postupku je utvrđeno: da su stranke sklopile ugovor o radu za pomoćnika direktora i menadžerski ugovor 28. lipnja

19 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Revr 684/07-2

20 ZTD, čl. 244/2.

2006. (dalje: menadžerski ugovor) na temelju odluke tuženika o imenovanju tužitelja pomoćnikom direktora za komercijalno-financijske poslove, da je tuženik 4. travnja 2008. donio novi Pravilnik o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta (dalje: Pravilnik) prema kojem više nije sistematizirano radno mjesto pomoćnika direktora za komercijalno-financijske poslove, da je tužitelj s tuženikom sklopio novi ugovor o radu 30. svibnja 2008. na temelju Pravilnika za poslove voditelja službe skladišta i manipulacije derivata. Polazeći od navedenih utvrđenja, drugostupanjski sud je zaključio da tužitelju ne pripada pravo na isplatu otpremnine na temelju odredbe čl. 17. st. 1. menadžerskog ugovora jer nisu ispunjene pretpostavke propisane tom odredbom. Prema shvaćanju drugostupanjskog suda tužitelj nije opozvan (smijenjen) s radnog mjesta za koje je sklopio ugovor, već je to radno mjesto ukinuto, pa stoga tužitelj nema pravo na isplatu ugovorene otpremnine. Prema odredbi čl. 17. st. 1. menadžerskog ugovora u slučaju raskida ovog ugovora od strane društva, kao posljedica opoziva imenovanja (smjene), pomoćniku direktora pripada otpremnina u visini od 24 mjesečne neto plaće iz čl. 5. istog ugovora (iznos plaće prije plaćanja poreza i doprinosa). U okolnostima konkretnog slučaja s obzirom da je tuženik donošenjem Pravilnika ukinuo radno mjesto tužitelja, prema shvaćanju ovog revizijskog suda ukidanje radnog mjesta ima značaj opoziva imenovanja. Bez obzira kako je tuženik nazvao svoju odluku, radi se o takvoj pravnoj radnji koja ima učinak opoziva. Naime, status menadžera tužitelju je prestao na temelju izražene volje druge ugovorne strane, preraspodjelom poslova i drugačijim nazivom i vrednovanjem radnih mjesta, čime je tužitelj faktično opozvan s menadžerske funkcije. Prema tome tuženik je dužan ispuniti ugovornu obvezu iz čl. 17. st. 1. menadžerskog ugovora na kojega se primjenjuju odredbe Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 112/99, 88/01 – dalje ZOO) koje odredbe se u ovom postup-

ku primjenjuju na temelju odredbe čl. 1163. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, broj 35/05, 41/08) s obzirom da menadžerski ugovor ima određene značajke ugovora o djelu jer su prema odredbi čl. 17. st. 1. ZOO sudionici u obveznom odnosu dužni izvršiti svoju obvezu i odgovorni su za njezino ispunjenje²¹... Ergo, drugim riječima, opozivom menadžera s funkcije ne utrnjuju njegova prava koja proizlaze iz sklopljenog menadžerskog ugovora.

5. Menadžerski ugovor kao mješoviti ugovor odnosno *casus mixtus*

U praksi su veoma česti, možda čak i najčešći, primjeri sklapanja menadžerskog ugovora u formi mješovitog ugovora koji u svom sadržaju ima elemente menadžerskog ugovora, elemente ugovora o djelu²², često i elemente ugovora o radu²³, a prema našem ugovornopravnom shvaćanju i neke elemente ugovora o nalogu²⁴. Primjeri iz judikature u kojima je Vrhovni sud zauzeo pravno shvaćanje da je menadžerski ugovor sklopljen kao *casus mixtus*: 1. ... Ostvaren je revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava. Stranke su sklopile ugovor o radu člana uprave – direktora na vrijeme od pet godina za razdoblje od 23. prosinca 1995. do 23. prosinca 2000. Ugovorom se utvrđuju obveze i ovlasti direktora, plaća, dnevnice i naknade putnih troškova koji mu pripadaju u ugovorenom razdoblju. Takav ugovor ima u najvećem dijelu bitne značajke menadžerskog ugovora, kako po nazivu "Ugovor o radu Uprave – direktora", tako i po sadržaju jer u svim člancima utvrđuje prava, obveze i ovlasti predsjednika uprave – direktora društva, jedino u čl. 14. utvrđuje da "za sva druga primanja koja nisu utvrđena ovim ugovorom vrijede odredbe pozitivnih zakonskih propisa i kolektivnog ugovora koji vrijede za sve zaposlene". Budući da su nižestupanjski

21 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Revr 67/12-2, tako i Revr 1635/11-2

22 ZOO, čl. 590.-619.

23 Zakon o radu (NN 93/14), dalje ZOR, čl. 10.

24 ZOO, čl. 763.-784.

sudovi zaključili da su stranke sklopile ugovor o radu, a ne menadžerski ugovor to su zbog pogrešne pravne ocjene ugovora odbili u cijelosti tužbeni zahtjev tužiteljice. Iz raščlambe ugovornih odredbi nedvojbeno proizlazi da su stranke sklopile menadžerski ugovor. Tako se već u čl. 1. utvrđuje da je Nadzorni odbor tuženika imenovao tužiteljicu članom Uprave društva na vrijeme od pet godina, kako to propisuje čl. 244. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93). Isto tako je Nadzorni odbor tužene opozvao svoju odluku u skladu s odredbom čl. 244. st. 2. navedenog Zakona. Člankom 13. Ugovora o radu Uprave – direktora utvrđena su prava direktora za slučaj razrješenja prije isteka ugovorenog trajanja ugovora. Ta prava nisu ograničena Zakonom o radu (Narodne novine, br.38/95, 54/95 i 65/95), jer menadžerski ugovor nije ugovor o radu, već ugovor sui generis o obvezama, ovlastima i pravima uprave društva, koji se u pravnoj teoriji naziva “menadžerski ugovor” ili “ugovor o službi” sa značajkama ugovora o djelu (Zakon o obveznim odnosima – Narodne novine, br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99), a u nekim slučajevima takav ugovor ima značajke i ugovora o radu i menadžerskog ugovora (casus mixtus). Tako i sporni ugovor ima djelomice značajke ugovora o radu (čl. 14. Ugovora), ali pretežno značajke menadžerskog ugovora²⁵... 2. ...Između stranaka u ovoj pravnoj stvari sklopljen je ugovor o radu koji je pobijanom odlukom tuženika raskinut, te tužitelj opozvan dužnosti direktora sektora polufinalnih proizvoda E. D. d. Menadžerski ugovor se ne temelji na odredbama Zakona o radu, već na odredbama Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96. – dalje ZOO), ima određene značajke ugovora o djelu (čl. 6. ZOO), no u slučaju kada se radi o mješovitom pravnom poslu tada može imati elemente ugovora o radu²⁶... 3. ...U konkretnoj situaciji stranke su sklopile Ugovor o radu (managerski ugovor) 16. listopada 2000. za radno

U pravnoj se praksi često, posebice kad je menadžerski ugovor sklopljen u formi mješovitog ugovora, dakle, kad uz obveznopravne sadrži i radnopravne elemente, odnosno radnopravne ugovorne uglavke i stipulacije, kao sporno materijalno pitanje javlja pitanje je li posrijedi menadžerski ugovor, na čiji se sadržaj onda primjenjuju pravila obveznog prava, ili ugovor o radu, na čiji se sadržaj primjenjuju radnopravna pravila i propisi, a o tom se pravnom pitanju odlučuje od slučaja do slučaja... Vrhovni je sud, u brojnim svojim judikatima ... zauzeo jedinstveno materijalnopravno shvaćanje da se sadržaj menadžerskog ugovora treba pravno (pro)ocjenjivati, prosuđivati i valorizirati prema odredbama ZOO-a, a ne prema odredbama ZOR-a.

mjesto direktora, pa pitanja prava i obveza ugovornih strana nisu ograničena odredbama Zakona o radu (Narodne novine, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 114/03, 30/04, 137/04 – pročišćeni tekst – dalje ZR), jer takav ugovor ima po svojem sadržaju djelomično značaj ugovora o djelu i djelomično značaj ugovora o radu²⁷...

25 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 947/01-2

26 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Gr 67/00-2

27 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Revr 59/12-2

6. Sadržaj menadžerskog ugovora ne prosuđuje se po odredbama Zakona o radu nego po odredbama Zakona o obveznim odnosima

U pravnoj se praksi često, posebice kad je menadžerski ugovor sklopljen u formi mješovitog ugovora, dakle, kad uz obveznopravne sadrži i radnopravne elemente, odnosno radnopravne ugovorne uglavke i stipulacije, kao sporno materijalno pitanje javlja pitanje je li posrijedi menadžerski ugovor, na čiji se sadržaj onda primjenjuju pravila obveznog prava, ili ugovor o radu, na čiji se sadržaj primjenjuju radnopravna pravila i propisi, a o tom se pravnom pitanju odlučuje od slučaja do slučaja ovisno o okolnostima konkretnog slučaja i činjenici da li ugovor ima pretežito značajke ugovora o radu ili menadžerskog ugovora. Vrhovni je sud, u brojnim svojim judikatima, fragmente nekih od njih citiramo nastavno, zauzeo je jedinstveno materijalnopravno shvaćanje da se sadržaj menadžerskog ugovora treba pravno (pro)ocjenjivati, prosuđivati i valorizirati prema odredbama ZOO-a, a ne prema odredbama ZOR-a: 1. ...Kraj prije navedenih utvrđenja, ovaj revizijski sud zaključuje da predmetni Ugovor o radu sadrži elemente i ugovora iz čl. 247. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine, broj 111/93, 34/99 i 121/99 – dalje ZTD), tj. menadžerskog ugovora. Zato se Odlukom o otkazu Ugovora o radu ne mogu mijenjati utanačenja iz menadžerskog Ugovora zaključenog voljom obiju strana. Utoliko tuženik bez osnove upire i u reviziji na onaj dio sadržaja Odluke o otkazu u kojem stoji da se Ugovor o radu otkazuje "na štetu direktora", jer u dijelu utanačenja glede otpremnine, predmetni Ugovor o radu ima značaj menadžerskog ugovora, pa se u tom dijelu menadžerski ugovor ne promatra kroz odredbe Zakona o radu, već se on temelji na odredbama Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99 – dalje ZOO)²⁸... 2. ...Ugovor o radu menadžera koji su stranke sklopile 21. srpnja 2000. u svojoj naravi je menadžerski

ugovor kojim se uređuju odnosi člana uprave (predsjednice uprave) i tog društva na temelju pravila obveznog prava i prestaje na način i pod uvjetima predviđenim tim ugovorom. Međutim, tužiteljica, predsjednica Uprave, koja je sklopila menadžerski ugovor istovremeno je i u radnom odnosu na neodređeno vrijeme u banci od 1. travnja 1978. te taj odnos traje u trenutku sklapanja tog ugovora (čl. 1. menadžerskog ugovora). S obzirom na navedena utvrđenja, po ocjeni ovoga suda, u konkretnom slučaju menadžerski ugovor koji su stranke sklopile 21. srpnja 2000. ima značaj ugovora o radu kojeg imaju u vidu odredba čl. 9. Zakona o radu (Narodne novine, broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01 i 114/03 – dalje ZR), a i ugovora kojeg ima u vidu odredba čl. 247. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine, broj 111/93 i 34/99 – dalje ZTD), u praksi nazvan menadžerski ugovor, na što upućuje kako sam naziv ugovora, tako i njegov sadržaj. Tako se u odredbi čl. 1. ugovora navodi da je tužiteljica imenovana odlukom Nadzornog odbora na funkciju predsjednice Uprave banke za drugi mandat od pet godina i da će poslove za koje je sklopljen ovaj ugovor obavljati u poslovnim prostorijama sjedišta banke u Sisku, a po potrebi i u drugim poslovnim prostorijama banke (čl. 2. ugovora). Ugovorom je određena i plaća menadžera u iznosu od 6.500,00 DEM netto (čl. 5. ugovora). Da se radi i o menadžerskom ugovoru upućuje i odredba čl. 12. tog Ugovora gdje je navedeno da ako predsjednica Uprave ne bude po isteku mandata za koji se sklapa ugovor ponovno imenovana na tu funkciju, banka će joj ponuditi sklapanje ugovora o radu pod izmijenjenim uvjetima u kojem će joj ponuditi rad na poslovima koji odgovaraju njenoj stručnoj spremi, te predsjednica uprave ima pravo izbora, ili prihvatiti ponuđeni ugovor pod izmijenjenim uvjetima ili odbiti sklapanje ugovora i zatražiti isplatu otpremnine, te da se ovaj ugovor primjenjuje na određeno vrijeme od pet godina, ali su ugovorne strane suglasne da se ugovor nastavi primjenjivati pod istim uvjetima i za razdoblje svakog novog mandata ako predsjednica uprave bude ponovno imenovana

na tu funkciju. Također je ugovoreno da odredbe tog ugovora predstavljaju poslovnu tajnu (čl. 15. ugovora). Menadžerski ugovor se zbog svoje pravne prirode sklapa samo na određeno vrijeme i prestaje istekom vremena na koji je sklopljen. Taj ugovor se ne temelji na odredbama Zakona o radu, već na odredbama Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 – dalje ZOO) s određenim značajkama ugovora o djelu (čl. 600. ZOO). Kod sklapanja menadžerskog ugovora prava i obveze ugovornih stranaka nisu ograničena odredbama Zakona o radu, pa se takvim ugovorom i pitanje plaće može ugovoriti drugačije nego što je to propisano odredbama Zakona o radu. Stoga se ne može prihvatiti navod tužiteljice u reviziji da se na isplatu plaće tužiteljice primjenjuju odredbe ZR i da nadzorni odbor nije bio ovlašten donijeti odluku o smanjenju plaće²⁹... 3. ...Ugovor o radu sklopljen između tužitelja i tuženika 03. travnja 1996. godine, a glede prava i obveza tužitelja kao nadređenog službenika, sadržajno je predstavljao menadžerski ugovor (takav ugovor se ne temelji na odredbama ZR-a), a koji je upravo toč. 10. i regulirao položaj tužitelja u slučaju njegovog razrješenja, te predvidio obvezu tuženika ponuditi tužitelju ugovor s ponudom drugog radnog mjesta, a što je tuženik i učinio³⁰... 4. ...Sporni ugovor po svojoj pravnoj prirodi je menadžerski ugovor, a koji se ne temelji na odredbama Zakona o radu (Narodne novine, broj: 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01 i 114/03 – ZR), već na odredbama Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, broj: 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99 – dalje: ZOO) s određenim elementima ugovora o djelu. Zbog toga kod sklapanja takvog ugovora ugovorne stranke nisu ograničene odredbama ZR-a, pa ni glede ugovaranja visine otpremnine. Ovo posebno što u vrijeme sklapanja spornog ugovora (03. siječnja 2000. godine) i nije bila na snazi odredba čl. 118. st. 3. ZR-a (Narodne novine, broj 17/01) koja je određivala da plaće koje se isplaćuju na osnovi

29 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Revr 453/09-2

30 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Revr 554/02-2

Ustavni sud podsjeća da se sudski postupci moraju provesti sukladno ustavnom načelu vladavine prava kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske pa tumačenje mjerodavnog prava u svakom konkretnom slučaju ne smije proizlaziti iz njegove arbitrarne i proizvoljne primjene već mora uvažavati zahtjeve prava na pravično suđenje sadržane u članku 29. stavku 1. Ustava

menadžerskog ugovora ne mogu biti osnovica za određivanje otpremnine (ta odredba je dodana čl. 42. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu – Narodne novine, broj 17/01 i primjenjivala se od 10. ožujka 2001. godine, ali je odredbom čl. 28. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu – Narodne novine, broj 114/03 brisana u cijelosti), zbog čega se ta odredba u svakom slučaju ne može primijeniti na konkretnu pravnu situaciju³¹...

7. Menadžerski ugovor u ustavnosudskoj praksi

U bazi smo judikature Ustavnog suda pronašli samo jedan predmet zanimljiv u kontekstu ovog članka u kojem je Ustavni sud zauzeo ustavnopravno shvaćanje da je Vrhovni sud, nakon podnijete revizije poslodavca, preinačivši prvostupanjsku i drugostupanjsku presudu čijim su dispozitivima prihvaćeni tužbeni zahtjevi menadžera pravno utemeljeni na njihovim pravima koja proizlaze iz menadžerskih ugovora, arbitrarnom i proizvoljnom primjenom mjerodavnog materijalnog prava povrijedio ustavno pravo na pravično suđenje zajamčeno odredbom čl. 29/1. Usta-

31 Vrhovni sud Republike Hrvatske, Revr 283/03-2

va Republike Hrvatske³²: ... U postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku predmet spora bili su tužbeni zahtjevi petero tužitelja, među kojima su i podnositelji, kojima su tužitelji A. J., M. B. i L. Š. tražili isplatu ukupne osigurane svote koju bi dobili istekom ugovornog roka od deset godina ili u slučaju nastanka osiguranog slučaja dok su podnositelji tražili isplatu materijalne štete u visini iznosa koji je tužena pribavila s osnove otkupa ugovora o životnom osiguranju. U postupku pred redovnim sudovima utvrđeno je: tijekom 1995. i 1996. svi su tužitelji s tuženom sklopili Ugovore. Podnositelj M. D. navedeni Ugovor sklopio je 28. ožujka 1996., a podnositeljica M. M. 10. listopada 1995. Ugovori su prestali tijekom 2000. protekom roka na koji su sklopljeni. Nakon toga tužitelji su s tuženom 2000. sklopili nove Ugovore o pravima i obvezama menadžera koji su raskinuti 2001. kada su tužitelji i tužena sklopili i sporazume o prestanku ugovora o radu, člankom 9. Ugovora sklopljenih tijekom 1995. i 1996. propisano je da će banka o svom trošku, u korist menadžera sklopiti ugovore o osiguranju života i osiguranju od nezgode u vrijednosti koja odgovara iznosu od pet godišnjih osnovnih plaća menadžera, tužena je 1998. sklopila ugovore o osiguranju života tužitelja i osiguranju od nezgode te je sve premije za cijelo vrijeme osiguranja od deset godina platila odjednom, ugovorima o osiguranju su za slučaj smrti tužitelja kao korisnici navedeni njihovi srodnici, dok je za slučaj doživljenja kao korisnik navedena tužena, tuženici nisu tuženoj dali pismenu suglasnost za određivanje tužene kao korisnika za slučaj doživljenja, 2001. tužena je izvršila otkup osiguranja te joj je isplaćena otkupna cijena polica zbog čega su ugovori o osiguranju prestali. Prvostupanijski sud je usvojio tužbene zahtjeve utvrdivši da je tužena prekršila ugovornu obvezu iz članka 9. Ugovora kao i zakonsku obvezu iz članka 905. stavka 1. i članka 957. stavka 2. ZOO-a te time podnositeljima uzrokovala materijalnu štetu u vidu izmakle koristi odnosno dobiti koju bi tu-

žitelji po redovnom tijeku stvari ostvarili. Drugostupanijski sud je potvrdio prvostupanijsku presudu u dijelu koji se odnosi na podnositelje ustavne tužbe dok je navedenu presudu djelomično preinačio u odnosu na tužiteljice A. J., M. B. i L. Š. Taj sud je istaknuo da je temeljno pravno pitanje u konkretnoj pravnoj stvari kršenje odredbe članka 9. Ugovora zaključenih između stranaka, te da je tuženica stornirajući predmetne ugovore o osiguranju prekršila ugovornu obvezu iz Ugovora i onemogućila tužitelje (i podnositelje) u ostvarenju njihovih prava. Prema ocjeni drugostupanijskog suda upravo je smisao odredbe članka 9. Ugovora da tužitelji ostvare pravo na isplatu određenih novčanih iznosa. Svako ugovaranje učinjeno suprotno tome predstavlja kršenje navedene ugovorne odredbe. Stoga je prema ocjeni drugostupanijskog suda postupanjem tužene podnositeljima nastala materijalna šteta i to u visini novčanog iznosa koji je tužena zadržala za sebe. Vrhovni sud je prihvatio reviziju tužene i preinačio nižestupanijske presude na način da je u cijelosti odbio sve tužbene zahtjeve. Taj sud navodi da su Ugovori raskinuti te da su ugovori o osiguranju prestali prije nego što su se ostvarili osigurani slučajevi. Stoga, prema ocjeni Vrhovnog suda predmet raspravljanja u konkretnoj pravnoj stvari više ne može biti ocjena valjanosti pojedinih odredbi Ugovora te u tom kontekstu izražene volje stranaka iz tih Ugovora, pa niti u kontekstu oznake korisnika osiguranja iz ugovora o osiguranju. Slijedom navedenog, ne dolazi do primjene članaka 905. i 957. ZOO-a jer se u konkretnom slučaju ne može raditi o vršenju prava iz osiguranja niti o pripadanju prava iz sklopljenih ugovora o kojima govore navedene zakonske odredbe. Stoga se prema ocjeni Vrhovnog suda u konkretnom slučaju radi o pravima ugovaratelja osiguranja prije nastupanja osiguranog slučaja, odnosno o pravima u pogledu otkupa police osiguranja iz članka 954. ZOO-a, kojom odredbom se propisuju pretpostavke pod kojima je osiguravatelj dužan isplatiti ugovaratelju osiguranja otkupnu vrijednost polica. Taj sud također smatra da nije relevantna niti činjenica da je ugovara-

32 Ustav Republike Hrvatske (NN 85/10 – pročišćeni tekst i 05/14)

telj osiguranja ujedno označen i kao korisnik jer pravo na otkup pripada prvenstveno ugovaratelju osiguranja, a upravo je s te osnove tuženica ostvarila isplatu otkupne vrijednosti police. Stoga tužena nije protupravno postupila kad je zatražila otkup police osiguranja prije nastupa osiguranih slučajeva, a nakon raskida Ugovora. Vrhovni sud, nadalje, kao "odlučnu činjenicu" ističe da su sporni menadžerski ugovori sklopljeni tijekom 1995. i 1996., temeljem kojih je tužena sklopila ugovore o osiguranju, raskinuti. Navedeni menadžerski ugovori, međutim, nisu raskinuti već su prestali protekom roka na koji su sklopljeni. Ocjenjujući razloge ustavne tužbe sa stajališta ustavnog prava na pravično suđenje, zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava, kao mjerodavnog prava u konkretnom slučaju, Ustavni sud utvrdio je da je osporenom presudom Vrhovnog suda podnositeljima povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje. U konkretnoj pravnoj stvari nije sporno da je tužena otkupila police osiguranja prije nastupa osiguranih slučajeva te da takvo postupanje tužene nema obilježja protupravnosti s obzirom na sklopljene ugovore o osiguranju. Međutim, opravdanost tužbenih zahtjeva u konkretnom slučaju, po ocjeni Ustavnog suda, ne ovisi o tome je li tužena postupala u skladu sa svojim ovlaštenjima iz ugovora o osiguranju, budući da su tužbeni zahtjevi usmjereni na naknadu štete zbog kršenja odredbi menadžerskih ugovora, a ne zbog kršenja odredbi ugovora o osiguranju. Naime, posljedica raskida ugovora, sukladno članku 132. stavku 1. ZOO-a, je da se obje strane oslobađaju svojih obveza, osim obveze na naknadu eventualne štete u slučaju da jedna od ugovornih strana nije ispunila svoje obveze preuzete ugovorom. Pri tome je utvrđenje ugovornih obveza pretpostavka utvrđenja eventualne povrede tih obveza. Iznimno, ako se ugovor raskida sporazumom ugovornih strana, takav sporazum može isključiti pravo da se nakon takvog sporazuma ustane sa zahtjevom za naknadu štete. Izostane li izričit sporazum o posljedicama raskida, valja utvrditi pravu volju ugovornih stranaka. Stoga je u

ovom ustavnosudskom postupku trebalo utvrditi je li postupanjem Vrhovnog suda došlo do povrede ustavnih prava podnositelja. Ustavni sud utvrđuje da je, uzimajući u obzir okolnosti konkretnog slučaja, propust Vrhovnog suda da ocijeni što je bit spora u konkretnom slučaju, doveo do povrede prava podnositelja na pravično suđenje iz članka 29. stavka 1. Ustava. Ustavni sud podsjeća da se sudski postupci moraju provesti sukladno ustavnom načelu vladavine prava kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske pa tumačenje mjerodavnog prava u svakom konkretnom slučaju ne smije proizlaziti iz njegove arbitrarne i proizvoljne primjene već mora uvažavati zahtjeve prava na pravično suđenje sadržane u članku 29. stavku 1. Ustava³³...

8. Zaključak

Menadžerski ugovor je *sui generis* inominantni ugovor hrvatskog obveznog prava koji sklapaju poslodavac i menadžer sa svrhom i ciljem da potonji svojim menadžerskim *know howom*, znanjem i iskustvom, ostvari poslovnu viziju i strategiju poslodavca i na taj mu način pomogne u ostvarivanju što je moguće većeg profita i dobiti. Bitni su sastojci menadžerskog ugovora, s jedne strane, ugovorni uglavci o obvezama i ovlastima menadžera, a s druge strane ugovorne stipulacije o menadžerskoj plaći i eventualnim inim dogovorenim primanjima, primjerice, o pravu na sudjelovanje u dobiti društva ako ono posluje uspješno i profitabilno. U slučajevima u kojima menadžerski ugovor ima i elemente ugovora o radu, posrijedi je mješoviti ugovor, a od slučaja do slučaja se pravno procjenjuje i prosuđuje je li riječ o ugovoru o radu ili menadžerskom ugovoru. Ukoliko je posrijedi potonji, na njega se, dakako uz same ugovorne odredbe, primjenjuju odredbe Zakona o obveznim odnosima, a ne odredbe Zakona o radu. Zaključno, po kriteriju vrste pravnog posla, riječ je o dvostranoobveznom, oneroznom, komutativnom, neformalnom, kauzalnom i *inter vivos* ugovoru.

33 Ustavni sud Republike Hrvatske, broj: U-III-3437/2009

Objavljujemo zanimljivo sudsko rješenje u vezi sa zastupanjem stranih odvjetnika i odredbom članka 47. Zakona o odvjetništvu. Rješenje, koje je donio Visoki trgovački sud RH, objavljeno je na internetskim stranicama sudačke mreže a odnosi se na zastupanje odvjetnika iz BiH u Republici Hrvatskoj.

Odluka o trošku

RJEŠENJE

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, po sucu tog suda Žarku Periću, kao sucu pojedincu, u parničnom predmetu tužitelja I..... Bosna i Hercegovina protiv tuženika D....., zastupanog po zakonskom zastupniku radi isplate 5.514,08 ER, odlučujući o žalbi tuženika protiv presude Trgovačkog suda u Osijeku od 7. lipnja 2005. godine, broj IX-P-446/06, dana 22. studenog 2005. godine

riješio je

Ukida se presuda Trgovačkog suda u Osijeku od 7. lipnja 2005. godine broj IX-P-446/05 i predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Odlukom označenom u izreci presude prvostupanjski sud je naložio tuženiku da tužitelju plati iznos od 5.514,08 EUR po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 6. rujna 2002. godine pa do isplate, te naložio tuženiku da tužitelju nadoknadi parnični trošak u iznosu od 644,23 EUR po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan donošenja navedene odluke.

Protiv navedene odluke žalbu je podnio tuženik.
Odluku pobija u cijelosti.

Odluku pobija iz svih razloga navedenih u čl. 353. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03).

Navodi da niti u Republici Hrvatskoj niti u Bosni i Hercegovini službeno platežno sredstvo nije EUR, niti je ista navedena na računima i otpremnicama tužitelja. Na glavnici u EUR ne može se dosuditi zakonska zatezna kamata, već kamate koje banka u mjestu ispunjenja plaća na devizne štedne ulogu u stranoj valuti po viđenju.

Trošak je pogrešno utvrđen i izražen. Ovo stoga što tužiteljev punomoćnik nije upisan u imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore, pa mu je prvostupanjski sud trebao uskratiti zastupanje odnosno poduzimanje parničnih radnji. Povrh navedenog, trošak ne može biti izražen u EUR.

Tuženik je na glavnoj raspravi prigovorio kvaliteti robe, u pogledu čega je tužitelju dva puta uputio reklamaciju.

Predlaže ukinuti pobijanu odluku.

Odgovor na žalbu nije podnijet.

Žalba je osnovana.

Ispitavši pobijanu odluku temeljem čl. 365. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03), ovaj sud nalazi da je prvostupanjski sud počinio apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 8. i 11. Zakona o parničnom postupku.

Tijekom cijelog prvostupanjskog postupka tužitelja su zastupali odvjetnici s uredom izvan Republike Hrvatske (Sarajevo, Bosna i Hercegovina). Naime, odvjetnik upisan u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore mora imati ured na području Republike Hrvatske, budući da sukladno čl. 23. st. 1 Zakona o odvjetništvu (Narodne novine 9/94), odvjetnik slobodno bira ili mijenja sjedište svojega ureda na teritoriju Republike Hrvatske. Iz navedenog bi se dalo zaključiti da su ti odvjetnici upisani u odvjetničku komoru druge zemlje.

Sukladno čl. 47. Zakona o odvjetništvu, u postupku pred izabranim (arbitražnim) sudovima u pravnim stvarima s međunarodnim elementom, stranke mogu zastupati i odvjetnici upisani u odvjetničke komore drugih zemalja. Ovaj spor nije spor u smislu navedenog zakonskog članka.

Zbog navedenog je počinjena apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 8. Zakona o parničnom postupku, jer punomoćnici tužitelja nisu imali niti su mogli imati potrebno ovlaštenje za vođenje parnice.

Vjerovnik koji ima pravo zahtijevati isplatu u devizama na iznose glavnice u stranoj valuti ne može zatijevati zakonske zatezne kamate, već samo kamate koje u mjestu ispunjenja banka plaća na devizne štedne uloge po viđenju (čl. 320. Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01).

S obzirom da se parnični postupak vodi pred sudom Republike Hrvatske, da se sukladno čl. 2. st. 1. Zakona o platnom prometu u zemlji ("Narodne novine" broj 117/01), pod platnim prometom podrazumijevaju sva plaćanja u kunama između sudionika u platnom prometu, i da u slučaju zastupanja stranaka po odvjetnicima, isti mogu biti samo odvjetnici upisani u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore, te da su pristojbe sukladno Zakonu o sudskim pristojbama ("Narodne novine" broj 26/0?) plative u kunama, parnični trošak mora se dosuditi u kunama.

Povrh navedenoga, niti iz odluke o trošku, a niti iz tužiteljevog zhtijeva sa ročišta za glavnu raspravu od 7. lipnja 2005. nije vidljivo koje su točno parnične radnje, pristojbe i ostali troškovi obuhvaćeni dosuđenim iznosom što je u suprotnosti sa čl. 164. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku.

Slijedom navedenog i temeljem čl. 369. st. 1. Zakona o parničnom postupku valjalo je odlučiti kao u izreci.

U ponovnom suđenju prvostupanjski sud će otkloniti nedostatke u pogledu punomoći na strani tužitelja, nakon čega će donijeti novu, zakonitu i pravilnu odluku, u kojoj će uzeti u obzir pitanja na koje je upozorio ovaj sud.

U Zagrebu, 22. studenoga 2005. godine

SUDAC
ŽARKO PERIĆ

Kolokacije u jeziku prava

Broj riječi u pravnim nazivima ne podudara se nužno među jezicima

Priredila

Ivana Bendow
prof.

Fizička osoba koja ima visoku stručnu spremu i položen stručni ispit za stečajnog upravitelja te se nalazi na popisu stečajnih upravitelja zove se na engleskom ajpi. Upravo tako: IP – *insolvency practitioner*. Ovaj ekstremni primjer – slažem se, gotovo karikaturalan – sugestivno nas uvodi u temu ovog priloga: broj riječi u pravnim nazivima ne podudara se nužno među jezicima. Time se pravno nazivlje uklapa u šire pravilo da se među jezicima prvenstveno sparuju značenja, a ne riječi.

Sa stranica hrvatskih tiskovina zasipaju nas ovih dana (točnije: ovih godina) članci o zlouporabi položaja i ovlasti. Položaja i ovlasti? Pitam se jesu li te dvije riječi u nazivu kaznenog djela doista nužne? Nisu li položaj i ovlasti dvije strane iste medalje? Drugim riječima, može li se zloupotrijebiti položaj a da se pritom ne zloupotrijebe uz njega skopčane ovlasti? Ili obrnuto? Bilo kako bilo, u engleskom jeziku se za djelo koje mi zovemo zlouporaba položaja i ovlasti uvriježio naziv *abuse of power*, a čuje se, doduše nešto rjeđe, i *abuse of office*. I što sada? Je li naš naziv bolji jer je eksplicitniji? Ili je bolji engleski jer je ekonomičniji? Ni jedno ni drugo. Naprosto, u njih se uvriježilo onako, a u nas ovako. Inzistirati na logici ili stopostotnoj podudarnosti u nazivima možda se i može, ali samo do određene mjere. Preko te mjere, sve što nas stvarno zanima jest da se pod ponešto različitim nazivima krije isti ili barem približno isti sadržaj, kao što se, na primjer, pod engleskim kaznenopravnim terminom *necessity* krije isti sadržaj kao i pod hrvatskim *krajnja nužda*. Može li se na engleskom reći *extreme necessity*? Može, naravno, ali

ta kolokacija u engleskom jeziku prava ne označava pravni institut. Pravni institut je *necessity*. Kad već spominjemo krajnju nuždu, ako sam dobro naučila, ona je mogući razlog isključenja protupravnosti, a razlog isključenja protupravnosti se u anglo-američkom pravu zove *a defence*. Stoga “krajnja nužda kao razlog isključenja protupravnosti” na engleskom glasi: *the defence of necessity*.

Nadalje, našem “stupnju uvjerenosti s kojim činjenice moraju biti utvrđene” na engleskom odgovara *standard of proof*. Primjećujem da se najviši stupanj uvjerenosti, *proof beyond reasonable doubt*, koji je pretpostavka za osuđujuću presudu u kaznenom postupku, u domaćim presudama ne izražava kao “dokaz izvan razumne sumnje”, već kao “nedvojbeno utvrđenje”. Primjećujem, također, da se naziv *standard of proof* u engleskom pravnom tekstu pojavljuje mnogo učestalije nego što se njegov hrvatski parnjak javlja u hrvatskom tekstu koji se bavi istom temom. Zašto? Zašto mi je, kao nevjehi u pravu, kad sam počela paralelno čitati pravne tekstove izvornih govornika dvaju jezika *standard of proof* odmah zapeo za oko, i odmah sam razumjela o čemu je riječ, ali sam do “stupnja uvjerenosti s kojim činjenice moraju biti utvrđene” došla tek uz dugotrajno istraživanje. *Standard of proof* uvršten je i definiran u svim engleskim pravnim rječnicima i leksikonima (da, i u Wikipediji). “Stupanj uvjerenosti” nije zastupljen ni u jednom od dva hrvatska pravna leksikona. Zašto? A da se on u hrvatskim tekstovima ne krije pod kojim drugim imenom? Da vidimo, da vidimo... Možda “standard do-

O autorici

Ivana Bendow podučava pravnički engleski jezik i sastavlja hrvatsko-engleski kolokacijski rječnik prava. Autorica je dvaju dvojezičnih frazeoloških rječnika u nakladi Školske knjige.

kazivanja”... Leksikon jedan – nema. Leksikon drugi – nema. Aha! Znam. Možda pod “kriterij dokazivanja”. A mogao bi biti i “prag dokazivanja”. Da vidimo, da vidimo... Ništa! Upomoć, odvjetnici! Podučite učiteljicu! U kojem grmu leži zec? Zašto *standard of proof* vrišti sa stranica engleskih pravnih tekstova, dok se na hrvatskoj strani “stupanj uvjerenosti” sramežljivo krije? Je li moguće da se stupnju uvjerenosti s kojim činjenice moraju biti utvrđene u anglosaksonskom pravu pridaje veći značaj nego u kontinentalno-europskom?

I na kraju, ako vam smijem zadati domaću zadaću, molim vas da pregledate englesku verziju mrežne stranice svojeg odvjetničkog ureda, pa u dijelu teksta u kojem navodite iz kojih sve područja prava pružate pravnu pomoć izbrišite kolokaciju *legal aid* i zamijenite je s *legal assi-*

stance. Naime, naziv *legal aid* ne znači ni više ni manje nego besplatna pravna pomoć. Upravo tako, na engleskoj strani nema pridjeva koji bi odgovarao našem “besplatna”. *Legal aid* – besplatna pravna pomoć. Dvije engleske riječi naprema tri hrvatske. A kako je u ožujku ove godine izgledao trg pred britanskim parlamentom kada su tamošnji odvjetnici prvi put u povijesti priredili cjelodnevne demonstracije – to ćete naći na internetu. Demonstrirali su protiv rezanja proračunskih sredstava za besplatnu pravnu pomoć u kaznenim predmetima – *against cuts to criminal legal aid*. Uz malo gugljanja dobit ćete živopisne fotografije (baristeri s perikom na glavi i transparentom u ruci) i izvorne članke. Posebno bih preporučila članak naslovljen *Legal aid cuts: six lawyers on why they will damage our justice system*.

fizička osoba koja ima visoku stručnu spremu i položen stručni ispit za stečajnog upravitelja te se nalazi na popisu stečajnih upravitelja an insolvency practitioner, an IP

stupanj uvjerenosti s kojim činjenice moraju biti utvrđene a standard of proof

prijenos vlasništva i drugih stvarnih prava na nekretninama conveyancing

besplatna pravna pomoć legal aid

krajnja nužda necessity

izmjene i dopune amendments

nalaz i mišljenje vještaka expert report, expert opinion

zlouporaba položaja i ovlasti abuse of power, abuse of office

dokazno sredstvo evidence

branitelj a defence counsel

razlog isključenja protupravnosti a defence

zlostavljanje na radu mobbing

nametljivo ponašanje stalking

mamljenje djece za zadovoljenje spolnih potreba child grooming

zastara the statute of limitations

optužni prijedlog an information

prijedlog zakona a bill

založno pravo a lien

usmrćenje heat-of-passion manslaughter, voluntary manslaughter

otvaranje novih radnih mjesta job creation

upražnjeno radno mjesto a vacancy

prikladan za stanovanje habitable

prikladnost za stanovanje habitability

pouzadnik a confidential informant, a CI

dati ostavku to resign

otići u mirovinu to retire

usvojitelj an adoptive parent

vraćanje radnika na rad reinstatement

bit vraćen na rad to be reinstated

prisilno iseljenje eviction

diskrecijska ocjena, slobodna ocjena discretion

rješavati po slobodnoj ocjeni to exercise discretion

invalidnina a disability benefit

osobna invalidnina a personal disability benefit

isključenje s rada a lockout

nezakonito isključenje s rada an illegal lockout

Oblikovanje pitanja

Priredio

.....
dr. sc.
Marko Alerić
 prof.

Postavljanje pitanja čini važan dio svakodnevnih pisane, a osobito govorene komunikacije.

Pitanja postavljamo ne samo kako bismo dobili odgovor, odnosno informaciju koja nas zanima, nego i kako bismo uspostavili i održali kontakt sa sugovornikom, pokazali da ga slušamo i da smo zainteresirani za ono što govori, kako bismo usmjerili razgovor u nekom pravcu itd.

Svjesni smo da je dobro oblikovanje pitanja važna vještina koja kao posljedicu ima prihvatljive odgovore koji nam pomažu da razumijemo činjenice, okolnosti, uzročno-posljedične odnose, utvrđujemo argumente, protuargumente i na temelju njih donosimo odgovarajuće zaključke.

Iz iskustva znamo da nije uvijek lako postaviti dobro pitanje, pitanje na koje dobivamo dobar, koristan odgovor, odgovor kojim smo zadovoljni i koji je u skladu s našim očekivanjima, kao i da je loš odgovor, odgovor kojim nismo zadovoljni, često posljedica loše oblikovanog pitanja.

Zato i prilikom oblikovanja pitanja, kao i prilikom oblikovanja bilo kojega govorenog i pisanog teksta, moramo voditi računa o tome da pitanja treba oblikovati tako da budu razumljiva, jasna i pravilna. Pitanja su razumljiva kada primatelj razumije najmanje 95 posto značenja riječi koje se u pitanju javljaju, a nerazumljiva i nejasna kada se u njima javljaju riječi čije je značenje primatelju nepoznato ili

kada mu sadržaj pitanja nije jasan, odnosno kada ga može razumjeti na više načina.

Ako pretpostavimo da osoba kojoj je pitanje postavljeno ne razumije jednu ili više riječi ili ako mislimo da joj nešto u pitanju nije jasno, možemo je pitati, npr.: *Jeste li razumjeli pitanje koje sam Vam postavio/postavila?; Je li Vam jasno pitanje koje sam Vam postavio/postavila?* dati uputu, npr.: *Molim Vas, prekinite me ako Vam nešto u pitanju nije jasno kako bih Vam to mogao/mogla objasniti.* Ako primijetimo da je primatelju neugodno priznati da pitanje ne razumije, možemo ga pokušati preoblikovati ili pojasniti.

Temeljne su vrste pitanja:

a) **otvorena pitanja** – omogućuju veći broj odgovora: počinju upitnim zamjenicama i priložima, npr. *Tko...?, Što...?, Gdje...?, Kada...?, Kako...?, Zašto...?* itd. (*Kakvo je Vaše mišljenje o tome slučaju?; Što mislite o provedenim aktivnostima?; Zašto ste napisali da je takvo ponašanje neprihvatljivo?*) Otvorena pitanja obično se postavljaju na početku komunikacije. Njima otvaramo, započinjemo razgovor i ohrabrujemo sugovornika na iznošenje što većeg broja podataka o temi o kojoj razgovaramo.

b) **zatvorena pitanja** – ograničavaju broj odgovora: počinju glagolom u prezentu i česticom *li*, npr. *Jesi li...?, Ima li...?, Znaš li...?, Hoćeš li...?* itd. (*Jesi li siguran u svoju odluku?; Ima li koristi od ponovnog pisanja žalbe?; Hoćeš li prihvatiti ponuđeni posao?; Mogu li jednostavno odrediti tko je napisao informaciju?; Ima li u tekstu očitih gramatičkih i pravopisnih grešaka?; Može li se procijeniti autorova stručnost?)* Zatvorena pitanja postavljamo kako bismo dobili potvrdu ili negaciju sadržaja o kojem pitamo.

Pitanja se u hrvatskome jeziku oblikuju na više načina:

a) s pomoću glagola u prezentu i čestice *li*,

O autoru

Marko Alerić diplomirao je, magistrirao i doktorirao na studiju kroatistike Filozofskog fakulteta u Zagrebu, gdje je izabran u znanstveno-nastavno zvanje docenta. Sudjeluje na brojnim međunarodnim znanstvenim skupovima i objavljuje znanstvene i stručne radove iz područja jezikoslovlja.

npr. *Jesi li...*; *Možeš li...?*; *Ideš li...*; *Misliš li...*; *Poznaješ li...*; *Razumiješ li...?*

b) s pomoću izraza *da li*, npr. *Da li da te nazovem?*; *Sve se dogodilo, da li baš slučajno, prije ljetnih praznika*; *Da li da te posjetim ili ne?*; *Zanimljivo je da su najčešći – da li dobrovoljni – donatori bili psi.*

c) s pomoću upitne zamjenice ili priloga (*tko*, *što*, *koji*, *čiji*, *kakav*, *kolik*, *gdje*, *kako*, *zašto*, *kamo...*) i čestice *da*, npr. *Što da sada napravim?*; *Kako da dođem do pošte?*; *Gdje da ostavim knjige?*

Svi su navedeni načini postavljanja pitanja u hrvatskome standardnom jeziku pravilni i ne možemo u svim prilikama jedan zamjenjivati drugim. Zato umjesto, npr. pitanja: *Da li krenuti u 8 ili u 8 i 30 sati?*, ne možemo oblikovati pitanje: *Krenuti li u 8 ili u 8 i 30 sati?*

Ipak, kada god možemo, pitanja umjesto s *da li* trebamo oblikovati s pomoću glagola u prezentu i čestice *li*. Umjesto: *Da li sutra trebamo svi doći na sastanak?* pitanje treba pravilno glasiti: *Trebamo li sutra svi doći na sastanak?* I u sljedećim primjerima izraz *da li* treba zamijeniti glagolom u prezentu i česticom *li*: *Možemo li (*Da li možemo) sudjelovati u večerašnjem programu?*; *Postoji li (*Da li postoji) mogućnost da sastanak odgodimo?*; *Jesam li izvukla (*Da li sam izvukla) pravu omotnicu?*; *Hoće li se (*Da li će se) za tako kratko vrijeme moći snaći?*

U sljedeća tri primjera masnim su slovima istaknuta pravilno oblikovana dva izravna i jedno neizravno pitanje.

1. Je li na naš pesimizam i optimizam utječu i vremenske promjene?; **Utječu li na naš pesimizam i optimizam i vremenske promjene?**; Da li na naš pesimizam i optimizam utječu i vremenske promjene?

2. Je li itko može odgovoriti na to pitanje?; Da li itko može odgovoriti na to pitanje?; **Može li itko odgovoriti na to pitanje?**

3. **Nismo posve sigurni nalaze li se pravi ljudi na pravim mjestima;** Nismo posve sigurni da li se pravi ljudi nalaze na pravim mjestima; Nismo posve sigurni je li se pravi ljudi nalaze na pravim mjestima?

Na pitanje koje je postavljeno s pomoću na-

glašenog prezenta glagola *biti* (*jesam*, *jesi*, *jest*, *jesmo*, *jeste*, *jesu* ili *nisam*, *nisi*, *nije*, *nismo*, *niste*, *nisu*) pravilno je odgovoriti upotrebom naglašenoga prezenta glagola *biti* (*jesam*, *jesi*, *jest*, *jesmo*, *jeste*, *jesu* ili *nisam*, *nisi*, *nije*, *nismo*, *niste*, *nisu*), npr. ako pitanje glasi *Jeste li učinili sve što sam Vam rekao da trebate učiniti?*, pravilan je odgovor: *Jesam* ili *nisam*, odnosno *jesmo* ili *nismo*. Na to i slična pitanja nije pravilno odgovoriti riječima: *Da.*, *Ne.*

U svakodnevnoj komunikaciji pitanja se često postavljaju pogrešno, npr. *Je li Mirko uči?*; *Je li se sjećate one večeri?* jer u rečenicama *Mirko uči* i *Sjećamo se one večeri* nema glagola *biti*. Takva je pitanja pravilno oblikovati s pomoću glagola *učiti* i *sjećati se* koji se u tim rečenicama javljaju. Pitanja, dakle, pravilno trebaju glasiti: *Uči li Mirko?* i *Sjećate li se one večeri?* Pogreške se javljaju i zbog kraćenja ili izostavljanja čestice *li*, zatim upotrebe oblika: *bum*, *buš*, *bu*, *bumo*, *bute*, *buju*, kao i rastavljanja glagola *biti* (**je si*). Npr. nepravilna su pitanja: *Jel bio tamo?*; *Buš kupil?*; *Znaš to popraviti?*; *Je si li ga i ove godine pozvao na proslavu?* Ta pitanja pravilno trebaju biti oblikovana ovako: *Je li bio tamo?*; *Hoćeš li kupiti?*; *Znaš li to popraviti?*; *Jesi li ga i ove godine pozvao na proslavu?*

Na kraju upitnih rečenica od rečeničnih znakova dolazi upitnik (?). Upitnik također trebamo napisati i u rečenici u kojoj želimo izraziti sumnju u istinitost riječi koja se u rečenici javlja, npr. *Rekli su nam da su ga jučer (?) vidjeli*; *Na kraju godine najavljeno je povećanje (?) broja zaposlenih*. Kada sumnjamo u istinitost cijele rečenice, onda upitnik stavljamo na kraju rečenice, npr. *Najavljuje se da će ove godine zima biti vrlo blaga?*; *Izrada nove dokumentacije bit će završena potkraj godine?* Upitnik se piše i na kraju rečenice koja je izravno pitanje u upravnom govoru, npr.: *Pitali su me: "Kad namjeravaš doći?"*; *Rekao je: "Što namjeravaš poduzeti?"*

Upitnik se ne piše iza upitne rečenice koja je dio zavisnosložene rečenice, odnosno kada je postavljeno pitanje neizravno, npr. *Pitali smo ga može li zadatak riješiti do kraja tjedna*; *Nije se sjetio tko je gospodin s kojim ga je upoznao.*

**Dana 19. studenoga 2014. godine pred predsjednikom
Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:**

FILIP BANOVIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**TOMISLAV
BOGDAN**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u OSIJEKU.

TRPIMIR JONJIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**DEBORA
KARNEVAL**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**KATARINA MARIĆ-
MILKOVIĆ**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

DANIJEL PAPAK
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

LANA POPADI
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

GORAN RADONIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
studenog a2014.
godine, sa
sjedištem ureda
u PLOČAMA.

**DINO SIMONOSKI
BUKOVSKI**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

DANIJELA TOTH
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine sa
sjedištem ureda
u KRKU.

**BRANKA
VUKOJEVIĆ**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

SENKA ZUBER
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. studenoga
2014. godine sa
sjedištem ureda
u VARAŽDINU.

Predsjednik HOK-a Robert Travaš s novim članovima

Dana 9. prosinca 2014. godine pred dopredsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

FRANO BAZINA
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

MATEA BEGIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u SISKU.

VJEKOSLAV BUŠIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

LUKA ČOLIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
13. listopada
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

MARIN ĐUDARIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u RIJECI.

LUKA JELČIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

MIA JELIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u OSIJEKU.

**HRVOJE
KUPREŠAK**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

TAJANA LAZIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u VARAŽDINU.

NATAŠA MALETIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u PULI.

MARINA SMAIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u SLAVONSKOM
BRODU.

TEA NIKOLIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

JOSIP NOVOSELIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ĐAKOVU.

IVICA NUIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u SPLITU.

BARİŠA PAVIČIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**LIDIJA PELIVAN
STIPETIĆ**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ROVINJU.

**NELA PILIPOVIĆ
RAMUŠČAK**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u VARAŽDINU.

JELENA ŠARIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u SPLITU.

ANA TONŠETIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

ANA VILAJTOVIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

HRVOJE VUKADIN
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

LUKA VUKELIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**UNA ZEČEVIĆ
ŠEPAROVIĆ**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

IVAN ŽUPAN
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
1. prosinca
2014. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

*Dopredsjednik HOK-a
Mladen Klasić s novim
članovima*

Vlasta Živčić (1942. – 2014.)

Poštovana obitelji Živčić, dragi prijatelji, kolege i kolegice,

Hrvatska odvjetnička komora i Odvjetnički zbor Zagreb dana 25. studenoga 2014. godine izgubili su svog uglednog člana, kolegicu odvjetnicu Vlastu Živčić.

Nakon kratke, ali vrlo teške i neizlječive bolesti, s nevjericom i tugom smo primili vijest o njezinoj smrti, jer je radila do zadnjeg trenutka, sve dok je bolest nije u potpunosti savladala, zbog čega je s danom 18. rujna 2014. godine brisana iz Imenika odvjetnika radi odlaska u mirovinu.

Napomenula bih da je svoj posao u tolikoj mjeri savjesno, predano i ozbiljno radila, da je čak u potpunosti svjesna svoje teške bolesti bila na sudskom ročištu početkom rujna ove godine.

Danas smo se ovdje okupili kako bismo cijenjenu kolegicu ispratili na njezin posljednji počinak.

Vlastu Živčić osobno sam upoznala prije dvadesetak godina, kad sam zbog poslovnih problema molila od nje odvjetničku uslugu, pa kako sam nakon toga i sama postala član Hrvatske odvjetničke komore, svakodnevno smo se kao odvjetnice i kolegice susretale na sastancima i u sudovima, a i osobno smo se družile.

Rođena je 12. lipnja 1942. godine u Zagrebu, osnovnu i srednju školu - III. gimnaziju i Pravni fakultet završila je u Zagrebu, a diplomirala je 30. prosinca 1970. godine. Nakon završene srednje škole zaposlila se kao službenica u "Elektri Zagreb", nakon čega je prešla raditi u tvornicu obuču "Franjo Gorjup" u Zagrebu.

Za vrijeme radnog odnosa upisala je Pravni fakultet u Zagrebu. Po završetku studija započela je 1971. godine s obavljanjem odvjetničke prakse u kancelariji Milana Vukovića i dr. Mladena Hikeca, odvjetnika u Zagrebu, nakon čega je od 1972. do 1973. godine nastavila praksu u Okružnom sudu u Zagrebu, a zatim je do studenoga 1974. godine radila kao samostalni referent za starateljstvo u Centru za socijalni rad Grada Zagreba. Pravosudni ispit položila je početkom 1974. godine. Krajem 1974. godine izabrana je za sutkinju Općinskog suda u Zlataru, a tu je funkciju obavljala sve do 1977. godine, nakon čega je kao savjetnik nastavila rad u Sudu udruženog rada Hrvatske.

Dana 8. veljače 1982. godine upisana je u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore sa sjedištem u Zlataru. Sjedište odvjetničke kancelarije preselila je 1984. godine u Zagreb. U to vrijeme aktivno je sudjelovala u radu političkih i drugih organizacija, te joj je 1979. godine dodijeljena zlatna diploma.

Vlasta je ostvarila i životnu želju kao majka. Ima sina Hrvoja koji je pred završetkom Pravnog fakulteta. Hrvojeva supruga je pred porodom. No nažalost, okrutna bolest kolegici Vlasi nije dozvolila da uživa kao baka u unuku. Istaknula bih da je kolegica Vlasta u svom radu i životu izgradila profesionalni i ljudski odnos sa strankama, kolegama odvjetnicima, sucima te drugim sudionicima sudskih postupaka. Osobno mi je poznato da je bila svestrana, temeljita, pedantna, načitana, i da ju je krasila predanost poslu, čak i po cijelu noć zbog pretrpanosti mnogobrojnim građanskim parnicama koje su se rješavale pred sudom u Zagrebu i izvan Zagreba, pri čemu je u svom radu bila usmjerena na malog običnog čovjeka kojem je ugroženo njegovo ljudsko pravo, koje iz nekog razloga ne može ostvariti, a ona je svojom stručnošću i upornošću pomogla da njezina stranka svoj problem riješi. Njezin odlazak veliki je gubitak za obitelj, rodbinu, prijatelje, kolege i kolegice i sve ljude koji su je poznavali i cijenili kao čovjeka i odvjetnika.

U ime Hrvatske odvjetničke komore, Odvjetničkog zbora Zagreb i svoje osobno, izražavam iskrenu sućut obitelji. Neka joj je laka zemlja, počivala u miru.

(Govor Nade Cipetić, odvjetnice u Zagrebu, održan na ispraćaju Vlaste Živčić u Zagrebu)

Duško Dondur (1946. – 2014.)

Duško Dondur rođen je 1946. godine u Splitu, a nakon završenog Pravosudnog fakulteta i položenog pravosudnog ispita, upisan je u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore 1998. godine sa sjedištem odvjetničkog ureda u Zagrebu. Godine 2010. na osobni zahtjev brisan je iz Imenika odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore.